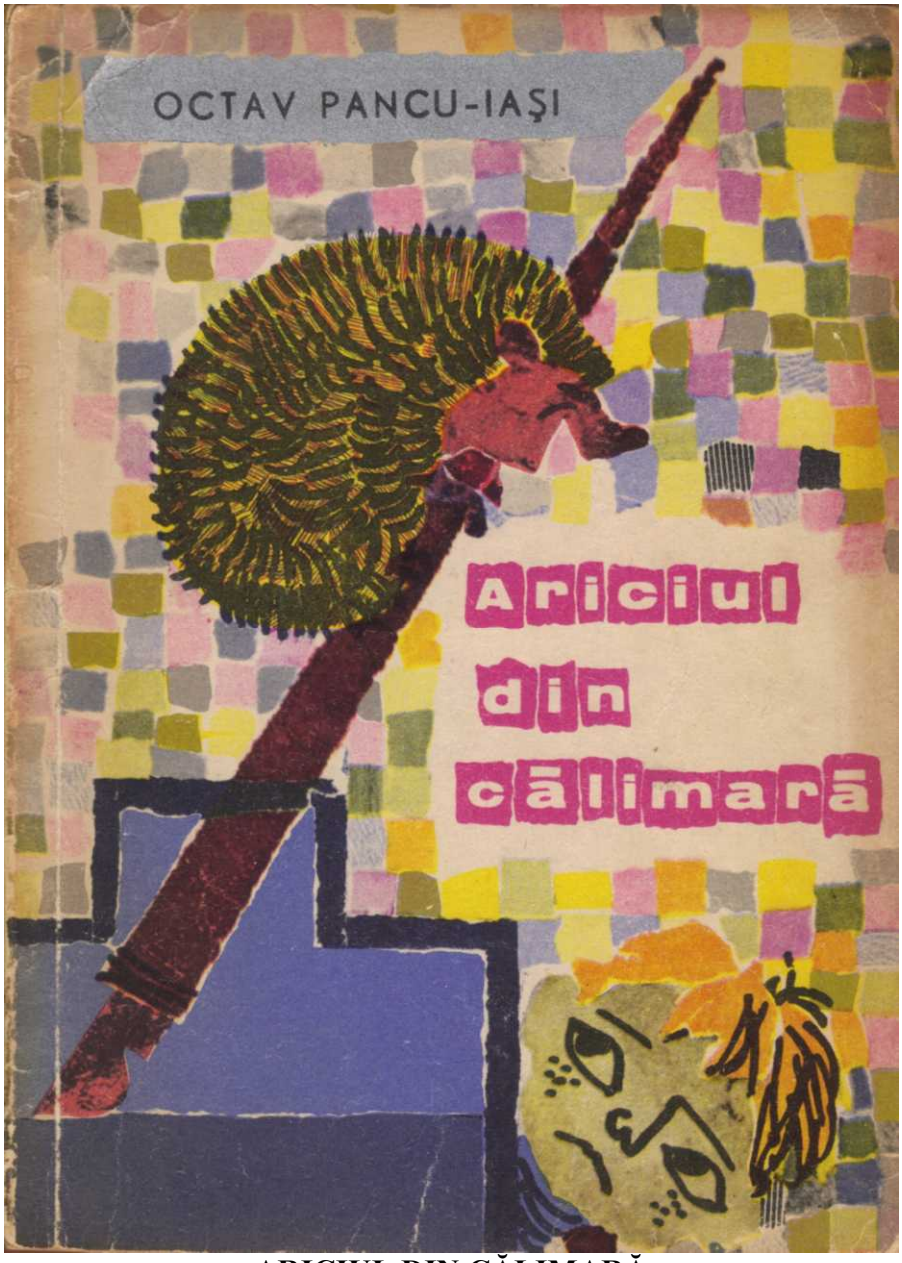

ARICIUL DIN CĂLIMARĂ
OCTAV PANCU—IAȘI

Cuprins

GRUPA 3

NEMAIPOMENITA CĂLĂTORIE 6

GENERALUL ŞI NOAPTEA 16

OMUL 18

UN BĂIAT... NECĂJIT 21

CLANŢA 24

DE UNDE TE CUNOSC ? 27

VĂ UREZ SĂ FIŢI... SĂNĂTOŞI ! 29

DULCIURI... AMARE 32

UN TORT PENTRU UN OM... SINGUR 35

ÎNTÎMPLĂRI CU MĂRȚIȘOARE 38

MI—A POVESTIT UN BĂIAT 42

DESCOPERIREA 46

„GOSPODARII” 48

LIMPEDE 51

„RECOMANDĂRI DE NĂDEJDE" 53

MĂCAR UN CUVINŢEL 55

CHEIA CELOR ŞAPTE LACĂTE 57

GRUPA

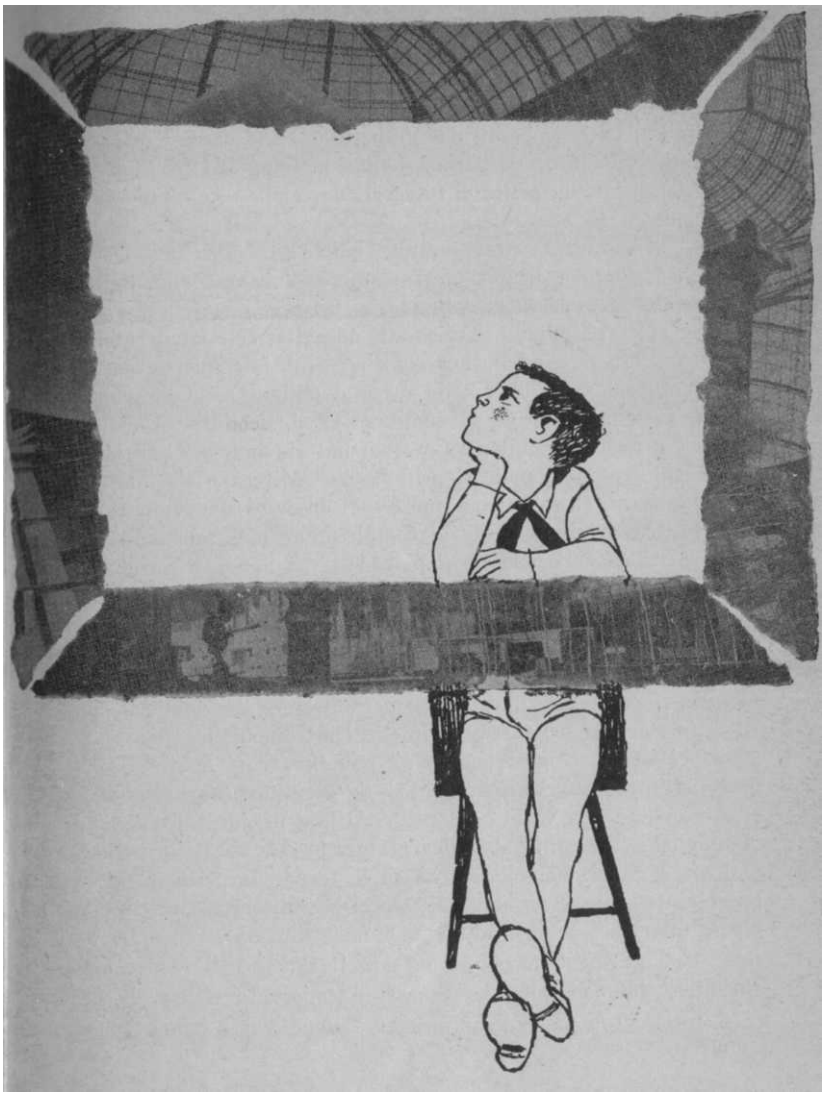

—Mai aşteaptă cîteva minute, băiete ! Ia loc aici ! Uită—te la poze ! Developez un film şi vin. Numai cîteva minute...

Omuleţul chel, cu ochelarii de sîrmă ridicaţi pe fruntea despre care cu greu ai fi putut spune dacă e o continuare a cheliei sau, invers, chelia e o continuare a frunţii, îmbrăcat într—un halat negru, pe buzunarul căruia scria cu aţă albă : „Cooperativa arta fotografică", dispăru pe uşa scundă, făcută parcă anume pentru el, apărată de o pelerină neagră.

—Sînt tare grăbit, nene ! rosti rugător băiatul, dar omuleţul nu—l mai auzi.

O clipă mai tîrziu deasupra uşii scunde — ca un răspuns parcă la rugămintea băiatului — se aprinse un bec roşu care lumină o tăbliţă pe care scria : „Linişte !"

Băiatul rămase în mijlocul camerei întunecoase lîngă aparatul de fotografiat. În dreapta sa o măsuţă şi un taburet erau străjuite de două reflectoare, şi aveau în spate un decor în culori reprezentînd un palat vişiniu oglindindu—se într—un lac albastru—verde. Proiectate pe decor, măsuţa şi taburetul păreau că plutesc pe lac.

„Să vezi că aşa o să mă fotografieze şi pe mine, stînd pe taburet... în mijlocul lacului. Dar, la urma—urmei, poate să mă fotografieze şi sub apă, numai s—o facă mai repede !"

N—avea timp de pierdut. Plecase de la şcoală în recreaţie. Trebuia să se întoarcă pînă la sfîrşitul ei şi, mai ales, să se întoarcă cu o fotografie. Acasă nu avea nici una mai „proaspătă".

Ce—i drept, se mai pozase în urmă cu vreo trei săptămîni, dar poza nu—l înfăţişa numai pe el.

Într—o zi ieşea împreună cu băieţii şi fetele de la un spectacol.

Cînd trecură prin faţa unui atelier fotografic, Sanda dădu ideea : „Sîntem toată grupa ! Hai să intrăm şi să ne fotografiem !" Primiră bucuroşi. Se fotografiară, umăr lîngă umăr, toţi şase. El încheia grupul. În stînga, lîngă el, pirpiriul de Tudorel, apoi Mircea. În mijloc Sanda — ea doar fusese cu ideea

— cu capul uşor dat pe spate, zîmbind ştrengăreşte. În dreapta Sandei stătea Mioara surprinsă, muşcîndu—şi buzele ca de obicei, şi lîngă ea, sub o claie de păr cîrlionţat, Geta, cu mutrişoara ei speriată de iepure. Era singura poză mai recentă, dar ea nu—i putea sluji la nimic. Cum sună de recreaţia mare fu chemat la cancelarie, unde — după ce fu felicitat pentru succesul obţinut la „Olimpiada tinerilor matematicieni" (luase premiul al doilea, premiul al doilea din cîteva mii de participanţi ! Ce, e puţin lucru ?) — directorul îi spuse că un redactor al „Scînteii pionierului" telefonase şi ceruse urgent o poză a premiantului. „Urgent" însemna nu mai mult de ora prînzului.

—Dar de unde ? N—am nici una acasă ! îi răspunse directorului.

Şi cu toate că era neliniştit din pricina asta, amintindu—şi însă de poza înrămată deasupra patului său, care—l înfăţişa la respectabila vîrstă de şase luni, cu biberonul în gură, lungit pe o blană, îl pufni rîsul :

—Adică am una, dar...

Nu mai sfîrşi. Nu—i mai spuse directorului motivul pentru care—l pufnise rîsul.

—De ce rîzi ? îl întrebă directorul.

—Aşa... şi înălţă din umeri.

Apoi, deodată, serios, preocupat, ca în clipele cînd dezlega problema la „Olimpiadă", spuse :

—N—am nici o fotografie, tovarăşe director ! Şi nici n—o să pot aduce una pînă la prînz. Pentru asta ar trebui să plec şi să mă fotografiez acum. Aş avea timp... E recreaţia mare, şi fotograful e în colţul străzii, însă...

—Înţeleg, zise directorul şi, băgînd mîna în buzunar, scoase portofelul : Uite, ia banii, dar grăbeşte—te! Îndreaptă—ţi cărarea, şterge—ţi cerneala de pe bărbie şi fuga la fotograf !

Alergă într—un suflet la fotograf, dar aici — ce ghinion ! — fu primit cu :

—Mai aşteaptă cîteva minute, băiete...

Nu—i rămînea decît să se resemneze. Voia, nu voia, trebuia să aştepte.

Se aşeză pe taburet. Trăise atît de agitat cele cîteva minute care trecuseră de cînd îl chemase directorul, încît nici măcar nu găsise răgazul să se bucure de succesul obţinut la „Olimpiadă". Se aşteptase cel mult la o menţiune. Cînd, deodată... premiul ! Şi încă premiul al doilea ! Ce—o să mai fie în clasă ! Strigăte, chiuituri ! Ar putea pune şi prinsoare că Mircea o să—şi arunce şapca în tavan şi o să strige un „Ura", de—or să zumzăie geamurile. Iar ca prinsoarea să fie completă, ar mai putea adăuga — fără teamă că ar putea să piardă — că Sanda îi va ciufuli părul, că Tudorel — grav şi serios — îi va strînge mîna şi i—o va scutura de cel puţin zece ori, iar Mioara — gata în fiecare zi să se mute în altă bancă — va pocni din palme şi va spune : „Ştii? M—am hotărît ! De mîine mă aşez lîngă tine!" Numai Geta va face aceeaşi mutrişoară speriată şi — de emoţie — nu va fi în stare să scoată un cuvinţel... Dar, bineînţeles, n—o să le aducă el vestea. O să aştepte pînă poimîine, cînd apare gazeta. Să—i vadă poza, să citească ei înşişi. Să vină ei, fluturînd gazeta, şi să—i spună : „Ai văzut ? Ai citit ? Ai luat premiul al doilea la ..Olimpiadă" ! Premiul al doilea pe ţară !" Aşa va fi surpriza şi mai mare. Şi merită, toţi merită să le facă o surpriză. Cînd se pregătea pentru „Olimpiadă", Tudorel a venit la el acasă pe o ploaie torenţială ca să—i aducă un număr din „Revista matematică" de care avea nevoie şi pe care îl rătăcise. Îl făcuse apa ciuciulete, îl udase pînă la cămaşă. Ascunsese şi revista în sîn ca să n—o ude ploaia. Straşnic prieten Tudorel ! Dar parcă Sanda avea vreun cusur ? Dar Mircea şi Mioara — ambii buni matematicieni ai clasei — de cîte ori nu l—au ajutat ! Mioara i—a dăruit de ziua lui o carte cu exerciţii de matematică foarte interesante. Prefaţa e semnată chiar de un academician...

—Of ! se trezi vorbind singur băiatul, nu mai iese odată fotograful !...

Se ridică şi începu să se plimbe nervos prin atelier. Trebuia totuşi să aştepte. Alt fotograf nu se mai afla decît departe. Pierdea vremea cu drumul. Iar acasă, îşi amintea bine, acasă nu avea nici o fotografie care să poată fi publicată. Doar n—o să dea la gazetă poza... cu biberonul în gură ! Ar fi caraghios, de—a dreptul caraghios ! Şi, în afară de părinţi, nu l—ar mai recunoaşte nimeni. Las' că nici nu i—ar primi—o... Altă poză nu mai avea. Ba da, îşi aminti că mai avea una cu bunicul în Cişmigiu... Dar ce legătură avea bunicul cu „Olimpiada tinerilor matematicieni" ? Alta ? Doar poza cu grupa... El în stînga, alături pirpiriul de Tudorel, apoi Mircea, în mijloc Sanda, cu capul uşor dat pe spate, zîmbind ştrengăreşte, lîngă ea Mioara, muşcîndu—şi buzele, şi, în sfîrşit, Geta, cu mutrişoara ei speriată... Grupa! Prietenii lui !

Prietenii fără de care — nu se sfia să spună — poate că n—ar mai fi luat premiul... Ei bine, asta—i

poza care trebuia să apară în gazetă !

Peste cîteva minute, cînd omuleţul chel ieşi din laborator şi zise : „Sînt gata, băiete !"... nu mai zări pe nimeni.

NEMAIPOMENITA CĂLĂTORIE
(povestire cîtuşi de puţin ştiinţifică, în schimb cu totul şi cu totul fantastică)

Capitolul I
(care este foarte necesar povestirii pentru că, fără el, nu se poate ajunge la capitolul II.)

Seară de vară. O fi senin ? Or fi apărut stelele, luna ? Sînt atît de ostenit, că n—am putere nici măcar să—mi îndrept ochii spre cer. Ultimii paşi pînă acasă mi se par o veşnicie. Cu mare efort apăs clanţa care a devenit de plumb. Încep să mă dezbrac încă de la uşă, fără să mai aprind lumina. Mă azvîrl în pat şi, cu ultima picătură de vlagă, îmi trag pătura peste cap. Să dorm... să dorm... să dorm... e singura mea dorinţă la capătul unei zile istovitoare. Dar mai bine să nu—mi amintesc... O, ce moale e patul, ce mîngîietor e cearşaful, ce răcoritoare—i perna !... Cît o fi ceasul ? Treaba lui. Poate că a stat. N—are decît!

Să dorm... să dorm... să dorm...

Bineînţeles, sună telefonul. Acum şi—a găsit ! îl las să sune. O dată... de două ori... de cinci ori. Nu mai pot. Destul ! Mă mir singur de unde găsesc atîta voinţă ca să mă scol şi să fac cei trei paşi pînă la măsuţa telefonului. Ridic receptorul şi aud :

—Alo, Amiralitatea ? Aici cartnicul major... (Urmează un nume.) Vă rog să—mi daţi pe tovarăşul căpitan de rangul trei... (Urmează alt nume.)

—Greşeală ! ţip.

Şi, împleticindu—mă, mă îndrept din nou spre pat şi mă arunc cu burta în jos peste pătură. Cine a inventat telefonul ? Bell ? Bell şi mai cum ? Graham ? Nu. Graham e un nume omenesc. Scaraoţchi Bell, aşa îl cheamă. Da, îmi amintesc bine de pe vremea cînd eram şi eu elev... printr—a şasea...

Bravo ! Sună de recreaţie ! Mergem să jucăm leapşa sub dud... Poftim?! Ce recreaţie? Care recreaţie?... Şi totuşi sună... Cine sună ? De ce sună ?... A ! Iarăşi e pacostea de telefon...

Mă scutur şi mă întorc cu faţa în sus. E tot ce mai sînt în stare. Sau, cine ştie, poate că sînt capabil de mai mult. încerc să mă ridic în capul oaselor. Greu, dar merge. Văd că merge. Iată—mă şi în picioare ! Cîţi paşi or fi pînă la măsuţă ? Parcă i—am mai numărat o dată. Curaj ! Sînt numai trei paşi... Uite, unul l—am şi făcut. Să—l încerc acum şi pe al doilea... Hai, copă—cel—copăcel !... Cu mîna cu care bîjbîi prin întuneric descopăr receptorul. Îl ridic şi—l lipesc de ureche.

—Alo, Amiralitatea ? Cu tovarăşul căpitan de rangul...

—Greşeală ! răcnesc. Mare greşeală ! Cea mai mare greşeală ! N—am nici o legătură cu Amiralitatea, şi, în general, cu marina. Mai mult : nici măcar nu ştiu să înot. Sufăr de stomac şi n—am voie să beau decît apă fiartă. Cînd plouă nu ies fără galoşi nici pînă la colţul străzii. E limpede, tovarăşe ? E lim—pe—de ?

Trîntesc receptorul şi, prevăzător, trag şnurul din priză.

Sub pătură pufnesc : „Auzi ! Amiralitatea ! Tocmai pe mine şi tocmai acum să mă confunde cu Amiralitatea ! Tocmai pe mine şi tocmai acum, cînd..."

Am adormit ? Visez ? Nu, ce—mi veni ? Sînt treaz. Perfect treaz. Dacă vreau, pot să mă pişe... ca să mi—o dovedesc. Dar ce rost are ? De vreme ce sînt treaz, de ce să mă pişe? Şi totuşi... ce se întîmplă ? Ce—i cu mine ? Ce—i cu patul ? Ce—i cu camera ?... Pe mînecile pijamalei mele albastre au apărut tresele uniformei unui căpitan de marină. Fireşte, ale unui căpitan de rangul trei ! Patul s—a prefăcut într—o corabie cu pînzele cearşafului umflate de vînt. Desenul păturii îl văd imprimat pe punte. Covorul a luat deodată forma unei mări necunoscute. Pe cerul plafonului se adună nori groşi... Plutesc... plutesc... plutesc...

De cînd navighez pe această mare necunoscută în calitate de căpitan fără voie al unei corăbii caraghioase, n—aş putea să spun... însă ceea ce cred că vă interesează este că de aici începe...

Capitolul II
(care cuprinde o relatare amănunţită a vizitei făcute pe prima insulă întîlnită, o insulă cu nume ciudat si cu obiceiuri tot atît de ciudate.)

Desigur, navighez de mult. Altfel cum aş fi putut ajunge atît de departe ? îmi rotesc privirea în jur. Nici pomeneală de vreun ţărm. Apă, apă şi iar apă. Ba parcă se zăreşte ceva la linia orizontului. Parcă ar fi o insulă... Îhî, nu m—am înşelat ! E chiar o insulă. Dar care ? Ce nume o fi purtînd ?

În scurt timp, împins de vînt, ajung la ţărmul insulei. Acostez. Sar pe pămînt. Spre norocul meu, mă întîmpină un ghid care se oferă să—mi dea toate informaţiile necesare :

—Vă aflaţi pe „Insula vorbelor", îmi spune. A fost botezată astfel spre a se deosebi de restul pămîntului, unde — precum se ştie — nu vorbele goale au preţ, ci faptele. Pe vorbele fără fapte ori contrazise de fapte nu dă nimeni nici o ceapă degerată. Ei bine, pe insula aceasta faptele sînt acelea care n—au nici o căutare, iar vorbele, vorbele goale sînt la loc de cinste...

—Ciudat, zic. Şi cum se poate vedea asta ?

—Simplu. Insula are forma unui parc. Să intrăm în el... Intrăm, dar nu facem nici doi paşi pe o alee, că tresar

—E nemaipomenit ! exclam. Parcul ăsta... parcul ăsta seamănă leit cu Cişmigiul !

—Cişmigiul?!! face ochi mari ghidul. Nu cunosc. N—am auzit de un asemenea parc. Dar să nu mai zăbovim. Curînd veţi avea cel mai bun prilej de a vă convinge cît de potrivit este numele pe care îl poartă insula aceasta... Iată ! Aşezaţi—vă pe bancă lîngă aceşti trei băieţi ! Ascultaţi—i ce vorbesc ! N—aveţi teamă ! Prezenţa dumneavoastră nu—i va stingheri...

Curios, mă aşez într—un capăt al băncii. Adevărat, băieţii nu se sinchisesc de prezenţa mea. Nu mă onorează nici măcar cti o privire. Eu însă îi cercetez cu toată atenţia. Par să fie toţi cam de aceeaşi vîrstă : unsprezece, doisprezece ani. Doi dintre ei sînt blonzi : unul cu un moţ bălai căzut pe frunte, celălalt tuns ca în palmă. Al treilea e un oacheş pieptănat îngrijit, stăpînul a doi ochi mari, negri, neastîmpăraţi. Sînt îmbrăcaţi la fel — în uniforme şcolare — şi strîng sub braţ serviete umflate, de bună seamă înţesate cu cărţi şi caiete.

Vorbind de faptul că pînă atunci s—au plimbat cu barca pe lac şi că apa era călduţă, numai bună pentru scăldat, deodată oacheşul arătă spre cineva care trecea pe o alee şi spuse :

—Seamănă cu tata. Are mersul lui. Cînd păşeşte parcă se zguduie pămîntul. Numai că tata e mult mai înalt. E şofer, lucrează pe camioane. Într—un turism nici n—ar încăpea. Chiar şi în cabina camionului de patru tone stă puţin aplecat. El însă spune că stă aşa nu pentru că e înalt, ci pentru că s—a obişnuit. îi place să stea puţin aplecat cînd citeşte. Şi cînd nu citeşte tata ? învaţă. Termină anul ăsta seralul. E un om grozav ! Poate să conducă şi o mie de kilometri în şir, dar cînd vine acasă ia cărţile şi începe să înveţe. învaţă de rupe pămîntul.

—Dar parcă tata nu—i la fel... intră în vorbă cel cu moţul bălai. Tata e medic. Şi cu toate că e medic de aproape cincisprezece ani, studiază, învaţă mereu. Se aşază la masă după ce vine de la spital şi se înconjoară cu zeci de cărţi şi reviste. Mama îi spune : „Culcă—te, eşti obosit !", dar el parcă nici nu aude. Am văzut diploma lui de la facultate. La toate are numai „foarte bine". Nu găseşti un singur „bine" nici dacă îţi pui trei perechi de ochelari.

—Voi o cunoaşteţi pe mama ! nu poate să rămînă mai prejos băiatul tuns ca în palmă. Cînd era ca noi, abia a putut urma cîteva clase. A intrat îngrijitoare la grădina botanică. Acum opt sau nouă ani s—a apucat însă de învăţat. Zi şi noapte învăţa. Eu eram mic, o necăjeam, îi venea greu să înveţe, dar nu s—a dat bătută. Acum e tehnician horticol. Dar nici azi n—a încetat să înveţe. Vrea să ajungă inginer.

Cuvintele îi sînt acoperite de vuietul unei sirene. Cel oacheş se întoarse spre prietenii lui şi le spuse:

—E douăsprezece!! se bucură el. Ce repede a trecut vremea !

—Da, îl aprobă cel tuns ca în palmă. Şi noi, care la început ne speriasem... Ne gîndeam că dacă chiulim de la şcoală n—o să avem unde merge şi ce face.

—Ei, spune oacheşul, parcă săptămîna trecută, joi, cînd am şters—o de la şcoală, n—am găsit noi ce să facem ?

—Se găseşte întotdeauna cîte ceva, fu de părere cei cu moţul bălai. Iarna e mai greu. Dar acum, primăvara...

Urmă o scurtă pauză, după care oacheşul reîncepu :

—Ştiţi, tata are mîine examen. Sînt sigur că toată noaptea o să stea şi o să înveţe...

—Şi tata se pregăteşte pentru examenul de medic primar. Citeşte la Biblioteca Academiei !

—Mama se scoală chiar de pe la patru dimineaţa şi începe să înveţe. Spune că dimineaţa, devreme, e mai multă linişte...

Nu mai rezist. Pînă acum m—am tot foit pe bancă, dar acum mă ridic şi plec. Îl găsesc pe ghid aşteptîndu—mă la poarta parcului.

—Ei ? mă întreabă nerăbdător să afle părerea mea.

—Ce?

—V—aţi lămurit de ce poartă insula noastră numele de „Insula vorbelor" ?

—Da, îi răspund, m—am lămurit. Să vorbeşti cu atîta înflăcărare despre învăţătură, în timp ce chiuleşti de la şcoală, e o demonstraţie cum nu se poate mai clară că pe insula asta vorbele, vorbele goale, sînt de mare preţ. îşi merită numele de „Insula vorbelor". Îl merită, şi aş zice chiar că e foarte bine că se numeşte aşa. Eşti, astfel, avertizat din prima clipă cînd păşeşti pe pămîntul ei şi ştii cu cine ai de—a face.

Mulţumesc ghidului că m—a întovărăşit, iar el — politicos — mă pofteşte să mai revin.

—Nu ! refuz eu. Mi—a fost destul. Prea destul.

Mă îmbarc pe nava mea caraghioasă şi, lăsîndu—mă în voia vîntului şi a valurilor, mă îndrept spre...

Capitolul III
(În care sînt aruncat pe un alt ţărm al unei alte insule, probabil făcînd parte din acelaşi arhipelag ciudat.)

Marea e calmă. E revoltător de calmă dacă mă gîndesc cu cîtă nepăsare îmi ascultă blestemele... îmi trebuia mie călătoria asta exact aşa cum — zice—se — îi trebuia chelului tichie de mărgăritar. N—aveam vreun motiv să fiu bine dispus nici la început, dar „Insula vorbelor" m—a amărît mai rău. Cum am putut, fie măcar şi o clipă, s—o confund cu Cişmigiul ? De unde şi pînă. unde în Cişmigiu asemenea băieţi ca cei trei întîlniţi în „Insula vorbelor" ? Regretabilă confuzie ! Cînd mă voi întoarce acasă — dacă voi mai avea fericirea să mă întorc vreodată ! — cel dintîi loc unde mă voi opri va fi Cişmigiul. Ca să cer scuze. Lui, personal, cît şi tuturor copiilor care se plimbă şi se joacă pe aleile lui după orele de şcoală, după ce—şi pregătesc temele. Pentru orice eventualitate mă grăbesc s—o fac acum, în scris : Scuză—mă, bătrîne Cişmigiu, scuzaţi—mă, tineri prieteni !

Hei, dar ce se petrece ? Mă clatin, îmi pierd echilibrul şt mă trezesc lungit pe punte. Nava s—a ciocnit de ceva sau ceva s—a ciocnit de navă... O balenă ? Un recif ?... Nu. Pe neaşteptate am ajuns lîngă un nou ţărm. Probabil mă aflu în apele unui arhipelag. Cum n—am altceva mai bun de făcut îmi propun să vizitez şi insula asta.

Într—un timp foarte scurt — de, am fost şi eu odată reporter — ştiu tot ce mă interesează despre ea. Se numeşte „Insula gramatofagilor". Băştinaşii, „gramatofagii", se înrudesc într—un fel cu antropofagii, cu deosebirea că primii sînt cu desăvîrşire vegetarieni. Comună le este doar nemaipomenita poftă de mîncare. Uneori înghit pe nemestecate cantităţi enorme de... rădăcini de cuvinte, dar cel mai adesea consumă litere, fără preferinţe pentru consoane sau vocale. Deliciul alimentaţiei lor îl constituie însă înghiţirea semnelor gramaticale...

Se pare că sînt un om norocos. Vizita mea în această insulă s—a potrivit să cadă într—un moment deosebit. în piaţa publică s—a întrunit „Tribunalul antigramatic" pentru a da sentinţa de condamnare unui nesupus. îmi fac loc cu greu spre piaţă. E lume multă, şi gălăgie şi mai multă. Cei care alcătuiesc „Tribunalul antigramatic" ocupă o estradă în mijloc. N—am de aşteptat mult. Judecătorul clatină un clopoţel. (Amintesc în paranteză că şi aici clopoţelului i se spune tot clopoţel, dar se scrie cînd „cloţopel", cînd „cloţelop", aşa cum cuvîntul care se rosteşte „cinematograf" se poate scrie cînd „citograf", cînd „cimagraf", cînd „cinemaf" etc, etc.) Se face „linite". (Citiţi : linişte.) Cu o voce groasă, tunătoare, judecătorul porunceşte :

—*Aduceţimi* — fără liniuţă — condamnatul !

Doi vlăjgani urcă pe estradă un băiat ca oricare altul. De data asta nu poate fi vorba de nici o confuzie. Sînt convins că băiatul arată ca oricare altul de pe la noi, deoarece am văzut în viaţa mea destui băieţi, ba odată, de mult, oricît mi se pare astăzi de curios, eu însumi am fost băiat... Mă uit la el. îmi place. Are o privire curajoasă, păşeşte cu fruntea sus, stăpîn pe sine, demn.

—*Lam* — fără liniuţă — adus ! strigă într—un glas vlăjganii. Judecătorul îşi umflă pieptul şi se adresează băiatului :

—*Condanat* — fără „***m***" — care îţi este ultima *dorinţ* — fără „***ă***"?

—Lăsaţi—mă să plec ! răspunde simplu băiatul.

—Lăsaţi—mă... cu liniuţă ? întreabă aspru judecătorul.

— Fireşte, răspunde băiatul. Nu pot renunţa la convingerile mele. Aşa am învăţat din clasa întîia.

—Atunci nu te lăsăm ! Altă *doinţă* — fără „***r***" — mai ai ?

—E tîrziu. Mă aşteaptă părinţii...

—*Părinţii* — cu doi de „***i***" ?

—Cu doi, bineînţeles.

—Nouă ne plac numai cei cu un singur „***i***" ! ţipă judecătorul.

Băiatul ridică din umeri :

—Regret. Ai mei sînt cu doi...

—Da ? se înfurie judecătorul. Ai să vezi tu ! Şi apoi se adresă celor doi vlăjgani : închideţi—l ! închideţi—l !

—Cu liniuţă sau fără ? întreabă calm băiatul.

—Fără, fără ! îşi iese din minţi judecătorul.

—Atunci e în regulă, se bucură băiatul. Pot să mai trăiesc liber o sută de ani !

Şi, încordîndu—şi muşchii, îşi rupe „*frîngile*" (citiţi frînghiile) cu care fusese legat şi fuge „*îngiţind*" (citiţi înghiţind)

Şi în timp ce — în cap cu judecătorul — membrii „Tribunalului antigramatic" leşină, eu mă întorc şi pornesc spre ţărm şi mai ales spre...

Capitolul IV
(În care povestesc peripeţiile de pe o altă insulă al cărei nume, deocamdată, prefer să rămînă o taină.)

De cum pun din nou piciorul pe puntea caraghioasei mele nave simt că voi mai avea destule de îndurat. Marea — calmă în capitolul III — dă acum — în capitolul IV — semne de enervare. Cerul s—a acoperit de nori groşi, vîntul înfuriat ridică munţi de valuri. Se lasă un întuneric adînc. Carapacea mea scîrţîie din toate încheieturile. într—un tîrziu e aruncată la un alt ţărm. în lumina unui fulger zăresc pe o stîncă o siluetă care pare a unui indicator de circulaţie. Acostez şi cobor. Da, nu m—am înşelat! Ceea ce mi s—a părut este într—adevăr un indicator. Pe el nişte litere roase de vînturi şi de ploi alcătuiesc cîteva cuvinte pe care — ajutat de lumina fulgerelor devenite tot mai dese — izbutesc să le descifrez :

„Lăsaţi orice speranţă, voi, care intraţi !"

—O ! exclam mîndru că n—am uitat chiar tot ce—am învăţat în liceu şi că pe undeva, printr—un sertăraş al memoriei, mai găsesc la nevoie cîteva resturi de cultură generală. Acestea sînt cuvintele pe care nefericitul Dante afirmă că le—a citit pe poarta infernului. Ce—or fi căutînd aici ? De cînd s—a mutat poarta infernului pe o insulă din arhipelagul ăsta nenorocit? Ce speranţe să las şi unde am intrat?

Prea multe întrebări deodată. Mă aşez pe un bolovan să mă gîndesc. Adică... am crezut la început că e un bolovan, dar de fapt e un ghiozdan. Un ghiozdan aruncat nu ştiu de ce tocmai aici. Fulgerele mă ajută să descopăr în jurul meu şi alte lucruri aruncate. Le număr în ordinea descoperirii : o felie de pîine unsa cu magiun ; un caiet de harţi uns cu magiun ; altă felie de pîine, de data asta unsă cu unt ; alt caiet, de data asta uns cu unt : un avion de hîrtie — mai precis dintr—o filă a unui manual de istorie ; o pocnitoare de hîrtie — mai precis dintr—o altă filă a aceluiaşi manual ; o cerere de motivare a absenţelor („Vă rog să motivaţi absenţa fiului meu de la prima oră — matematica — din ziua de..., deoarece a fost grav bolnav, avînd 40° temperatură şi a trebuit să stea în spital. Pe urmă, făcîndu—se sănătos la ora a doua, muzica, a putut veni la şcoală. Cu stimă, tatăl meu") ; un creion ros în dinţi şi un dinte ros de creion ; un plasture pe care scrie cu tuş : „Amintire de la bătaia cu dragul meu coleg de bancă" ; un caiet pe coperta căruia fuseseră tăiate cuvintele „de teză şi înlocuite cu cuvîntul „Oracol". Răsfoindu—l, cîteva întrebări şi răspunsuri ale „oracolului" îmi atrag în mod deosebit atenţia şi le transcriu :

Întrebare : „Care îţi este autorul preferat ?"
Răspuns : „Vasile Caragiale."
Întrebare : „Ce opere ale sale îţi plac mai mult ?"
Răspuns : „Opere alese."
Întrebare : „Ce materie îţi place mai mult ?"
Răspuns : „N—am înţeles întrebarea."
Întrebare : „Iubeşti muzica ?"
Răspuns : „Da, foarte mult."
Întrebare : „Care anume ?"
Răspuns : „Cea de clasa a VI—a, de I. Popescu şi N. Ionescu."

Nu, nu pot aştepta să treacă furtuna pentru ca abia apoi să cercetez această insulă. Curiozitatea aţîţată de primele descoperiri mă face să iau hotărîrea de a porni neîntîrziat să dezleg taina insulei. Inscripţia de pe indicator ma priveşte însă ameninţător. Nu—i nimic. Fie ce—o fi. Las orice speranţă. Merită. în fond mă sacrific pentru ştiinţă. Dezlegînd taina acestei insule misterioase îmi voi lega numele de o descoperire importantă. Şi, emoţionat de această perspectivă, închei tîrgul fără să mă mai tocmesc : las la ţărm orice speranţă şi,, uşurat, pornesc mai departe.

Nu mi—e dat însă să merg prea mult, bîjbîind în necunoscut, că din cele patru vînturi mă întîmpină o gălăgie cum doar o dată în viaţă mi—a mai fost dat să aud, şi anume atunci cînd s—a întîmplat să vizitez o şcoală (numărul ei l—am uitat) în timpul recreaţiei. Cu acel prilej un bun prieten de—al meu, profesor, mi—a spus : „Majoritatea elevilor consideră recreaţia ca o pauză între două ore de curs, o pauză în care însă disciplina nu încetează. Poţi să te joci şi fără să ţipi şi fără să te baţi. Unii însă nu sînt de aceeaşi părere. Ce—i drept, în mulţimea elevilor aceştia sînt o insulă. Şi, din păcate, această insulă mai există, n—au măturat—o încă valurile". E limpede deci. După toate semnele, insula pe care mă aflu nu poate fi alta decît „Insula recreaţiei", aceea care, din păcate, mai există, pe care n—au

măturat—o încă valurile. Şi iată că argumentele încep să—mi apară la fiecare pas...

Mă aplec să—mi înnod şiretul unui pantof şi în clipa aceea cineva îmi trage o „subţirică" la spate, iar altcineva îmi prinde cu un ac o hîrtie de pe care, mai tîrziu, un grup de gură—cască va citi în cor, bătînd ritmul din palme :

„Măgăruşul
urcă derdeluşul
cu desaga—n spate,
s—o dea jos nu poate!"

Mă fac că nu aud şi mă îndepărtez. Grupul, în urma mea, face mare haz. De ce i—o fi amuzînd această... hai s—o numesc „glumă" lipsită de sare, e greu să spun. Nici nu—mi mai pierd vremea gîndindu—mă. Ştiu că n—o să ajung la nici un rezultat. Nu mai întorc capul. Mi se pare că zăresc în faţă o pădure la marginea căreia lucrează cu mult avînt cîţiva tăietori de lemne.
Cînd mă apropii, văd însă că ceea ce am luat drept pădure în realitate este un lung cuier de clasă pe care spînzură numeroase paltoane, iar harnicii lucrători sînt nişte băieţi care taie nasturii de la paltoane.
—De ce ? întreb pe unul dintre ei.
—Ca să glumim, îmi răspunde. Aşa e în recreaţie. Tăierea nasturilor e una din glumele cele mai reuşite. Rîdem de ne prăpădim...

La cîţiva paşi mai încolo un băiat cînta şi se acompaniază trîntind un pupitru. Dar, probabil, pentru că unele note mai înalte nu—i ies. Cînd trece pe lîngă el o fetiţă o trage de cozi şi fetiţa începînd să ţipe — băiatul realizează întocmai intenţiile partiturii... Nu departe de locul acestui concert privesc cum cocoţat pe catedră — alt băiat rosteşte un discurs :
—Stimaţi colegi, sînt deştept ! Nu învăţ acasă. învăţ numai în recreaţie. Ora viitoare avem fizica. Am citit acum o singură dată lecţia şi mi—e destul. Iau un cinci cu siguranţă. Trăiască cinciul, nota deştepţilor !

Ascultîndu—l, Isaac Newton din tabloul înrămat îşi astupă urechile. Vecinul lui, Aurel Vlaicu, dă drumul la maximum motorului avionului, ca să nu—l mai audă, iar Toricelli, pur şi simplu, se întoarce cu spatele. E ceea ce trebuie să fac şi eu. Sau, şi mai bine, să plec. Nu mai am de ce—mi pierde vremea pe insula asta neprimitoare.

Înainte de a mă reîmbarca, scriu în grabă pe un petic de hîrtie :

„Iubiţi tineri cititori, pentru că stă în puterea voastră, faceţi să dispară cît mai curînd această insulă şi fiţi convinşi că nu veţi avea ce regreta. Vă roagă din toată inima un nefericit vizitator al ei."

Semnez, bag hîrtia într—o sticlă pe care o astup şi apoi o arunc în valuri. Poate ajunge acasă înaintea mea. Poate. Eu, cu toate sforţările, n—am reuşit să ajung decît la...

Capitolul V
(care, cu regret, nu se poate rezuma în această paranteză.)

Furtuna se potoleşte treptat, pe măsură ce mă îndrept spre larg. Mă bucur că se luminează, că vîntul se domoleşte, şi caricatura înălţată de mine la rangul de navă n—a suferit nici o stricăciune.

Pe cer mai plutesc doar cîţiva nori de loc agresivi. Marea a devenit din nou blîndă. Mă priveşte prietenos şi parcă disting în ochii ei verzi o sinceră compătimire, li răspund înălţînd din umeri : „Ce să fac ? Nu eu mi—am dorit călătoria prin arhipelagul ăsta nefericit. Dacă mi s—ar fi cerut părerea, fii sigură, nu m—aş fi încumetat să plec de acasă..."

Un rechin îmi dă tîrcoale, dar — spre deosebire de fraţii săi cunoscuţi din cărţi sau din filme — acesta nu pare de loc fioros. E mai degrabă dornic să—mi ţină tovărăşie, decît să mă înhaţe. Are o mutră atît de tristă, încît aproape că—mi vine să—l mîngîi pe spinare, să—i spun un cuvînt bun şi să—i alin necazurile. Rechinul îmi simte buna intenţie, mă salută dînd din coadă şi intră în vorbă :

—Sînt bolnav... mi se destăinuieşte după ce mă informează că a învăţat să vorbească urmărind vapoarele de călători şi chiar înghiţind odată, la un naufragiu, un profesor englez de limbi orientale... Am ceea ce se numeşte o „indigestie"...

—Poate, îmi dau părerea, ai mîncat ceva care nu ţi—a priit...

—Într—adevăr, fără să—mi dau seama, am înghiţit un caiet care plutea în valuri. Eram flămînd, l—am confundat cu o „carte de bucate" şi l—am înfulecat. Nu ştiu ce conţine de e atît de indigest. N—ai vrea să te uiţi dumneata ?

Şi deschizînd botul său enorm, îmi aruncă pe punte caietul, îl iau şi—l cercetez. Mă dumiresc că e un „Jurnal de vacanţă" al unui elev. N—am răbdare să—l citesc tot. Aleg o pagină la întîmplare :

„...O excursie ţine o zi, trei, o săptămînă. Timpul zboară repede. Amintirile însă îţi rămîn.

Concluzia ? Din fiecare loc să iei cîte o amintire. Eu aşa am făcut. M—am întors acasă cu un sac plin. La prima vedere obiectele cu care mi—am umplut sacul pot părea nişte fleacuri, nişte nimicuri. Cine ar da măcar cinci bani pe blacheul ăsta tocit ? Nimeni ! Ei bine, aflaţi că l—am găsit în faţa porţii dinspre răsărit a Sarmisegetuzei, vestita cetate dacică, dărîmată în anul 106... Recunoaşteţi că e o descoperire ! Sau... priviţi acest sîmbure de caisă. Nu vă spune nimic, nu—i aşa ? Aflaţi atunci că l—am găsit la Iaşi, în Copou, pe banca de sub teiul lui Eminescu. Hm ? Nici acum nu vă spune nimic ? Eminescu... „Scrisoarea a treia"... „Luceafărul"... „Melancolie"... Păi vedeţi ? Sau... să luăm această banală coajă de ou. Am spus intenţionat „banală", pentru că aşa vi se pare vouă. Dar cînd adaug că am cules—o de la Mizil, oraşul care i—a inspirat marelui nostru Ion Luca Caragiale schiţa „O zi solemnă", hm, mai îndrăzniţi s—o numiţi banală ?... Dar această pătlăgică verde ? N—are nici un preţ, nu—i aşa ? Găsiţi cîte vreţi în piaţă, nu—i aşa ? Aflaţi atunci că am găsit—o la Bălceşti ! Da, da, Bălceşti... de la Bălcescu... Nicolae Bălcescu... Probabil că aţi auzit de el ! Ei bine de acolo e această pătlăgică despre care eraţi gata să credeţi că n—are nici un preţ ! Ce s—o mai lungim ! Am strîns în urma excursiei o adevărată comoară. Ceilalţi s—au întors acasă cu ierbare, cu insectare, cu pietrare. Ca să le dăruiască şcolii. Şi lor ce le rămîne ? Excursia s—a terminat, gata, punct. Dacă n—au făcut ca mine, cine o să le mai amintească de ea ? Pentru că, repet, ceea ce îţi rămîne dintr—o excursie sînt amintirile. Mi—e destul să mă uit o clipă la chibritul acesta ars şi deodată îmi apare în faţa ochilor minunata vale a Oltului... adică, stai, chibritul nu—i de pe Valea Oltului... Cred că—i de la Tulcea. Ba nu. Ori e de la Rucăr, ori de pe Nehoiu, ori — ceea ce nu—mi vine să cred — e cel cu care tata şi—a aprins acum un sfert de oră ţigara..."

Arunc caietul peste bord şi—i spun rechinului :
—Nu—i de mirare că ţi—a căzut greu...

Dar mă trezesc vorbind singur. Scăpînd de caiet, rechinul probabil că a început să se simtă bine şi a plecat. Nu mi—e dat însă să mă plictisesc. De jur împrejur o mulţime de peşti viu coloraţi ţîşnesc din valuri şi fac tumbe. Unul dintre ei, nu mai mare de un deget, sare pe punte. Mă uit la el atent şi observ că — de fapt — nu—i un peşte obişnuit, ci un peşte—briceag. Din acela cu care unii îşi sapă numele pe bănci. Prezenţa lui pe punte îmi aduce aminte de o întîmplare de acasă. Cum n—am ce face şi cum discreţia peştilor e proverbială i—o povestesc şi lui :
—În 1959, pe banca de lemn de lîngă poarta taberei, un băiat a săpat cu briceagul :
„Aici a fost şi a respirat aer de brad Goguţă Vasilescu".
A trecut un an. A venit vara lui 1960. Un alt băiat a răzuit cu un ciob de sticlă inscripţia de pe bancă pentru a putea săpa în acelaşi loc cu o daltă :
„Aici a fost şi a petrecut vacanţa Lică Petrescu".
1961. Numele lui Lică Petrescu a dispărut. Minunea a săvărşit—o un cuţit de bucătărie şi, în acelaşi loc, a apărut :
„Aici a fost campionul de ţintar Nelu Georgescu".
1962. În acelaşi loc — o tăbliţă. Pe tăbliţă, cineva, pare—se un instructor, a scris :
„Aici a fost o... bancă !"
Abia sfîrşesc că peştele—briceag sare în valuri. în urma lui, în lemnul punţii, rămîn săpate literele „***p***" şi „***b***". Desigur, iniţialele numelui său. Deci n—a înţeles nimic din povestea mea. Păcat...
Vîntul slab mă împinge încet într—un golf. E al unei insule ale cărei ciudăţenii îmi par că le întrec pe ale celorlalte surori din arhipelag. Aici soarele răsare de la miazănoapte şi apune la răsărit. Rîurile curg de la vărsare spre izvor. Munţii îşi îngroapă vîrfurile în pămînt. Totul e pe dos. Totul e sucit.
—Încă nu mi—a ieşit nimeni în cale, dar — aşa stînd lucrurile pe aici — nu m—ar mira dacă aş afla că băştinaşii poartă pantofii în locul pălăriei, că—şi fac freza privindu—se într—un pieptene şi trecîndu—şi prin păr oglinda, că alfabetul lor începe cu literele x, y, z, iar primele cuvinte pe care le învaţă copiii într—a—ntîia nu sînt „ac" şi „oi", ci „incognoscibilitate" şi „imponderabilitate" ş.a.m.d. Nu m—ar mai mira nimic. Citesc pe o placardă că pămîntul acesta poartă numele de „Insula sucită" şi mă conving că aici mirarea n—are ce căuta.
E ora începerii şcolilor. Tramvaiele sînt pline de elevi cu serviete sub braţ ori cu ghiozdane în spate. Toţi urcă prin uşa din faţă şi de îndată ce urcă se aşază pe bănci. Bătrînii, mamele cu copii în

braţe stau în picioare. Un bătrîn se reazemă de spătarul unei bănci. Pe bancă stă o fetiţă. O aud cum se adresează unei colege din faţă :
—Ce lipsă de politeţe ! Una ca asta n—am mai pomenit...
—Dar ce se întîmplă ?

—Bătrînul ăsta... nu vezi ? Se reazemă de scaunul meu. Ca să mă stingherească, să nu mă pot întinde cît poftesc !
—Într—adevăr, e scandalos. Dar să ştii că nu—i ceva nemaipomenit. Eu am mai întîlnit aşa ceva. Sînt mai mare decît tine cu vreo trei, patru luni. Am văzut multe în viaţă. Aşa mi s—a întîmplat şi mie odată cu o bătrînă. Stătea lîngă mine şi mă privea ca şi cum ar fi vrut să—i dau locul. Nu înţeleg pentru ce nu se pun anunţuri în tramvai ca să se ştie odată pentru totdeauna : „Băncile sînt rezervate în exclusivitate copiilor !"
—Eh, afişe... Fleacuri ! Nu le ia nimeni în serios. Sînt unii care n—au pic de respect faţă de copii.

Cobor la prima staţie. Trec pe sub fereastra unei case. Bineînţeles, casa are acoperişul înfipt în pămînt, şi în locul hornului e pivniţa. Aud o discuţie şi — uitînd că trăiesc o aventură ciudată, că mă aflu pe o insulă în care toate sînt cu susul în jos — cred că discuţia are loc între doi oameni în toată firea, pentru că iată ce aud :
—Fumezi de mult ?
—De vreo jumătate de an. Tu ?
—Eu mai de mult. Cred că se împlinesc zece luni. Dar încă n—am preferinţe. Nu m—am oprit încă la o anumită ţigară. Probabil că din cauza asta tuşesc...

—Nu ştiu. Eu nu schimb ţigara. Tuşesc însă şi eu. Ai încercat vreodată să te laşi ?
—Nu. E greu. Obişnuinţa e a doua natură...
—Nici eu n—am încercat. Te mai iei cu o ţigară, trece timpul mai repede...

Discuţia continuă, în vreme ce pe fereastră ies nori înecăcioşi de fum. Repet : uitînd unde mă aflu, cred că discuţia are loc între doi oameni maturi. Dar fumătorii apar la fereastră. Sînt doi băieţi. Ce caraghios ! Acasă mi—aş fi arătat indignarea faţă de aceşti maimuţoi care imită oamenii mari. Dar aici cine să mă înţeleagă ? Poate fetiţa care trece pe lîngă mine şi are părul zbîrlit ca un căţel sîrmos...

Mi—e dor de acasă. Aş da totul să mă pot reîntoarce. Sînt sătul pînă peste cap de arhipelagul ăsta. Cum de—am ajuns tocmai eu aici ? De unde şi pînă unde eu navigator ? Eu, care nici măcar nu ştiu să înot. Eu, care sufăr de stomac şi n—am voie să beau decît apă fiartă. Eu, care — atunci cînd plouă — nu mă încumet să ies fără galoşi nici pînă la colţul străzii. Tocmai eu şi tocmai acum cînd...

Ia... stai ! Parcă am mai spus odată cuvintele astea. Dar cînd şi cui ? Aha ! Cînd a sunat telefonul şi cineva căuta numărul Amiralităţii... Dar acuma cine sună ? Ceasul ? De ce ? S—a luminat ? Trebuie să mă scol ?... Nu mai înţeleg nimic. Oi fi visat toată povestea cu călătoria în apele arhipelagului ? Te pomeneşti... Am venit aseară cumplit de obosit. Am lucrat toată ziua într—o şcoală, unde am fost invitat de copii să—i ajut la redactarea unei gazete de perete satirice... A ! Abia acuma mă dumiresc... Da, da, da... Va să zică asta a fost...

Mă ridic din pat şi mă duc să deschid fereastra. Aerul rece al dimineţii de toamnă mă înviorează. Mă trezesc fluierînd o melodie veselă. Peste cîteva clipe aud cum o reia vecinul meu de peste drum, un băiat, şi nu trece mult că o continuă fetiţa de alături.
—Bună dimineaţa, prieteni ! Va fi o zi frumoasă !

GENERALUL ŞI NOAPTEA

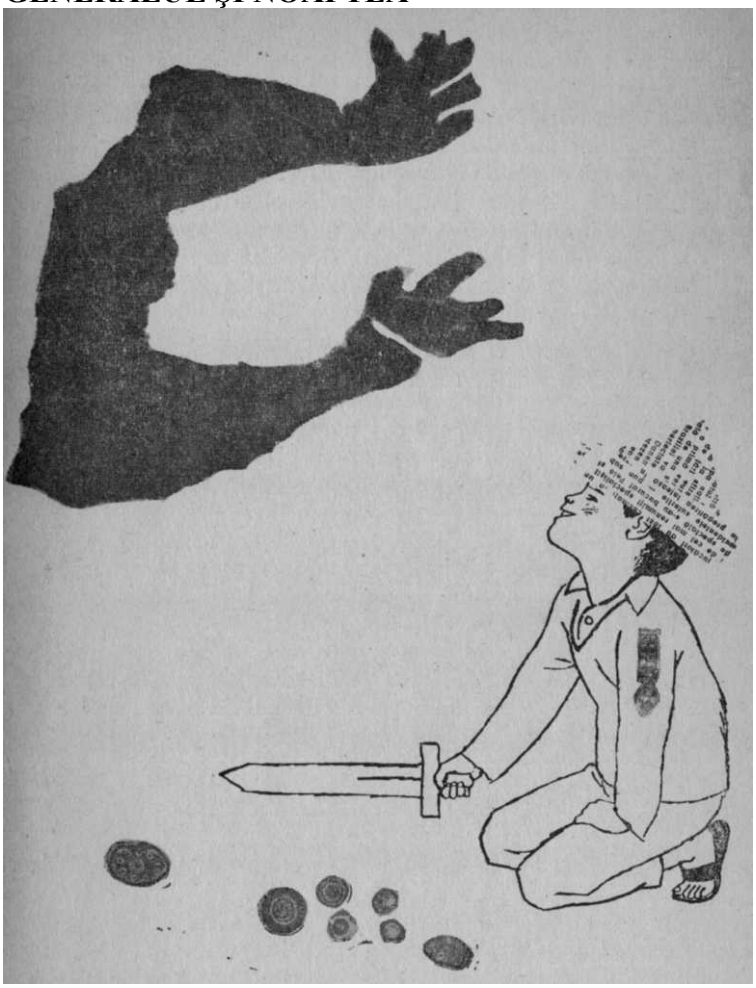

Cînd căzu pe pămînt, noaptea se lovi de case şi de copaci, dar nu păţi nimic. Nu—şi juli nici nasul, nici genunchii... Era obişnuită.

Băiatul o văzu pe fereastră şi—şi zise că, într—un fel, noaptea seamănă cu un acrobat de la circ. Cade, dar pe urmă se ridică zîmbind şi niciodată nu păţeşte nimic.

Băiatul era singur acasă şi se juca cu nişte nasturi desperecheaţi. Mai întîi îi înşiră pe covor pe cei mici, le spuse că sînt soldaţi şi deci au datoria să stea drepţi. Celor mijlocii le dădu grade de ofiţeri şi îi aşeză în faţa soldaţilor. Nu—i plăcu un căpitan şi — fără multă vorbă — îl degrada sublocotenent, punînd în locul lui un soldat. Era, ce—i drept, cam mărunţel, însă — cu siguranţă — mărunţelul merita această onoare fiind un viteaz fără pereche, pentru că perechea lui se pierduse. El, băiatul, îşi luă gradul de general şi tocmai se pregătea să—şi inspecteze armata şi să dea ultimele ordine înaintea unei importante bătălii, dar căzu noaptea. O văzu pe fereastră, o asemui cu un acrobat de la circ şi — deoarece avea destulă bătaie de cap cu pregătirea bătăliei — se întoarse spre soldaţii lui.

Dar noaptea îl strigă :

Generalul se încruntă :

—Te poftesc să—ţi masori cuvintele ! Mie să—mi spui „tovarăşe general", nu... „băiete".

Noaptea rîse obraznic :

—„Tovarăşe general" ? Nici nu mă gîndesc să—ţi spun aşa... Generalii sînt curajoşi. Ei nu se tem de mine.

—Nici eu nu mă tem de tine, zise generalul. De ce m—aş teme ? Semeni cu un acrobat de la circ. Cazi şi nu păţeşti nimic Asta—i tot.

—Ehei, rîse iar noaptea, ar fi bine dacă asta ar fi tot !

—Dar ce mai e ? Noaptea chicoti :

—Întrebi ca să—ţi faci curaj. Parcă tu nu ştii... Priveşte—mă mai bine : sînt neagră...

—Ei şi ?

—Sînt înfricoşătoare...
—Nu găsesc. De ce ai fi ?
—Eşti singur acasă... Uite, perdeaua tremură... se umflă... poate fi cineva după ea...
—N—are cine fi. O suflă vîntul. Şi cu vîntul sînt prieten vechi. Astă—vară, în colonie, venea în fiecare seară la fereastră şi îl întrebam pe unde a mai colindat...
—În colonie nu erai singur, zise noaptea. Acum, ascuns de mine, de întunericul meu, cineva se poate strecura pe fereastră şi...
—Prostii ! făcu generalul. Noi stăm la etajul patru. Şi—apoi nenea miliţianul e în stradă.
—N—are el grija ta...
—Ba are. Îl cheamă „nea Fănică" !
—Poate să—l cheme şi „nea Costică". Are altele pe cap.
—Lasă—l să aibă ! Dar dacă îl strig îmi răspunde.
—Îl strigi pentru că ţi—e frică !
—Am spus "dacă". „Dacă îl strig." Dar uite că eu nu—l strig. Şi ştii ceva ? Vezi—ţi de ale tale !
—Păi, hohoti noaptea, asta—i treaba mea ! Să sperii copiii !
—Urîtă treabă ! clătină din cap generalul. Eu n—aş face una ca asta. Uite, şi crema de ghete e neagră, dar e foarte cumsecade. Stă la locul ei, în cutie, şi nu sperie pe nimeni.
—Crema de ghete n—are nici o putere. E mică. Nu—i nici măcar cît o pisică neagră, nici măcar cît un tunel întunecos...

—Te rog, zise generalul, să nu te legi de tuneluri. Eu am trecut cu trenul prin trei tuneluri. Şi am rîs... grozav am mai rîs ! Cum se întuneca, întindeam mîna spre măsuţa de lîngă geam şi apucam bricheta tatii. Cînd se lumina, i—o dădeam înapoi, şi în alt tunel iar i—o luam... Îmi plac tunelurile. Eu rîdeam mult cînd treceam prin ele.
—Tunelurile ţin cîteva clipe, dar eu, noaptea... ehei !...
—Ce să—ţi spun ! Tare mă sperii eu de „eheiul" tău !
—Băiete, băiete, nu te juca cu mine ! îl ameninţă noaptea. Generalul ridică din umeri şi se întoarse la soldaţii lui.
Atîta timp cît îi spunea „băiete" şi nu „tovarăşe general" nu mai avea ce vorbi cu ea.

Noaptea îi mai spuse multe, tot felul de prostii, dar el o lăsă să vorbească şi nu—i mai răspunse. Aşează soldaţii pe poziţiile de luptă, trimise o iscoadă să vadă ce se întîmplă în tabăra duşmană, chemă la el pe toţi ofiţerii şi explică fiecăruia în parte cum vedea el desfăşurarea bătăliei care fusese fixată în zori, la ora 4,15 minute şi 25 de secunde, apoi le ură noapte bună tuturor, se dezbrăcă, stinse lumina şi se culcă cu faţa la perete.

Înainte de a adormi, sau poate după ce adormi — asta n—are nici o importanţă — auzi o voce care—l striga :
—Tovarăşe general...

Vocea semăna cu a tatii, dar generalul nu deschise ochii ca să se convingă dacă era într—adevăr a tatii. Îi plăcea să creadă că îl strigase noaptea. Era timpul să înveţe şi ea cum trebuie să se adreseze unui general. Da, da, era timpul !

OMUL

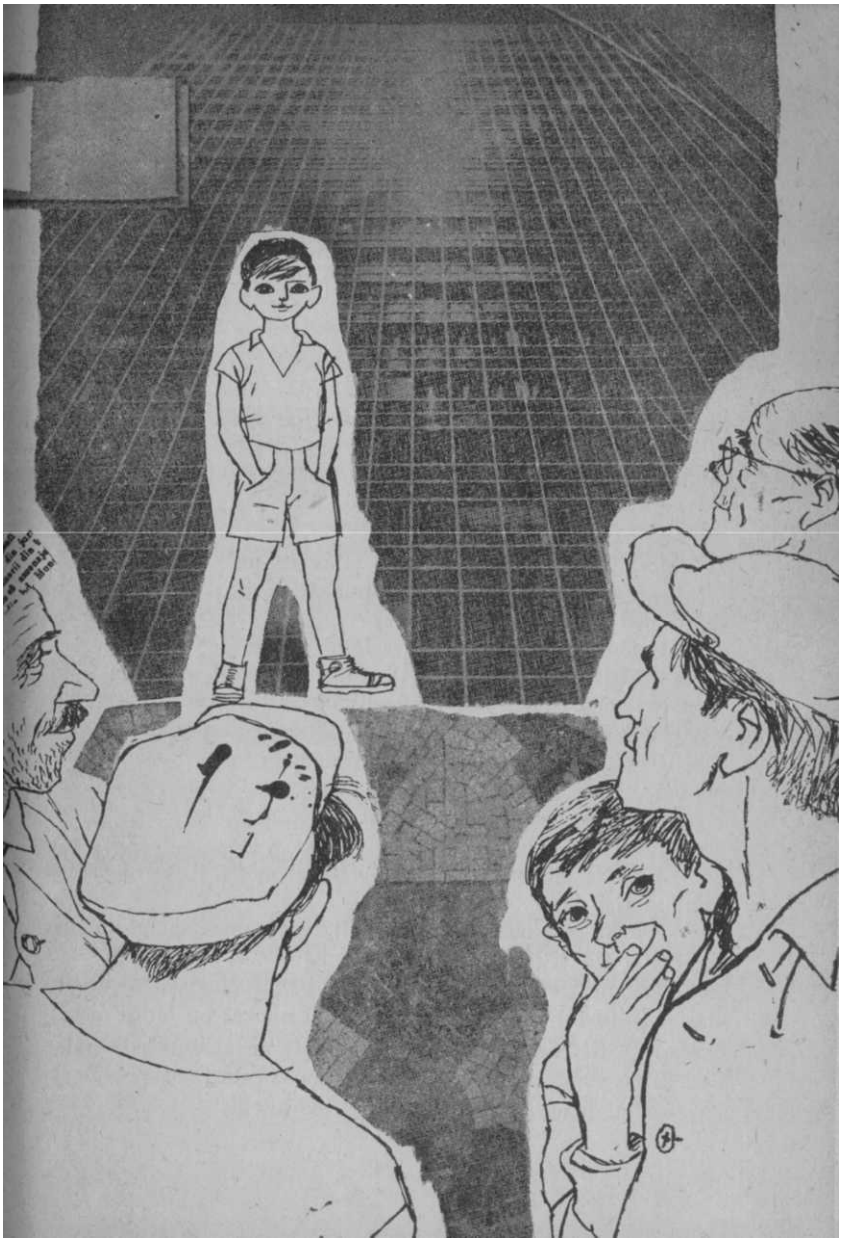

Cum ajunsese pînă la etajul al şaselea avea să rămînă un mister. Pînă la al treilea, unde de cîteva zile începuseră lucrările de finisaj, scîndurile oblice, cu cîteva şipci bătute orizontal din loc în loc, puteau fi socotite cu oarecare bunăvoinţă scară. De aici însă începea un adevărat traseu alpin. Scara verticală de metal, ţintuită de un cofraj, era accesibilă numai specialiştilor. Betoniştii, sudorii se plimbau pe ea ca pe bulevard, dar ceilalţi, neiniţiaţii, nu se încumetau nici măcar s—o privească.

Şi totuşi el ajunsese pînă la etajul al şaselea.

Nea Fane, maistrul, tocmai îl repezea pe mezinul brigăzii — n—are importanţă pentru ce, important era că tînărul trebuia să afle că nu—i de capul lui, că adică el, maistrul, ştie tot şi vede tot. Mezinul, ca de obicei, îi dădu sincer dreptate, dar nimic nu—i putu reţine o sudalmă, aşa, mai mult ca să se ştie că—i supărat... Nu sfîrşi însă, pentru că Dincă, betonistul, strigă

—Ce, mă, te trezeşti în pădure ? Mai sînt oameni pe aici !

Mezinul se întoarse şi — la nici un metru de el — dădu cu ochii de un om.

Şi ce om ! Cu ce privire îmbrăţişa dansul fantastic al scînteilor aparatului de sudat !

Tînărul rămase nemişcat. îi căzu o mănuşă şi nu se aplecă s—o ridice. Masca îi alunecă de pe frunte, îi turti nasul, dar nu făcu nici un gest să şi—l elibereze.

În aceeaşi clipă intenţia maistrului de a—şi şterge cu mîneca gîtul transpirat se opri la jumătate, iar ceilalţi doi betonişti — mustăciosul şi chelul — se îndreptară şi se proptiră unul de altul, ca într—o poză la minut, înainte de plecare la cătănie.

Jocul colorat al scînteilor încetă, şi omul îşi roti privirea, înregistrînd cu seninătate faptul că el singur se urcase acolo, dar că n—avea nimic să—şi reproşeze, ci, dimpotrivă, încerca printr—un calm desăvîrşit să convingă pe toată lumea că nu se petrece nimic neobişnuit. îl ajută în această dificilă treabă o cioară care zbura pe aproape şi după care el se uita nu pentru că l—ar fi interesat, ci — pur şi simplu — ca să se vadă că nu—l afectează muţenia şi nemişcarea din jur. Acum — ce—i drept — s—ar putea ca lucrurile să nu fi stat tocmai aşa, dar sensul privirii sale aşa fu interpretat.

Omul avea opt, nouă ani, purta pe cap o ciupercă roşie, stropită cu var — semn evident al trecerii sale pe la etajele inferioare. Era îmbrăcat cu o bluză fără mîneci şi cu nişte pantaloni largi, în buzunarele cărora îşi odihnea mîinile. Stătea drept, înfipt în nişte pantofi de baschet liliputani, iar genunchii lui juliţi pledau suficient de limpede pentru pasiunea sa de căţărător.

—Cum ai ajuns pînă aici, frate ?

Întrebarea o rosti Dincă, dar ceilalţi ar fi fost gata să jure că din gura lor ieşise. Ba — la sfîrşit — mustăciosul îşi înghiţi saliva, ca o dovadă în plus că el vorbise şi se pregătea pentru fraza următoare.

Omul nu răspunse. Nu înţelese amestecul complicat de uluire şi teamă care născuse întrebarea. Căută din ochi scara, cu gîndul de a o lua martoră, dar nemaiputîndu—se orienta renunţă fără regret. înălţă din umeri şi—şi ţuguie buzele, mimînd o mirare pe care nea Fane o traduse prin : „Hai să lăsăm amănuntele ! Sînt aici, gata, ce mai vreţi de la mine ?" Pe urmă omul zimbi şi spuse foarte clar, ca pe ceva teribil de normal şi care din capul locului merita o primire mai binevoitoare :

—Îmi place aici !

Scoase o mînă din buzunar şi începu să—i numere pe toţi cu glas tare, luînd—o de la mezin şi sfîrşind cu Dincă :

—Unu... doi... trei... patru... cinci... Patru fără şi unul cu mustaţă !

Nea Fane fu primul care se dezmetici. Zise către ceilalţi :

—Hai, daţi—i drumul i Nu s—a întîmplat nimic ! Şi cu un gest scurt al capului arătă spre musafir : Omului îi place aici şi a venit. Asta—i tot !

Şi poate că în urma acestei precizări şi—ar fi reluat fiecare treaba, dacă musafirul — lipsit de tact — n—ar fi încurcat el însuşi socotelile. Lăsîndu—şi capul uşor pe spate şi rîzînd, el îi făcu cu ochiul lui nea Fane. Acesta tresări şi se încruntă, încreţindu—şi fruntea ca un burduf de armonică :

—Ce ? Vrei să spui că nu—i aşa ?

—Îhî...

Mezinul îşi pocni răsunător falca cu palma:

—Mă, îndrăzneşti să—l contrazici pe nea Fane ? Ştii tu cine—i nea Fane ?

Mezinul îşi mai pocni şi cealaltă palmă :

—Maistrul, mă! A—ntîia ! Cînd spune el o vorbă... Ştii tu ce—nseamnă cînd spune el o vorbă ?

Omul, de bună seamă, n—avea de unde să ştie şi socoti că n—ar fi rău să afle. De aceea, răsucindu—se spre maistru, îl rugă :

—Spune, nea Fane, o vorbă ! Chelul pufni în rîs.

—Ce te hlizeşti ? se burzului la el meşterul. O să creadă omul că rîzi de el...

—Iartă—mă, meştere, am greşit, îşi impuse chelul un aer cît mai spăşit şi—şi lipi palmele sub bărbie, rugător.

Văzîndu—l, omului i se păru gestul caraghios şi rîse nestingherit. Rîsul lui aducea cu un ciripit şi nimeni nu îndrăzni să—l oprească. Şi—l curmă singur şi se apropie de aparatul de sudat Se lăsă pe vine, îi pipăi, îi ciocăni şi spuse entuziasmat :

—Îmi place !

—N—ai decît să—ţi cumperi şi tu unul ! îi aruncă Dincă, un pic mîhnit, pentru că omul nu admirase găleţile lui.

—N—am bani ! răspunse sincer omul.

—Dacă eşti om serios şi de cuvînt, te împrumut eu, se oferi mustăciosul. E drept că acum am mai puţini, pentru că mi am luat mobilă, dar la toamnă...

Omul păru interesat de această propunere neaşteptată. Îi acordă însă numai pe jumătate încredere. Zise oftînd :

—Eh, la toamnă... La toamnă n—o să mai fii mata aici. Pînă atunci o să fie gata şi blocul ăsta... şi ăla...

şi ăla... Toată strada o să fie gata.
—Mda, repetă şi nea Fane, la toamnă toată strada o să fie gata. Sau, mai ştii... Dacă o să ne ţii tu de vorbă n—o să fie. Din cauza ta n—o să fie !

Omul îşi pierdu tot entuziasmul. Se simţea vinovat.
—Nea Fane, vorbeşti serios ? întrebă, cu teamă.
—Nea Fane vorbeşte totdeauna serios, răspunse în locul meşterului chelul.

Nea Fane îşi umflă pieptul şi tuşi.
—Vezi, vezi, a glumit... arătă omul spre meşter. Dacă a tuşit, înseamnă că a glumit !

Meşterul se încruntă:
—De unde ai mai scos—o şi pe asta ? Am tuşit pentru că sînt răcit... Dar eu şi cînd sînt răcit tot serios sînt ! Am vorbit limpede : dacă o să ne ţii de vorbă, la toamnă blocul ăsta tot neterminat o să fie... Din cauza ta !

Omul se uita la meşter şi aştepta ceva care nu mai venea : un semn, un gest cît de neînsemnat care să—i spună că totuşi, măcar un pic, nea Fane glumeşte. Dar meşterul nu numai că nu—şi descreţi fruntea, ci îşi umflă şi obrajii, stînd parcă gata să pufnească.
—Acuma... ce să fac ? ridică din umeri omul. Eu am venit pentru că îmi place aici. E frumos... c sus... îţi vine să zbori...

Se opri însă convins că spusese o prostie. „Dacă îţi vine să zbori — o să—l repeadă meşterul îndată — n—ai decît să te zgîieşti la avioane..."

Lăsă privirea în jos şi o ridică doar cînd — unul cîte unul, mai întîi Dinică, mustăciosul şi chelul, apoi nea Fane şi mezinul — reîncepură lucrul. Mezinul se apropie de el şi, fără vorbă, îi aşeză pe nas o pereche de ochelari fumurii. Ochelarii îi căzură pe barbă, dar omul şi—i aşeză cum trebuie, proptindu—i cu mîna.

Ploaia de scîntei se porni torenţială, umplînd sufletul omului cu o extraordinară minune, pentru care de fapt se şi căţărase el pînă la etajul al şaselea. Cum ? Avea să rămînă un mister. Dincă, nea Fane, chelul, mustăciosul şi mezinul lucrau tăcuţi şi se gîndeau — fiecare în felul lui — la misterul ăsta. În curînd însă fiecare în parte trase o concluzie comună, cea mai simplă şi cea mai firească, cea care nu cerea nici o explicaţie suplimentară, ci trebuia luată aşa cum era : Dacă omul s—a născui cu aripi, de ce să nu zboare ?

UN BĂIAT... NECĂJIT

Îmi închipui, dragă prietene, că dacă poşta ţi—ar fi adus un pachet în care ai fi găsit un pinguin împăiat, alături de un bileţel cu „salutări călduroase din Oceanul îngheţat", faptul acesta te—ar fi mirat mai puţin decît primirea scrisorii mele.

S—a scurs aproape un an şi cred că numele meu nu—ţi spune nimic. Adevărul este că am şi un nume care — ca să zic aşa — nu spune nimic „în principiu". Mă cheamă Marin I. Marin (primul Marin e pronumele şi al doilea numele — te rog nu le confunda !) şi noroc că nu visez să mă fac nici scriitor, nici compozitor, şi cu atît mai puţin artist de cinema, că altfel nu ştiu ce m—aş face cu Marin Marinul meu.

Dar dacă numele meu nu—ţi aminteşte nimic, pe mine nu cred să mă fi uitat atît de repede. Am fost colegi de... paturi astă—vară în tabăra de la Mamaia. Cum însă dormitorul era destul de mare, mai precis eu sînt acela care în ultima zi de tabără te—am chemat după chioşcul sanitar ca să facem împreună un legămînt. Solemnitatea s—a desfăşurat, după cît îmi amintesc, cam aşa :

—Jură ! ţi—am spus.

—Pe ce ?

—Pe ce vrei, numai să fie ceva tare !

—Jur pe colecţia mea de pietre. Am în ea şi o bucată de cuarţ. Mai tare ca el nu—i decît corindonul şi diamantul !

—De acord. Acum o să jur şi eu. Pe ce ?

—Pe ce vrei, numai să fie ceva „trainic" !

—Jur pe sfoara mea de zmeu. E din bumbac pescăresc Ţine o sută de ani.

—Bine, te cred.

—Atunci să jurăm că, oricînd vom avea nevoie unul de altul, ne vom scrie şi ne vom cere ajutor !

—Jurăm !

Apoi tu ai mai propus, pentru ca să întărim legămîntul. Să ne înţepăm la cîte un deget şi să lăsăm să curgă o picătură. „Sîngele o să ne amintească totdeauna legămîntul !" Dar cum n—am găsit ace, ne—am mînjit pe degete cu cerneală roşie rămasă de cînd doctorul taberei ne—a pus pe amîndoi să pictam afişul din sala de mese cu „Nu beţi apă încălziţi" şi la care noi am adăugat : „Răcoriţi—vă mai întîi cu un borviz la gheaţă!"...

Ei bine, dragul meu prieten (acum sînt sigur că—ţi aminteşti de mine), după aproape un an de cînd n—am mai dat nici unul vreun semn de viaţă, iată că mi—am amintit de jurămîntul nostru şi — pentru că am mare nevoie de un sfat prietenesc — îţi scriu

Sînt foarte necăjit. Şi eu cînd sînt necăjit sînt de două ori mai necăjit decît altul. De ce de două ori ? Pentru că naiba ştie ce—o fi cu mine, dar am o fire atît de veselă, încît nu pot să fiu necăjit. Mă înţelegi ? Uite, îţi dau şi un exemplu : să spunem (să spunem numai !) că am spart un geam. Mai întîi, bineînţeles, mă necăjesc că l—am spart. Apoi însă mă necăjesc că nu trece nici măcar o juma' de oră şi încep să fluier, ba sînt gata să mă las chiar invitat la o cofetărie, unde să înfulec două îngheţate şi o prăjitură, fără ca să—mi simt, aşa cum ar trebui, cîtuşi de puţin inima grea.

Acum însă sînt foarte necăjit, sînt de două ori foarte necăjit, pentru că, în urma unei adunări de grupă, am constatat că sînt un om fără voinţă.

Unui coleg de al nostru i—a venit o idee. De fapt, după fiecare carte citită, lui îi vine cîte o idee. Şi nenorocirea e că citeşte cît şapte. Nu există bibliotecă în oraşul nostru ca să nu aibă numele lui trecut cel puţin pe o fişă. Nu ştiu ce carte a mai citit de curînd, dar deunăzi ne—a spus :

—Am o idee ! Ne adunăm şi vorbim despre voinţă. Voinţa e totul la om ! Fără voinţă, omul e ca... (şi aici ne—a dat un şir de exemple lung ca autostrada Bucureşti—Oradea, care m—au înspăimîntat).

Ideea a plăcut băieţilor şi — de ce să te mint ? — la început mi—a plăcut şi mie. Mai ales că s—a hotărît ca adunarea să aibă loc în podul casei colegului care a dat ideea, unde — dacă m—aş fi plictisit — aş fi găsit repede ce să fac. M—aş fi înfruptat din strugurii agăţaţi acolo la uscat... (De fapt — ţi—o spun numai ţie — asta aş fi făcut şi dacă nu m—aş fi plictisit.)

În sfîrşit, ne—am adunat şi am discutat. Primul punct a fost „călirea voinţei". Fiecare a dat cîte un exemplu din viaţa lui şi toţi au ajuns la concluzia că au o voinţă de fier dacă nu chiar de oţel. Vecinul meu de bancă, cel mai bun din clasă la literatură, ne—a spus cu cuvintele lui pline de floricele :

—Eu mi—am călit voinţa într—o seară. Era o seară senină. Apăruse luna nouă şi semăna cu iataganul lui Baiazid. Bătea un vînt călduţ... Tocmai înflorise liliacul şi...
—Iubitule, l—am întrerupt, lasă iataganele şi liliacul în pace. Mai direct, te rog, mai direct...
—Bine (nu s—a supărat), dar să ştiţi că fără tablouri de natură pierd tot farmecul...
—Lasă, nu—i nimic, îl găseşti tu altă dată. Farmecul ăsta nu—i ca o batistă. L—ai pierdut, gata, nu mai ai în ce să—ţi sufli nasul. Spune—ne cum ţi—ai călit voinţa !
—Da... Era o seară senină. Adică, dacă nu vreţi, era o seară pur şi simplu. „Hai să văd dacă am voinţă", mi—am spus. Eu port la pantofi 36. Fratele meu mai mic 34. Ei bine, m—am încălţat cu pantofii fratelui meu şi — timp de aproape două ore, deşi îmi venea să urlu de durere — m—am plimbat pe sub lună, care — ca un iatagan — tăia aerul parfumat de mireasma liliecilor în floare, parfum pe care vîntul călduţ... etc..., etc...
—Bravo ! l—au felicitat băieţii şi i—au strîns mîna, lucru pe care eu, cu regret, n—am putut să—l fac, deoarece tocmai atunci ciupisem o boabă de strugure şi—mi era teamă să nu mi—o strivească în palmă.

A vorbit apoi alt coleg, despre care în tabără ţi—am povestit multe. E matematicianul clasei noastre, un băiat foarte cumsecade, dar care are o mutră atît de caraghioasă — un nas lung de Ţăndărică şi nişte ochi speriaţi — încît, privindu—l, n—ai crede că ştie măcar tabla înmulţirii, darmite să mediteze la matematică elevi dintr—a zecea.
—Eu, a început matematicianul, mi—am încercat voinţa duminică 14.4.1963. Era ziua mea şi mama mi—a făcut nişte plăcinte pe cinste. Ei bine, m—am hotărît nici să nu le gust. Să văd am voinţă sau n—am ? Şi asta nu—i nimic. Poţi ascunde plăcintele în dulap, uiţi de ele şi e ca şi cum n—ar fi existat. Dar eu am luat farfurioara cu plăcinte şi mi—am aşezat—o chiar sub nas, pe masă. Rezolvam o problemă, mă uitam la plăcinte, dar nu le atingeam nici măcar cu un deget. îmi lăsa gura apă, dar am avut voinţă.

Iarăşi „bravo", iarăşi strîngeri de mînă.

Şi, ca să n—o mai lungesc, unul a mai spus că şi—a călit voinţa ţinîndu—şi respiraţia treizeci şi una de secunde, calculate exact după un ceas deşteptător C.F.R., altul că a procedat la fel ca matematicianul, numai că în loc de plăcintă şi—a pus sub nas o tavă cu gogoşi, iar colegul care a dat ideea adunării a reţinut atenţia tuturor, povestindu—ne cum — tot pentru a—şi căli voinţa — într—o zi s—a tuns numărul zero, deşi avea întîlnire în parc cu o colegă care îi declarase, nici mai mult nici mai puţin, că a văzut filmul „Soarta toboşarului" şi că i—a plăcut foarte mult eroul „mai ales că avea o freză nemaipomenită".

Numai eu n—am luat cuvîntul. N—aveam ce spune. Eu nu—mi călisem niciodată voinţa. Cum ar zice tata, care—i un metalurgist cu experienţă, „eram ca o bucată de fier nenorocit pe lîngă o bară de oţel tare şi puternic".

Îţi dai seama că nu mă simţeam de loc bine într—o asemenea situaţie. Nu puteam rămîne în coada colegilor mei.

Şi am plecat spre casă cu o singură dorinţă : să—mi călesc şi eu voinţa.

Încă din pragul uşii i—am spus mamei :
—Te rog ajută—mă să mă călesc ! Eşti mama mea şi sînt convins că doreşti ca fiul tău să fie aşa şi pe dincolo...
—Cum „aşa şi pe dincolo ?"
—Sînt cam grăbit şi am vrut să scurtez. înţeleg prin „aşa şi pe dincolo" faptul că doreşti ca să fiu un om tare, cu voinţă, nu aşa cum sînt eu acum. Ei bine, te—aş ruga să mă ajuţi. Mi^ar trebui cîteva lucruri neapărat...
—Ce anume ?
—Nu te speria, sînt cîteva lucruri simple. Ce număr port eu la pantofi ?
—35 ! Dacă nu ţi—a mai crescut piciorul.
—Perfect. Dacă mi—a mai crescut, e şi mai bine. Mi—ar trebui — pentru că n—am nici un frate — o pereche de pantofi 33, apoi o farfurie de plăcinte sau de gogoşi, indiferent, pe urmă un ceas C.F.R., sau orice altă marcă, numai să meargă exact şi, în sfîrşit, te—aş ruga s—o convingi pe Lenuţa, fata vecinilor noştri, să mă aştepte mîine în parc după ce va vedea filmul „Soarta toboşarului", iar eu, în timp ce ea va fi la cinema, o să mă tund numărul zero...

Lasă—mă, iubite prietene, să—ţi povestesc ce şi—a închipuit mama despre mine. Întîi mi—a spus să—i suflu în faţă, ca să se convingă că n—am fost pe la unchiul Fane, care are obiceiul să mă trateze cu cîte un păhărel de vin, şi pe care dacă îl refuz îmi aruncă în faţă că sînt o momîie nu un bărbat. Eu, de ruşine, trebuie să primesc, deşi, ca băutură, prefer siropul de vişine. Apoi m—a întrebat dacă nu cumva mă simt rău şi, în fine, a pufnit—o rîsul. (Trebuie să—ţi spun că eu am moştenit veselia de la mama. Tata, te rog să mă crezi, e un om foarte serios !) Rîsul mamei însă nu m—a descurajat. Am încercat şi fără ajutorul ei să—mi călesc voinţa.

Dar n—am reuşit. N—am reuşit şi pace. Nu mi—am putut ţine respiraţia nici 10 secunde, pentru că simţeam că începe să mă doară capul şi trebuia să învăţ la istorie. A doua zi mi—am făcut rost de nişte pantofi mai mici, dar avînd de pregătit teza la fizică n—am mai apucat să—i încalţ. S—a nimerit că a treia zi la prînz, după ce am venit de la şcoală (nu mă laud, dar am dat o teză straşnică) să avem la masă gogoşi. Îmi era însă o foame de lup şi mă gîndeam că dacă renunţ la gogoşi o să mă gîndesc toată după—amiaza la ele şi n—o să—mi pot face harta. Am preferat să desenez harta şi — din cînd în cînd, spre a—mi răsplăti munca — să înfulec cîte o gogoaşă. Tot din cauza hărţii n—am avut timp să mă duc nici la frizer. De fapt ar fi fost zadarnic. Lenuţa n—avea chef să se plimbe cu mine prin parc şi pe urmă mi—a spus că — deoarece sîntem prieteni de la vîrsta de doi ani — ea nu s—ar supăra nici dacă m—aş rade pe cap, nu numai dacă m—aş tunde zero.

Iată de ce sînt necăjit, dragul meu prieten ! Sînt un om fără voinţă. Dar ceea ce e curios e faptul că mă simt bine aşa, am luat premiu în fiecare an, în curînd voi primi şi steluţa a doua, sînt vesel şi sănătos, ceea ce din toată inima îţi doresc şi ţie.

Aştept nerăbdător sfatul tău !

CLANŢA

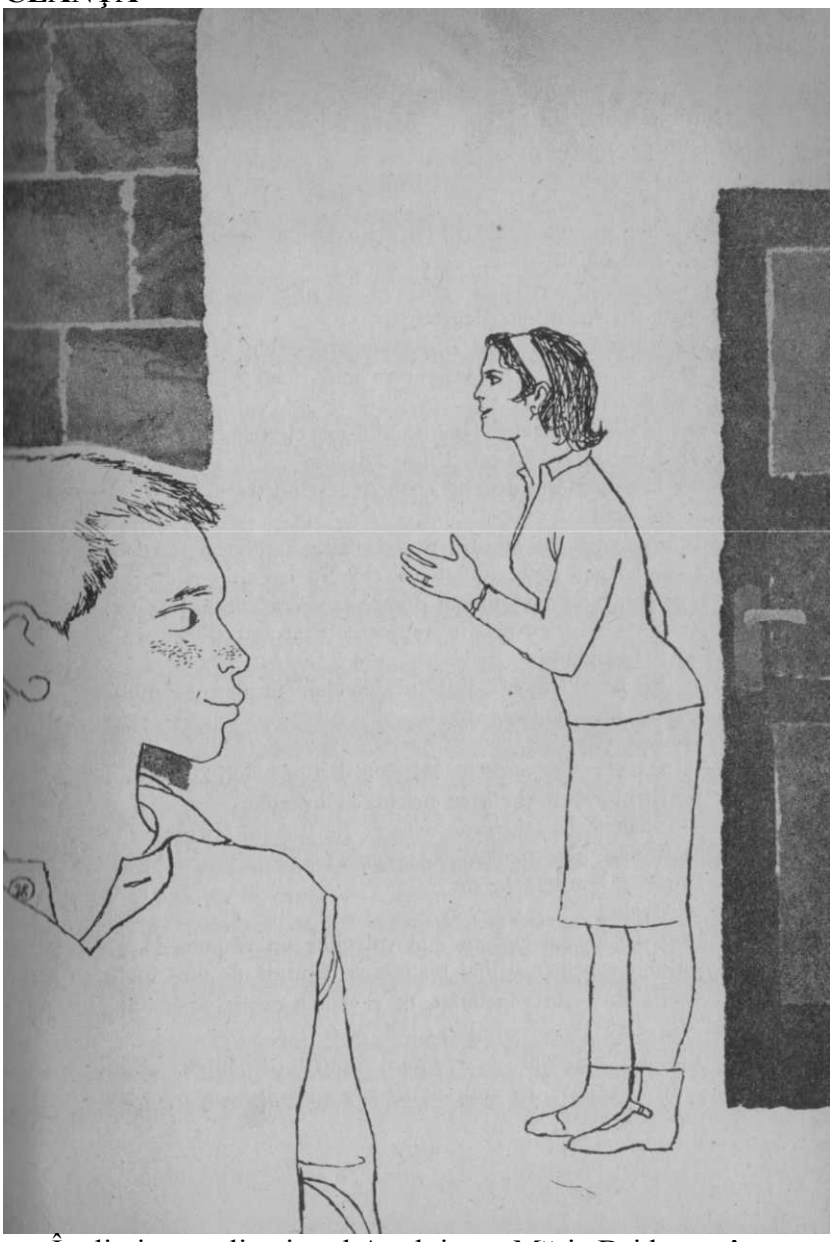

În dimineaţa din ajunul Anului nou Măria Dridea se întorcea acasă, trăgînd pe pojghiţa de zăpadă a caldarîmului o săniuţă pe care legase cu cordonul paltonului un pui de brad destul de arătos, deşi cu crengile cam rare şi cu vîrful bont.

„De, aşa îmi trebuie dacă m—am trezit abia acum, la spartul tîrgului. Asta trebuia s—o fac ieri sau alaltăieri..."

Constatarea însă era de prisos. Măria Dridea ştia mai bine decît oricine că nimeni nu purta vina acestei întîrzieri. Niculaie Dridea, soţul, era plecat de acasă de aproape o jumătate de an şi avea să se întoarcă abia prin martie. Maistru montator cu o înaltă calificare — nume binecunoscut în multe fabrici şi uzine intrate în funcţiune în ultimii ani — Niculaie Dridea era chemat de pe un şantier pe altul, iar acum lucra într—un oraş din nordul Moldovei la montarea unei fabrici de textile. De curînd însă scrisese că nu va putea veni de Anul nou acasă şi o sfătuia pe Măria să—l trimită pe Mihai, băiatul lor, să—şi petreacă vacanţa de iarnă la el.

„...Aici a nins din belşug — scria el soţiei — şi i—am făcut o sanie straşnică lui Mihai. Cît despre celelalte, să n—ai nici o grijă : o să ne gospodărim amîndoi ca nişte bărbaţi ce sîntem..."

Scrisoarea aceasta o determinase să nu mai cumpere brad. „Dacă Mihai nu va fi aici, pentru mine e de ajuns şi o crenguţă de vîsc", se gîndise, convinsă că pentru ea nici măcar crenguţa de vîsc n—o va cumpăra. Şi nu din zgîrcenic. „Dar fără Niculaie şi fără Mihai... ce fel de sărbătoare o să mai fie şi asta? Doar n—o să mă poată înveseli o crenguţă legată de lampă !" Aseară însă, tocmai cînd făcea

bagajul băiatului, primi o telegramă de la Niculaie ; „Vin la Bucureşti. Stau numai cîteva zile Nu—l mai trimite pe Mihai ! De Anul nou sînt cu voi".

Ajunsă acasă, Măria Dridea lăsă bradul pe săliţă şi se grăbi să—şi dezbrace paltonul ca să intre în bucătărie, unde o aşteptau tăvile acoperite cu ştergare în care pusese cozonacii la „crescut". Se aplecă să îndepărteze cărămida pe care, de cîteva luni, de cînd se stricase clanţa, o aşeza acolo ca să închidă uşa bucătăriei cu ea. Se aplecă... dar nu mai zări cărămida. Uşa bucătăriei avea o clanţă nouă, strălucitoare, de alamă.

O clipă nu se dumeri ce se întîmplă. Apucă clanţa şi o apăsă uşor, dar imediat îşi retrase mîna de parcă ar fi curentat—o. sA venit Niculaie !", o fulgeră deodată gîndul. Îşi smulse basmaua de pe cap, se năpusti în odaie strigînd cu glas cald şi mîngîietor, dar care i se păru prea rece şi prea strident :

—Niculaie ! Ai şi venit, Niculaie ? însă în odaie, în picioare, lipit cu spatele de sobă, stătea Mihai. Mihai. a venit tăticu ? A venit ?

Băiatul clătină uşor din cap :

—Nu... încă n—a venit... Cred că vine cu trenul de 11... Şi surîse stingherit, ca şi cum ar fi făcut o poznă.

—Credeam că a şi venit...

—Nu... încă n—a...

Şi, nemaiputîndu—se stăpîni, băiatul izbucni într—un rîs năvalnic, la care luau parte şi ochii, şi obrajii, şi fruntea. Sări şi îşi îmbrăţişa mama, învîrtindu—se cu ea prin odaie, încercînd să facă paşii de vals pe care — cu toată truda colegei sale de bancă — încă nu izbutise să—i înveţe cum trebuie...

O, de cînd aştepta Mihai Dridea clipa asta ! Şi cît de greu venise, cît de mult se lăsase aşteptată !

Chiar din prima săptămînă a anului şcolar se înscrisese la cercul de lăcătuşerie de la Palatul pionierilor. Maistrul, conducătorul cercului, se apropiase de el şi—l măsurase prin ochelarii cu lentilele prăfuite.

—Cum ziceai că te cheamă ?

—Dridea Mihai.

—Eşti cumva rudă cu Niculaie Dridea, montatorul ?

—Sînt băiatul lui...

—Nu s—ar crede. Ţi—am dat să pileşti o piesă şi, după cîte văd, tu îţi pileşti degetele...

Copiii pufniră în rîs. Din momentul acela în faţa colegilor din cerc, el, Mihai Dridea, nu se mai numi Mihai Dridea, ci „Pileşte degete" !

—„Pileşte degete", împrumută—mi cleştele !

—Nu l—aţi văzut pe „Pileşte degete" ?

—Hai, „Pileşte degete", ţi—o fi de cînd tot masori ! Dă—mi şi mie şublerul !

Îl mîhnea peste măsură porecla asta nesuferită, dar n—avea ce face. Cum să lupte împotriva ei ? Fu nevoit s—o accepte. Şi tot ar fi fost bine dacă numai despre asta era vorba. Peste cîteva săptămîni însă singurul din tot cercul care greşi dimensiunile unei chei fu tot el.

—Şi ziceai că eşti fiul lui Niculaie Dridea, montatorul ?

—Da, tovarăşe maistru !

—Eşti sigur ?

—Da, tovarăşe maistru, întrebaţi—i şi pe băieţi ! E tatăl meu. Maistrul ridică cheia cu pricina şi întrebă:

—Spuneţi, băieţi, poate oare să fie fiul lui Niculaie Dridea unul care face o asemenea... bazaconie ?

Copiii răspunseră în cor :

—Nuuu !

Era, desigur, acest „nu" al colegilor un răspuns la gluma maistrului, dar pentru Mihai răsună ca o rafală de vînt îngheţat.

—Ba da ! rosti înciudat, ca şi cum s—ar fi împotrivit vîntului. Ba da ! O să vedeţi că da !

Luă alt material şi se apucă îndîrjit de lucru. „Ba da ! Ba, da !" i se părea că aude în fiecare strunjitură a pilei. Lucra nervos, strîngînd dinţii, fără să arunce măcar o privire celor din jur. Fierul încins îi ardea palmele, fruntea i se umpluse de broboane, dar el lucra, lucra înainte cu sete. Era convins că într—o oră, el, Mihai Dridea, el, fiul lui Niculaie Dridea, montatorul, va putea face ceea ce colegii săi s—au străduit să facă o săptămînă întreagă. Şi nu numai atît: dar cheia lui va fi şi cea mai

bună, şi cea mai frumoasă, şi cea mai uşoară, şi cea mai trainică, şi...

Îl trezi un clinchet ca de clopoţel : cheia se frînse în două.

Deodată se făcu tăcere. Copiii parcă nici nu mai răsuflau. Maistrul se apropie de el, îl cuprinse de după umeri şi—l strînse la piept, mîngîindu—j părul umed. Obosit, fără vlagă, Mihai se lăsase mîngîiat un răstimp, apoi deodată, scuturîndu—se ca după un coşmar, vru să se smulgă şi să fugă.

—Nu, n—ai de ce să fugi ! auzi glasul domol al maistrului. Ascultă—mă pe mine, băiete, că am crescut sute ca tine... Locul tău e aici. Te—am văzut, te—am simţit... Tu ai mîndrie de muncitor. Dacă ai fi încercat să fugi, te—ai fi întors de la uşă înapoi. Nu ne—ai fi lăsat tu să credem că nu eşti în stare să faci un lucru bun. Te—ai fi întors să ne—o dovedeşti. Ai încercat şi adineauri. Numai că prea ai lucrat, cum se spune, în duşmănie... Hai, apucă—te de treabă cu răbdare ! în meserie nimeni nu se naşte învăţat. Şi, ridicîndu—i bărbia, maistrul îl privise în ochi, ca apoi să—l întrebe zîmbind : Parcă ziceai că eşti al lui Niculaie Dridea, montatorul...

Mihai nu—i răspunse. Se îndreptă tăcut spre lada cu materiale, alese ce—i trebuia pentru lucru, apoi — tot în tăcere — luă treaba de la capăt.

...Şi poate că pentru a compensa tăcerea de atunci Mihai izbucni acum într—un rîs năvalnic la care luau parte şi ochii, şi obrajii, şi fruntea. îşi îmbrăţişa mama învîrtindu—se cu ea prin odaie, strigînd fericit :

—Eu am lucrat clanţa, mămico ! Eu, eu am lucrat—o ! Am reuşit !... Ştii tu, îţi închipui tu, mămico, ce bucurie mi—ai făcut cînd ai văzut clanţa şi ai crezut că a venit tata ?

DE UNDE TE CUNOSC ?

—Alo ! Hei !

Strecurat printre dinţi, băiatului care reazemă gardul şcolii şi care stă cu mîinile înfundate pînă la coate în buzunarele pantalonilor, cu picioarele încrucişate, şi un aer atît de plictisit, încît ai fi gata să juri că toţi cei doisprezece—treisprezece ani ai săi i—a petrecut prinzînd muşte, strigătul n—a trebuit să parcurgă decît cîţiva metri ca să ajungă la destinaţie. Mai precis : să ajungă la urechile altui băiat mai pirpiriu, speriat parcă de lumina prea darnică a dimineţii de septembrie şi refugiat la umbra castanului, pe o bancă.

—Alo ! Hei !

—Ce—i ?

—Ia vin' niţel încoa' !

Pirpiriul se ridică şi păşeşte fără grabă.

—Ce—i ?

Stîlpul viu al gardului îi zîmbeşte cu bunăvoinţă. Doreşte chiar să—i fie înţeles astfel şi numai astfel zîmbetul. Şi o face cu toată faţa care — prin ce miracol ? — şi—a scuturat plictiseala. Ochii i s—au deschis scînteietori, au clipit de cîteva ori, apoi au rămas nemişcaţi, lăsînd răgazul să se citească în culoarea lor blîndă o largă înţelegere pentru micile şi marile necazuri omeneşti, deopotrivă.

—Stai o clipă aşa ! Da, da, aşa e bine... Niţel, niţeluş, ridică bărbia.... Aşaaa... Şi acum spune : de unde te cunosc eu pe tine ?

—De unde?! Pe mine... Nu cred... Poate...

—Nici un poate. Mi—am amintit. Astă—primăvară... Pe stadionul Republicii... înainte de începerea meciului Dinamo—Steaua... Ţii minte ? Erai la peluză, stăteai chiar lîngă mine cînd a venit Constantin, interul. M—a bătut pe umăr şi mi—a zis : „Băiatule, azi nu mai ies din cuvîntul tău. Joc retras, pe post de mijlocaş, întocmai cum m—ai sfătuit". Ce te uiţi aşa la mine ? Vrei o probă ? Aminteşte—ţi rezultatul ! Steaua a învins cu trei la zero...

—E o neînţelegere... Eu pînă alaltăieri n—am mai fost la Bucureşti. Sînt din...

—Ştiu. Nu—mi spune ! Eşti din Constanţa. De acolo te ştiu... Ehei, nu te—am uitat, frăţioare... Ţii minte ? Vara trecută, în tabără la Năvodari... Tu tocmai adunai nişte scoici, cînd eu îl salvam pe puştiul ăla de la înec. Ce—a mai fost şi atunci... ţii minte, nu ? Toţi dădeau cu gura să mă scoată erou... Dar eu... ţii minte... stăteam, cum se spune, cuminte în banca mea. Parcă ce mare lucru am făcut ? înot ca un peşte şi am o rezistenţă... Atîta tot. Mi se pare că şi tu, frăţioare, îi dădeai cu ; „Eroule, în sus, eroule, în jos!" Hm! Ce te uiţi aşa la mine? Vrei o probă ? Puştiul şi azi îmi scrie şi din „Salvatorule" nu mă mai scoate...

—Dar eu nu—s din Constanţa... Şi—apoi anul trecut am fost în tabără la Homorod...

—Homorod ?! Păi aşa zi ! Ei, bată—te să te bată... La Homorod, în august... în seara aceea... chestia cu focul... Ţii minte ? Cînd era să se aprindă chioşcul sanitar... Ce—a mai fost şi atunci ! Hm, parcă mare scofală am făcut cînd m—am aruncat în flăcări şi am stins focul ? L—am stins şi gata ! Ce mai trebuia să scrie despre mine „Scînteia pionierului", ce mai trebuia poza de la gazeta de perete... Adică de ce te întreb tocmai pe tine ? Parcă tu nu erai acela care se ţinea de mine cu : „Lasă, mă, n—o mai fă pe modestul... dacă meriţi, meriţi !" Dar de ce te uiţi aşa ? Vrei o probă ? Priveşte cicatricea asta ! Nu te uita că nu se vede nimic. De atunci o am !

—Îmi pare rău, dar eu am fost în iunie la Homorod. În iunie, nu în august...

—Da ? Curios...

—Şi sînt din Iaşi !

—A, din Iaşi...

—Da, dar nu te necăji. Te cunosc de acolo... Ţii minte ? într—o zi, în grădina Copou... toamnă... teiul lui Eminescu... Deodată izbucneşte o furtună. Mai, mai să se rupă teiul... Dar tu, tu te—ai repezit să—l sprijini, l—ai ţinut zdravăn pînă a trecut furtuna... Ce—a mai fost şi atunci ! Fotografi... reporteri... televiziune... cinematografie...

—Eu ? Exagerezi... Cred că...

—Nu, de loc, de loc... Ce te uiţi aşa la mine ? Vrei o probă ? Teiul e şi acum la locul lui nemişcat, aşa cum a fost şi acum o sută de ani, iar Eminescu este tot cel mai mare poet al nostru.

VĂ UREZ SĂ FIŢI... SĂNĂTOŞI !

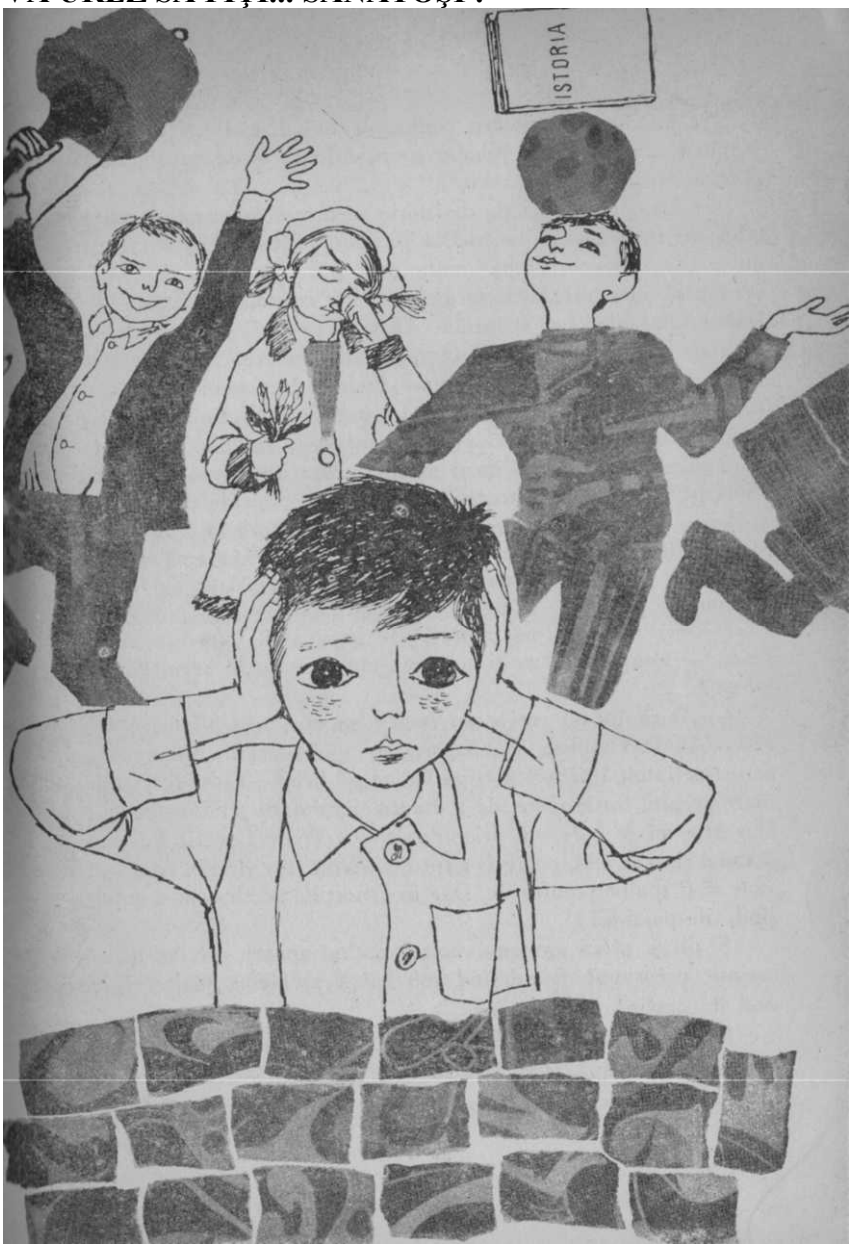

—Nu vă alarmaţi ! Copiii fac adesea febră. Băiatul n—are decît un simplu guturai. Ceaiuri, aspirine, freeţii cu spirt şi două—trei zile în casă. Alît. Nu există nici un motiv de spaimă...

Cu aceste cuvinte, doctorul şcolii se ridică. Tata îl ajută să—şi îmbrace paltonul, iar mama îl mai întreabă dacă n—ar fi bine ca ceaiurile pe care mi le va face să fie de tei, însă doctorul răspunse că n—are importanţă. Bunica îl sfătuieşte apoi să meargă atent, că pe stradă e polei. Din uşă doctorul mi se mai adresă :

—La revedere, tinere, şi în privinţa lecţiilor n—avea grijă ! Voi vorbi cu dirigintele sau cu instructorul vostru. O să—ţi trimită un coleg să te pună la curent cu lecţiile pierdute... Sănătate !

Vă rog, iubiţi colegi şi prieteni, să—mi permiteţi să nu mă opresc asupra zilelor de boală. Au fost lungi şi plicticoase. Ceaiurile mamei m—au făcut să jur că — după ce mă fac bine — nu mai pun în gură o linguriţă de ceai pînă la examenul de stat (acum nu—s decît într—a şaptea). La fel şi aspirinele tatii, că dacă va trebui să trec prin faţa unei farmacii voi traversa imediat pe trotuarul celălalt. Iar de sfaturile bunicii refuz cu desăvîrşire să—mi mai amintesc. Dar, în sfîrşit, m—am făcut bine. A doua zi urma să mă ridic din pat şi să mă duc la şcoală. Consultai orarul şi mă oprii asupra istoriei. N—aveam încă notă. Nu începea nici o îndoială că mă va asculta. Oare ce lecţie ni se dăduse de pregătit? îmi amintii de promisiunea doctorului şi mă hotărîi să aştept în linişte vizita unui coleg.

Cam pe la ora patru după—amiază sosi bunul, dragul şi entuziastul meu coleg de bancă Tudorel Cristea. Îl recunoscui cu mult înainte de a intra în camera mea după felul cum trîntise poarta (probabil

cu piciorul), după fluieratul vesel cu care trecuse prin curte, după schelălăiturile cîinelui (nu—l iertase pe sărmanul Grivei şi—i arsese din „prietenie" una peste bot), după salutul adresat bunicii (un „săru' mîna" atît de puternic, că trezi fetiţa vecinului de la etajul doi şi timp de jumătate de ceas apoi plînse fără întrerupere fetiţa, nu vecinul) şi, în sfîrşit, după cum izbi uşa de perete...

—Ave, Mişule ! Tudorel Cristea te salută ! Ei, sănătos, voinic ? Bravo, aşa te vreau ! Am venit să—ţi aduc lecţiile. Fac prinsoare că istoria te interesează în primul rînd. Ei află, mă, că avem o lecţie... (Tudorel îşi înmănunche degetele şi le sărută cu zgomot) o frumuseţe... un vis... a opta minune a lumii... O lecţie de zile mari ! Şi ne—a explicat—o... Ce mai ? îl ştii pe tovarăşul Pascu ! Era numai ochi şi gesturi... Privea o dată în fundul clasei şi vedeam cîmpul de bătălie, desfăcea braţele şi vedeam adunîndu—se oştirile, ridica un deget şi auzeam goarnele... O frumuseţe... o poezie... Noi, în bănci, mormînt. Nu mişca nimeni, nu răsufla nimeni... Ah, ce lecţie, ce lecţie [1]

Îl ascultam pe Tudorel încîntat, îl priveam agitîndu—se, trăgîndu—mi plapuma şi turtindu—mi cu pumnul abajurul lămpii de noapte, răscolind covorul şi — în culmea entuziasmului — aruncîndu—mi servieta în cap.

—Ah, ce lecţie, ce lecţie ! Ce minunată epocă istorică ! Ce timpuri eroice !

Dar chiar în clipa cînd credeam că voi afla şi titlul lecţiei sună telefonul. Tudorel îmi zise :

—E pentru mine ! şi, ridicînd receptorul, avu cu nu ştiu cine o convorbire foarte scurtă care se termină cu : „Vin imediat ! Alerg, zbor, înghit pămîntul, mă proiectez ca o rachetă !" După care bunul, dragul şi entuziastul meu coleg de bancă, Tudorel Cristea, îşi luă grăbit servieta, îmi ură spor la învăţătură şi plecă, lăsînd, bineînţeles, uşa deschisă.

Mă dezmeticii abia după ce rămăsei singur. Habar n—aveam ce lecţie trebuia să pregătesc. Dar nu—mi fu dat să—mi plîng multă vreme soarta amară. Nu trecu nici un sfert de ceas de la plecarea lui Tudorel şi mama îmi anunţă vizita unei colege. Mai exact, a Mioarei Dănescu.

Mioara bătu sfioasă în uşă şi intră abia după ce strigai de trei ori „Poftim !", „E voie !", „Se poate!". îmi aduse un bucheţel de ghiocei pe care mi—l întinse emoţionată şi mă privi de parcă mi—ar fi oferit un păhărel cu untură de peşte. Nu vru să ia loc pe pat lîngă mine, ci se aşeză pe scaunul din celălalt capăt al camerei, de unde îmi vorbi cu glasul ci subţirel şi abia şoptit :

—Ce rău îmi pare că ai fost bolnav ! Te—a durut tare ?

—Nu m—a durut nimic.

—Vai, ce curajos eşti tu ! Te—a durut, ştiu eu că te—a durut, dar nu vrei să spui... Ce nenorocire e şi boala asta, ce nenorocire !

Şi scoase din mînecă o batistuţă roz cu care îşi şterse lacrimile ce—i alunecau pe obraz.

—Plîngi ? o întrebai mişcat.

—Da, îmi răspunse ea şi mai mişcată. M—am gîndit mult la tine cît ai fost bolnav... (Aici iar îşi şterse lacrimile.) Acum am venit să—ţi aduc lecţiile...

—Mulţumesc, chiar te aşteptam.

—...am venit să—ţi aduc lecţiile... dar sînt atît de impresionată de boala ta... atît de impresionată !

—Nu trebuie, încercai s—o liniştesc. Acum mă simt bine, apoi n—am avut decît un simplu guturai. Şi, deodată, o întreb direct: Ce avem la istorie ?

Mioara nu—mi auzi ultimele cuvinte.

—Guturai ? se cutremură ea, de parcă aş fi spus cel puţin „fractura bazei craniului". Guturai ?! Vai ce boală nesuferită ! Ce boală îngrozitoare ! Sărăcuţul de tine...

Şi iar începu să plîngă. Cînd se mai linişti cotrobăi prin servietă, scoase un bileţel şi mi—l întinse tot fără să mă privească :

—Ţi l—am scris la sfîrşitul orei de istorie... Citeşte—l după ce plec...

—Mulţumesc, făcui eu, convins că în bileţel e titlul lecţiei pentru a doua zi. Eşti o colegă bună şi—ţi rămîn îndatorat.

—Îndatorat ? Nu, nu trebuie... Tu ai fost aşa bolnav... aşa bolnav...

Şi ţinînd batista la ochi, Mioara plecă, furişîndu—se parcă, fără să facă cel mai mic zgomot, desigur de teamă să nu—mi tulbure liniştea.

Desfăcui nerăbdător biletul. Iată—i conţinutul :

„Ce mai faci ? M—am gîndit să—ţi scriu. După—amiază vin să—şi aduc lecţiile. Stai tot acolo, nu—i aşa ? Nu te—ai mutat. Mioara".

Atît. Nici un cuvînt mai mult.

Făcui bileţelul bucăţele şi—l aruncai nervos pe covor.

Întrebarea : „Ce fac mîine la istorie ?" mă chinuia mai rău decît mă chinuise gripa.

Dar tocmai cînd — frămîntîndu—mă — presimţeam că o să mă apuce durerea de cap auzii de afară:

—Aici stă tovarăşul Mihai, elev în clasa a şaptea la şcoala... numărul...

Ah, ce—am mai binecuvîntat acest glas cunoscut ! Glasul colegului meu, glasul serios al celui mai bun prieten din clasă, glasul mîndriei şcolii noastre la fotbal, glasul lui Ionescu Al. P. Hanibal.

—Te salut voios ! mi se adresă grav Tonescu Al. P. Hanibal, te salut. Am aflat de la tovarăşul instructor că te—ai făcut bine şi te felicit cu prilejul însănătoşirii tale. Am considerat că e de datoria mea ca să—ţi aduc lecţiile.

—Îţi mulţumesc ! E foarte drăguţ din partea ta. Nu mă aşteptam ca tocmai tu... Şi, brusc, ca să nu mai pierd vremea, îl întrebai : la istorie, dacă nu te superi, m—ar interesa în primul rînd.

— Bine, aprobă el din cap, îţi voi explica la istorie.

Şi în clipa următoare eminentul fotbalist, Ionescu Al. P. Hanibal, începu să se plimbe cu mîinile la spate prin cameră şi să—mi vorbească :

—Dragul meu, lecţia de istorie pe care o avem mîine e deosebit de interesantă, dar de la început va trebui să te fereşti de cîteva confuzii. După umila mea părere... n—am mai avut vreme să mai discut această problemă cu tovarăşul profesor, însă m—am interesat pe urmă. Ar fi o greşeală să considerăm data de 6 aprilie 1787 ca începutul domniei lui Nicolae Mavrogheni. Trecînd pe la bibliotecă înainte de a veni la tine am consultat Analele de istorie şi la pagina 16, alineatul 4, se arată că după unii autori — şi de ce ţi—aş ascunde, aceasta e şi părerea mea — data de 5 aprilie, seara, ar fi mai indicată. De fapt, dragul meu, această chestiune nu are nici o legătură cu lecţia noastră, dar aduce o nouă lumină asupra lui Alexandru Moruzzi, fiul lui Constantin Moruzzi, înrudit prin mamă cu Mavroghenii. Concluzia poate deveni cel puţin neplăcută, dacă ne gîndim că...

—Fii bun — mă hotărîi cu greu să—i întrerup prelegerea — totuşi, dacă nu—ţi cer prea mult, ce lecţie avem pentru mîine ?

—Dacă nu—mi ceri prea mult ? se opri din plimbare Ionescu AI. P. Hanibal, şi mă privi cu uimirea şi încruntarea cu care l—a ţintuit în istorica clipă Cezar pe Brutus. Consider jignitoare această întrerupere, de—a dreptul jignitoare... Titlul lecţiei ? Dar asta mi se pare sub orice demnitate. Poate fi găsit în orice manual şi, mai ales, poate fi găsit de oricine. Eu, dragul meu, am vrut să—ţi spulber confuziile. Dar în condiţiile acestea mi—e imposibil, im—po—si—bil !

Şi plecă, plecă aşa cum venise, călcînd apăsat, privind drept înainte, preocupat, frămîntînd sub bască probleme înalte şi în veci de neatins pentru mine.

Îmi fierbea capul. O strigai pe mama, rugînd—o să—mi aducă o compresă cu apă rece. Dar în locul ei intră — închipuiţi—vă surpriza — alt coleg de clasă, veselul meu coleg Tăsică Georgescu. în sfîrşit, în sfîrşit, după atîtea încercări nereuşite voi afla şi eu lecţia pe care urma s—o pregătesc pentru mîine la istorie. Durerea de cap îmi trecu în aceeaşi clipă. Mă înveselii ca prin farmec :

—Tăsică, prietene, Tăsică, salvatorule! Ce bine că ai enit. Cît te aşteptam, Tăsică !

—Zău ? se miră el. Dacă ştiam veneam de dimineaţă... Apoi mi se adresă confidenţial: Azi am chiulit de la şcoală. Am venit la tine să—mi spui ce avem la istorie. Tu trebuie să ştii. Nu se poate să nu fi venit vreun coleg să—ţi aducă lecţiile... Au aflat de însănătoşirea ta.

Sfîrşitul pe scurt: cînd peste o jumătate de oră m—a vizitat Marin Petrescu, cel pe care îl însărcinase clasa să vină şi să—mi aducă lecţiile, l—am privit o vreme mut, cu fălcile încleştate. Nu mi—a venit să cred că e lîngă mine, că deschide cartea şi—mi arată lecţia, că îmi lasă chiar notiţele lui, pentru că mereu aşteptam să spună sau să facă ceva care să mă pună în situaţia de a—mi lua adio învăţatului pentru mîine la istorie.

—Mi se pare că tu încă mai eşti bolnav... îmi zise Marin îngrijorat.

Abia atunci am putut deschide gura :

—Nu. Am fost. Am fost pînă acum cîteva clipe. Dar nu mai sînt. Tu m—ai vindecat. Şi, de azi încolo, o să fac totul să nu mai fiu. Mai mult: le urez tuturor să fie sănătoşi !

DULCIURI... AMARE

(pionierului S. P. din Iaşi, dragului meu „inventator")

Mă cheamă Ion Tănase şi dacă acum, cînd sînt într—a patra, numele meu nu vă spune nimic sau *încă* nu vă spune nimic, îmi pare rău, dar nu—i vina mea. înseamnă că staţi în alt cartier, că învăţaţi la altă şcoală ori — iertaţi—mă — n—o duceţi prea bine cu memoria. Pentru că nu mă laud — oi fi avînd eu alte cusururi, însă lăudăroşenia nu s—a prins de mine niciodată — la şcoala mea şi în cartierul meu mă cunosc toţi. O să vină vremea cînd poate o să mă cunoaşteţi şi voi. Vă trebuie numai un pic de răbdare. Să mai aşteptaţi vreo zece, cincisprezece ani să termin cu învăţătura, să—mi dau examenul de maturitate şi pe urmă să—mi iau diploma de inginer.

Vi se pare prea mult ? Mie nu. Timpul trece repede şi mîine, poimîine o să—mi văd visul cu ochii. Vreau să lucrez într—o mare uzină, unde în afară de munca mea de fiecare zi — vă rog să nu rîdeţi,că nu—i nimic de rîs — vreau să fac tot felul de invenţii. Am început de pe acum să meşteresc ba una, ba alta şi toată ziulica nu—mi trec prin minte decît invenţii şi iar invenţii. De aceea vă şi spuneam că învăţînd la şcoala mea, sau locuind în cartierul meu, numai în cazul că nu vă ajută memoria, numai atunci nu vă spune nimic numele meu. Mă cunoaşte toată lumea şi toţi mă numesc în glumă „inventatorul", dar să ştiţi că nu—i o glumă răutăcioasă, nimeni nu mă strigă aşa... ca să—şi bată joc de mine. Dimpotrivă. Simt că toţi s—ar bucura dacă — într—adevăr — peste ani aş fi în stare să fac nişte invenţii straşnice. Grăbindu—se să—mi spună de pe acum „inventatorul", ei o fac în primul rînd ca să mă ambiţioneze, să nu—mi las baltă visul, să învăţ cît şapte, să muncesc zdravăn şi să apuc ziua cînd o să inventez lucruri mai de soi. Pentru că ce fac acuma, recunosc, sînt mici fleacuri. Toţi mă încurajează, îmi spun de fiecare dată că am făcut un lucru grozav, dar eu îmi dau seama că nu—i chiar aşa, că nu poate un băiat de unsprezece ani — cu puţina lui învăţătură — să se socotească „inventator". însă el poate să viseze că va deveni, şi pentru asta trebuie să lucreze de pe acum, să încerce una şi alta, să nu se descurajeze cînd nu—i iese cîte ceva, să meargă înainte, încrezător, pe drumul pe care a apucat. Cam asta—i.

Acuma aş vrea să vă povestesc o păţanie a mea din preajma Anului nou, o păţanie cu o „invenţie" bineînţeles. Dar, pentru că tot am început prin a mă recomanda, poate că n—ar fi rău să vă arăt pe scurt cam ce am meşterit mai important pînă azi, cu alte cuvinte să ştiţi care este *„opera* lui Tănase Ion". La şcoală am scornit un dispozitiv simplu, legînd soneria de pe coridor cu ceasul din cancelarie, astfel că — la ora care trebuie — soneria sună singură, anunţînd recreaţia sau sfîrşitul ei, fără ca cineva să—şi mai bată capul cu treaba asta. Pe urmă am născocit ceva — mi—e cam greu să vă explic cum vine — să zicem un soi de instalaţie aplicată la gazeta de perete, instalaţie care te face — atunci cînd e afişat un articol nou şi interesant — să te opreşti neapărat şi să—l citeşti. Tu mergi liniştit pe condor, dar apropiindu—te de gazetă deodată se aprind nişte beculeţe care îţi semnalizează : „Opreşte—te ! Ai de citit un articol important !" Nu—i cine ştie ce scofală. Ideea însă a plăcut şi toţi copiii citesc gazeta. Tot la şcoală am născocit şi nişte amortizoare de zgomot pentru uşi şi nişte scripete care, într—o clipă, trăgînd uşurel de un şnur, întorc tabla pe partea cealaltă, aşa că atunci cînd se umple de scris o faţă nu mai trebuie să pierzi vremea cu ştersul, pentru că îţi apare faţa cealaltă curată. E şi o surpriză aici : faţa scrisă a tablei, întorcîndu—se, un burete alunecă pe suprafaţa ei curăţind—o. Şi uite aşa mereu, după fiecare răsucire, tabla îţi apare ştearsă, numai bună să scrii pe ea. Şi pe acasă am născocit eu cîte ceva, dar nu—i cazul să pomenesc decît de ferestrele care se închid singure atunci cînd s—ar putea să înceapă ploaia şi să nu fie nimeni acasă. E ceva, de asemenea, foarte, foarte simplu. Am făcut afară, deasupra ferestrelor, un jgheab care cum se umple cu apă, şi deci devine mai greu, se înclină şi lasă să alunece o greutate. De aceasta e legată o sîrmă, şi la rîndul ei sîrma e legată de *clempusurile* ferestrelor. Vă daţi seama ce se întîmplă : sîrma cu greutatea la un capăt trage după ea ferestrele şi le închide.

Ei, mi se pare că acum ştiţi destule despre mine. E limpede că toate născocirile mele nu pot fi numite chiar „invenţii", dar lumea aşa le zice şi — de ce v—aş ascunde ? — nu—mi displace de loc. Ştiu că prin asta toţi vor să mă încurajeze, iar eu le mulţumesc din inimă. Pot — dacă—mi daţi voie — să trec la păţania mea din preajma Anului nou.

Înainte de Anul nou mi—a trecut prin minte să scornesc ceva care să facă bradul împodobit al şcolii noastre mai frumos, sau — dacă vreţi — mai interesant faţă de toate celelalte. Mai întîi m—am

sfătuit cu băieţii să văd dacă n—au şi ei vreo idee. Şi, firește, fiecare veni cu o propunere. Cîteva din aceste propuneri n—au izbutit decît să ne facă pe toţi să rîdem, dar şi numai aşa tot ne—au ajutat la ceva. Rîzînd, înveselindu—ne, am găsit mai devreme ceea ce căutam. Astfel — dau numai un exemplu de idee respinsă — cineva propuse să introducem în ceara luminărilor pocnitori şi cînd fitilul aprins ar ajunge la ele să înceapă nişte bubuituri despre care nimeni să nu ştie de unde vin... Primită a fost pînă la urmă propunerea de a construi un brad... vorbăreţ. Un brad care, apropiindu—te de el, să te întrebe ce mai faci, cum ai de gînd să—ţi petreci vacanţa ; dacă întinzi mîna spre un glob, să—ţi atragă atenţia că n—ai voie ; dacă cineva din cor cîntă fals, să strige : „Vai şi—amar de bietele mele urechi!"; în sfîrşit, să schimbe cu fiecare cîte o vorbă, să glumească cu fiecare. Cum anume avea să arate un asemenea „brad vorbăreţ" asta cădea în sarcina mea, că doar nu de pomană mi se spune „inventatorul"!

Dar eu, spre mirarea tuturor, am spus că treaba asta e grozav de complicată, că nu—i pe măsura puterilor mele.

—Spune mai bine că nu vrei ! sări un băiat.

—Da, mai bine spune aşa ! Îi ţinură isonul ceilalţi.

—Ţi—ai luat—o în cap... ai început să te înfumurezi... aştepţi să fii rugat de mii de ori...

—Dar...

—Nici un „dar" !

—Totuşi...

—Lasă—l pe „totuşi"...

—Credeţi—mă...

—Nu credem nimic ! M—am dat bătut :

—Bine...

Dar ce fel de „bine" era ăsta nici eu nu ştiam. Am plecat acasă amărît. Am deschis radioul să ascult o melodie veselă şi în clipa cînd am răsucit butonul mi—a venit ideea. Mi—am adus aminte că în urmă cu ani şi ani de zile, pe cînd nu eram nici măcar la grădiniţă, credeam că în cutia aparatului de radio se află cineva care vorbeşte. Mi—am amintit chiar cum a rîs tata într—o zi cînd eu am păstrat o prăjitură ca să i—o dau lui „nenea din cutie"...

A doua zi la şcoală le—am spus băieţilor că am găsit soluţia. Brad vorbăreţ vor... ei bine, brad vorbăreţ or să aibă !

Aplauze. Urale. Felicitări... „Şi cum o să fie ?" „Şi cum o să meargă ?" „Ai nevoie de o priză ? De baterii ?", mă asaltau toţi.

—Nu. Aparatul meu nu merge cu curent electric.

—Şi atunci ce consumă ?

—Bomboane... portocale... alune... şi nu face mofturi nici la ciocolată...

Au rămas — cum se spune — cu gurile căscate. Nu le—am dat însă vreme să se dumerească.

—Voi aduceţi la serbare cît mai multe bomboane, portocale, ciocolată... şi nu vă mai faceţi griji ! Bradul o să vorbească. De asta mă îngrijesc eu.

Mai este oare nevoie să explic că „invenţia" mea nu era altceva decît o mică păcăleală ? Că pur şi simplu mă gîndeam să aşez bradul împodobit pe o ladă, iar în ladă să intru eu frumuşel, să ronţăi alune şi bomboane, să mănînc ciocolată şi portocale şi, de! — pentru că tot sînt acolo — să vorbesc ?

Şi iată că a sosit şi mult aşteptata zi a serbării. Băieţii s—au ţinut de cuvînt şi au adus aparatului meu o întreagă provizie de dulciuri. Ba cîte unul, mai grijuliu, mă întreba :

—N—am găsit portocale. Crezi că o să meargă şi cu mandarine ?

—Merge, fii pe pace !

—Eu am adus ciocolată cu lapte. Ce zici, laptele n—o să—i strice ?

—Dimpotrivă. E chiar mai bună !

Şi astfel, încărcat ca un Moş Gerilă, am prins o clipă cînd nu era nimeni în jurul meu şi m—am băgat în ladă...

Serbarea a început, şi „bradul vorbăreţ" a fost surpriza ei cea mai plăcuta. Veşnic cu o bomboana în gura sau cu o felie de mandarină, eu aveam grijă să nu rămîn dator nici unuia din cei care se apropiau de brad.

—Ce mai faci ? întrebam. îţi plac alunele ?

—Îmi plac.
—Şi mie...

Şi cel întrebat rîdea, dar — desigur — ar fi rîs şi mai tare dacă ar fi bănuit că în clipa următoare eu spărgeam o alună în dinţi...

La un moment dat însă auzii nişte bătăi din palme, muzica se opri, mai multe glasuri cerură să se facă linişte, apoi cineva spuse:
—Din mijlocul nostru lipseşte cineva... „Inventatorul" ! Probabil că modestia l—a făcut să se ascundă pe undeva... Să—l căutăm, băieţi ! Iată, printre noi se află şi un reporter de la un ziar... Vrea să—l cunoască pe cel care a făcut soneria cu ceas, tabla schimbătoare, gazeta electrică... Trebuie să—l găsim neapărat !

Dar nu l—au găsit. „Inventatorul" stătea trist în ladă şi nu mai avea chef nici de alune, nici de ciocolată, nici de mandarine. Mai mult : acum, cînd se apropia cineva de „bradul vorbăreţ", era întrebat cu un oftat:
—Te distrezi ?
—Oho ! Grozav !
—Ei, bravo... Ţie ce—ţi pasă ?

N—are rost să mai continui, prieteni ! E Anul nou, e sărbătoare, de ce să vă întristez ? Uite, nici eu nu mai vreau să—mi aduc aminte de păţania asta a mea. Am atîta treabă ! Lucrez acum la o hartă cu beculeţe. Cum o să fie ? Secret ! Un singur lucru pot să vă spun : că în spatele ei nu va fi nici o ladă şi că deci nimeni nu va sta în ladă mîncînd ciocolată şi mandarine. Cîteodată dulciurile astea au un gust atît de amar...

UN TORT PENTRU UN OM... SINGUR

Căutînd — nu mai ţin minte ce — într—un sertar burduşit cu hîrţoage am dat de un vechi carnet pe care îl prefăcusem odinioară, cînd aveam vreo cincisprezece ani, într—un soi de jurnal. Frunzărind cîteva file ale carnetului, am descoperit o însemnare pe care o transcriu întocmai : „Azi, 14 aprilie 1945, ziua de naştere a lui P. D., prof. de lb. romînă. Împlinit 45 ani. Organizat în clasă primire triumfală. Mare buchet stînjenei. Telegrame de felicitare semnate : Eminescu, Creangă, Caragiale... (Ideea mea !) Cîntat (la mulţi ani). P. D. emoţionat. Om singur, fără familie. Uitase că—i ziua lui. Ne—a mulţumit, ne—a îmbrăţişat pe toţi, ne—a urat succes în viaţă".

În primul moment mărturisesc că rîndurile descoperite nu mi—au spus prea mult. Am căutat zadarnic să adun peste puntea anilor imagini mai concrete, dar n—am izbutit decît vag. Parcă eram într—a şasea de liceu. Parcă purtam nişte haine strimte, căpătate de la un văr. Parcă şedeam într—o bancă de lîngă sobă... Numai portretul profesorului mi—a apărut foarte limpede. Atît de limpede că, poate, niciodată gîndindu—mă la el nu mi l—am reînviat în minte cu o asemenea claritate, cu o asemenea risipă de amănunte. îi vedeam pînă şi praful de cretă de pe degetele lungi, albe şi îngrijite, îi auzeam pînă şi tremurul vocii în care versurile lui Eminescu se pierdeau mai întîi într—un ecou tainic, ca apoi să se întoarcă spre noi încărcate de o electricitate ce ne paraliza. Dar amănuntul cel mai semnificativ era privirea aceea blîndă a omului care, plecînd de la şcoală, trăia singur, fără familie, printre cărţi şi caiete de teză, într—o casă unde, în afară de el, nu se mai mişca nimic, nu mai era viu nimic...

Cineva din casă îmi risipi aducerile aminte, avertizîndu—mă că a doua zi era ultima cînd mai puteam plăti abonamentul telefonic. „Ai grijă, îmi spusese mama. Azi sîntem în 14 aprilie. Mîine să te duci neapărat să plăteşti. E ultima zi." Am tresărit. Azi e 14 aprilie ? Va să zică azi e ziua de naştere a fostului meu profesor de limba romînă ! Ciudat, cum tocmai azi s—a întîmplat să—mi amintesc de el ! Desigur, e pensionar acum. Deci şi mai singur. Acum nu mai are nici măcar cine să—i organizeze „primiri triumfale" cu „la mulţi ani" şi telegrame... Ce—ar fi să—i telefonez şi să—l felicit ? Sînt sigur că gestul l—ar mişca, deşi la orele lui n—am strălucit niciodată, sau e posibil să nu mă mai ţină minte. Dar în singurătatea sa chiar şi urarea unui necunoscut ar putea să—l bucure.

M—am uitat la ceas. Abia trecuse de opt dimineaţa. „Cu atît mai bine, îmi spun, voi fi cel dintîi care îi adresează un cuvînt bun de ziua lui."

—Alo, vă rog cu tovarăşul...

Mi—a răspuns un glas de femeie să sun mai tîrziu. Încă de la şapte dimineaţa un fost elev, acum inginer şi campion de ciclism, l—a invitat să participe la startul unei curse.

—Şi s—a dus ? întreb prosteşte.

—Poftim ? Cum să nu se ducă ? E vorba de un fost elev... în jumătate de oră, cel mult o oră va fi acasă.

Am sunat exact peste o oră.

Aceeaşi voce mi—a răspuns că profesorul a telefonat, amintind că mai întîrzie. Şi—a amintit că la zece a fost invitat la deschiderea unei expoziţii de arhitectură. Printre alţii, o fostă elevă de—a lui expune nişte machete de locuinţe. N—am mai întrebat cînd să revin. Mi—am propus să revin pe la 11. La expoziţie n—are cum sta mai mult de un ceas.

La unsprezece şi cinci am sunat din nou.

Sînt informat din nou că profesorul a fost pe acasă, unde a stat cîteva minute. La unsprezece şi jumătate începe concertul la Ateneu. în orchestră cîntau doi foşti elevi. îl invită în fiecare duminică...

Am deschis radioul şi am ascultat transmisia concertului. O dată cu ultimele aplauze m—am postat lîngă telefon. Am aşteptat să mai treacă un sfert de oră şi am sunat din nou.

—Tot dumneavoastră ? Ce rău îmi pare că nu v—am spus... Duminica tovarăşul profesor nu ia masa acasă. în ultimii ani de învăţămînt a avut cîţiva elevi de la o Casă de copii. Şi ştiţi cum e acolo obiceiul... Duminica se adună toţi ca într—o familie. Prînzesc împreună. Unii au terminat şcoala de mult, sînt cu rostul lor, doctori, maiştri, mă rog, tot unu' şi unu', dar duminica poate să tune, poate să fulgere, vin de unde s—or găsi să prînzească cu prichindeii de la Casa de copii. Întotdeauna îl cheamă şi pe tovarăşul profesor...

Am vrut să mai telefonez pe la vreo patru după—masă, tocmai cînd la televizor se transmitea un meci de fotbal. Dar cînd am auzit crainicul anunţînd formaţia echipei gazdă am renunţat. Jucau fraţii M. care — pe cînd eram în ultima clasă a liceului — ei abia îl începeau. O să mi se răspundă cu siguranţă că tovarăşul profesor a fost invitat la meci...

Deci n—am telefonat nici după meci. Mi—am amintit că am citit un afiş : „Duminică 14 aprilie, a.c, orele 19, la Casa de cultură a tineretului se desfăşoară faza raională a concursurilor artistice de amatori". Mi—am zis că nu—i cu putinţă ca printre atîţia tineri muncitori, care se întrec în concurs, să nu se găsească şi cîţiva elevi de—ai profesorului...

În jurul orei zece seara m—am decis să formez din nou numărul profesorului. În receptor am auzit o larmă veselă, muzică şi rîsete. Nici n—am apucat să scot un cuvînt şi o voce de fată m—a luat în primire :

—Tu eşti, Nicule ?

—Nu, eu sînt...

—Lasă, că te—am recunoscut, nu mai umbla cu cioara vopsită. Să—ţi fie ruşine că ai întîrziat !

—Dar...

—Nimic. Nu mai vreau să aud nimic ! Cumperi un tort de douăzeci de persoane... Vezi, poate găseşti cu cremă de migdale... Să vii urgent ! Sîntem cu toţii la tovarăşul profesor. Am făcut socoteala şi reprezentăm şaptesprezece meserii. Ne mai lipseşti tu, meteorologule...

N—am mai încercat s—o conving că mă confundă. M—am îmbrăcat repede şi am început să alerg

spre prima cofetărie ca să cumpăr un tort de douăzeci de persoane pentru... un om singur.

ÎNTÎMPLĂRI CU MĂRŢIŞOARE

3 martie, după—amiază.

La cea de a cincea bătaie a pendulei uşa camerei în care învaţă Mircea se deschide şi intră Val.

—Iată—mă—s ! Mă cheamă Val şi sînt punctual ! Val de la Valentin şi punctual de la tata, mecanic pe locomotivă. Am spus la cinci, la cinci am venit ! Ei, ce treabă ai cu mine ?

—Una foarte serioasă...

—Am înţeles. Scoate şahul ! Dar să ştii că mai mult de trei partide nu joc.

—Eu nu joc nici una. Ia loc ! Te—am chemat pentru că... ştii în cîte sîntem azi ?

—Luni, 3 martie.

—Şi sîmbătă ?

—Sîmbătă ? A ! Am înţeles : 8 martie ! Mărţişoare !

—Tocmai. Te—am chemat să te rog...

—Opreşte—te ! Am înţeles. Urmează un discurs : „Dragule, bunule şi simpaticule prieten Val, am strîns bani pentru mărţişoare, dar s—au prefăcut în bilete de cinema... Nu cumva, dragule, bunule şi simpaticule prieten Val, ai putea tu să mă împrumuţi... etc... etc..." Ca să nu te mai oboseşti, Mirciulică, răspund pe loc : N—am ! Ieri am cumpărat şi eu mărţişoare... Ei, acum pot să plec ? Mi—am terminat misiunea ?

—Stai ! Nu urmează nici un discurs. Din banii strînşi pentru mărţişoare n—am cheltuit nici un leu...

—Mare minune ! Unde să scriu ?

...şi deci nu vreau să mă împrumuţi cu nimic. Mi—e urît să merg singur ca să cumpăr mărţişoarele. Te—am chemat să mă întovărăşeşti. Vrei ?

—Sînt gata. Dar pentru cine vrei să iei mărţişoare ?

—Pentru mama şi pentru fetele din grupa noastră : Geta, Ioana şi Marga. Tovarăşelor profesoare — aşa cum ne—am înţeles — le dăruim flori din partea întregii clase. Deci unu, două... patru mărţişoare.

—E o gheretă chiar lîngă noi, în piaţă. Are tot ce vrei şi nu vrei. Eu de acolo am luat... Hai, te îmbraci?

—Numai să—mi termin problema la matematică şi mergem, în cel mult o jumătate de oră sînt gata.

—Am înţeles : urmează pentru mine o jumătate de oră de plictiseală. Nu, băiatule ! Aşa nu merge. Dacă vrei, tot n—am ce face, dă—mi banii să mă duc eu să—ţi cumpăr mărţişoarele. Ştii că mă pricep. Anul trecut le—ai luat toate după gustul meu... Pînă termini tu problema sînt înapoi. Pe urmă ne rămîne timp şi de un şah. Ce spui ?

—Ştiu şi eu ? Aş vrea...

—Hai, nu te mai codi ! Pierdem vremea. Scoate banii !

—Sînt în buzunar la palton, în antreu... dar...

—Nici un „dar". Mă cheamă Val şi sînt punctual. La cinci şi jumătate sînt înapoi.

Nu prea convins, Mircea se resemnează totuşi. Problema trebuie s—o termine. Şi apoi Val l—a luat atît de repede... N—a avut nici măcar răgazul să spună nu. Apucă tocul, îşi trage în faţă caietul de matematică şi începe să—şi bată capul cu suprafaţa cercului înscris într—un pătrat. Dar problema care la prima citire i s—a părut grozav de complicată acuma aproape că se rezolvă singură. După nici zece minute pune pentru ultima oară sugativa şi închide caietul. Şi o dată cu acest ultim gest îi vine ideea să—şi îmbrace repede paltonul şi să iasă înaintea lui Val.

În piaţă, lîngă inima uriaşă de carton sprijinită pe un trepied şi înţesată de mărţişoare, e lume multă. Zeci de mîini se întind spre vînzătorul care nu mai pridideşte. Dar, deşi a cercetat pe fiecare în parte, Mircea nu—l zăreşte pe Val. „Unde o fi ? N—o fi ajuns sau a şi plecat ?" Se hotărăşte să—l întrebe pe vînzător dacă n—a cumpărat de la el mărţişoare un băiat care arată aşa şi aşa... În sfîrşit, nu degeaba e el cel mai tare din clasă la compuneri... O să—l descrie pe Val cît mai fidel. Numai că pentru a sta de vorbă cu vînzătorul trebuie să se înarmeze cu răbdare, nu glumă. Şi mai e şi un tînăr în faţa lui care alege, alege, apucă un mărţişor, apoi îl lasă şi ia altul, îl dă şi pe acesta înapoi ca să—l poată vedea pe al treilea... pe al nouălea... pe al nouăzeci şi nouălea ! Oamenii din jur se plictisesc şi pleacă. Ar pleca şi el, dar trebuie să—i vorbească vînzătorului, dacă va mai apuca şi clipa asta... Numai vînzătorul pare calm.

—Pot să vă ajut ? îl întreabă el politicos pe tînărul încurcă—lume. Iată acest pepene în miniatură... E

lucrat cu multă fineţe şi migală.
Tînărul se apără ca de muşte:
—A, nu ! Caut un mărţişor pentru sora mea. Pepenele ăsta i—ar putea deştepta amintiri neplăcute. Cînd eram mici ne certam întotdeauna la ultima felie şi de obicei cîştigam eu... Mircea îndrăzneşte :
—Dacă nu vă supăraţi...
Vînzătorul îi taie vorba cu un gest al mîinilor :
—O clipă, băiete... Dumnealui e înainte, şi arată către tînăr căruia i se adresă din nou. Poate vă place această mică paletă de ping—pong...
—Nu, nu, clatină tînărul din cap. M—am gîndit şi eu, dar — din păcate — nici ea nu i—ar trezi o amintire prea plăcută soră—mi. O băteam mereu la ping—pong şi mă făleam grozav cu biruinţele mele.
—Broscuţa asta însă... intervine vînzătorul... cîtă gingăşie şi...
—A, nu, nici într—un caz... Odată, la ţară, i—am pus o broască vie într—un pantof...
Vînzătorul oftează deznădăjduit, şi Mircea profită de acest moment pentru ca, în sfîrşit, să—l întrebe :
—Nu vă supăraţi ! N—a fost pe aici, mai adineauri, un băiat care a cumpărat patru mărţişoare ?
—Unul vorbăreţ ? A fost ! A cumpărat şi a plecat. Dar poate că nu—i acela de care întrebi.
—Dacă aţi spus că e unul vorbăreţ,— atunci nu putea fi altul, spune Mircea şi pleacă.
„Unde—o fi dispărut Val ?" Singurul răspuns pe care şi—l poate da e „Habar n—am !" însoţit de o mutră uimită şi de o ridicare a umerilor. Nu—i rămîne altceva mai bun de făcut decît să se întoarcă acasă.
Dar acasă, cum deschide uşa camerei lui, e şi luat în primire :
—Unde îmi umbli, dom'le ? N—ai zis că rămîi să—ţi termini problema ? Te aştept de...
—Aici erai ? Am ieşit imediat după tine. Pe stradă nu te—am zărit, de la mărţişoare plecaseşi...
—Am mai trecut pe la librărie să—mi iau un caiet.
—Şi mărţişoarele unde—s ? Arată—mi—le !
Val ascunde pacheţelul cu mărţişoare la spate :
—Stai, stai, nu te grăbi ! Ţi le arăt pe rînd... (Despachetînd.) Sînt o frumuseţe. Dacă mă pricep, mă pricep, ce mai tura—vura !... Hm, ce spui de coşarul ăsta ? Să i—l dai maică—ti !
Mircea i—l ia din mînă, îl priveşte cu admiraţie, dar Val vede limpede că ceva totuşi îl nemulţumeşte.
—Ce, mă ? Ai curaj să spui că nu—ţi place ?
—Ba da, e foarte frumos. N—o să i—l dau însă mamei. S—ar putea să—i amintească ceva nu tocmai plăcut. Coşar... sobă... foc... lemne de foc... Pricepi ? Nu i—am mai adus lemne din magazie cam de multişor... Şi n—aş vrea să—şi amintească de asta chiar de 8 Martie ! O să—i dăruiesc coşarul Getei. Arată—mi altul pentru mama !
—Altul ? Uite, am găsit. Vioara !... Hm, ce zici de vioara asta ? Artă, ce să mai vorbim ! O să—i placă mult maică—ti.
—Mda... o să—i placă, numai că... Val sare mirat :
—Ce ? Nu cumva aveţi şi viori în magazie şi nu i le—ai adus cam de multişor ?
Mircea e decis să treacă mai repede peste povestea asta.
—Nu, cu vioara e altceva, n—are importanţă... Lucica, fata vecinilor, cîntă la vioară. Mai alaltăieri ne—am certat. I—am aruncat cîteva vorbe... cum să—ţi spun...
—Am înţeles ! Ai fost bădăran, şi fata s—a supărat.
—Cam aşa. Mama m—a trimis să—i cer scuze, şi eu nu m—am dus. Acuma dacă vede vioara... ştii... n—aş vrea să—şi amintească...
—'ţeles ! Tocmai de 8 Martie...
—Da. O să—i dau vioara Ioanei... Altul, altul, te rog !
—Poate acest micuţ glob pămîntesc... Mircea bate din palme entuziasmat :
—O, ce drăguţ e ! Ia te uită ! i—au pictat pînă şi insula Madagascar ! O să—i placă mamei grozav !... Dar, deodată, i se taie elanul : Adică nu, nu se poate. Globul o să i—l dăruiesc Margăi...
Val plescăie din buze :
—Am înţeles ! Cealaltă fată a vecinilor are un glob, iar tu, politicos cum eşti, ai înjurat—o.

—Prostii, se enervează Mircea. Vecinul n—are decît o fată. N—aş vrea însă ca globul să—i amintească mamei de caietul meu de hărţi...
—Ce caiet de hărţi ? Ruptura aia, zdreanţă aia ai botezat—o caiet de hărţi ?
—Mă rog... Spune—i cum vrei, dar tocmai de el n—aş vrea să—şi amintească mama.
—Am înţeles ! îi dai globul Margăi, iar maică—ti îi dăruieşti... Adică stai puţin ! înainte de a ţi—l arăta pe ultimul trebuie să te întreb : Ai legat de curînd o tinichea de coada unei pisici ?
—Nu. Ce—ţi veni !
—I—ai tuns mustăţile ?
—Isprăveşte !
—Ai miorlăit vreodată noaptea şi ai trezit tot blocul ?
—Nu. Ce—ţi trece prin cap ?
—Ultimul mărţişor e pisicuţa asta... Doresc să i—o poţi da maică—ti fără grijă. Să nu—i amintească nimic neplăcut !

*

4 martie, dimineaţa, în clasă, pe la mijlocul recreaţiei.
—Mircea !
—Da, Ioana !
—Te rog împrumută—mi puţin guma ta !
—Vezi că e în penar. Ţi—aş da—o eu, dar acuş' sună şi trebuie să şterg tabla.
—Lasă, o găsesc eu şi singură...
Ioana deschide ghiozdanul lui Mircea, scoate penarul, îl deschide şi...
—Vai, tu ! Ce mărţişoare drăguţe ai în penar ! Cui le dai, Mircea ?
—Unul e chiar pentru tine. Ţi—l dau de 8 Martie.
—Zău ? Atunci pisicuţa să mi—o dai. Te rog... Seamănă cu Muţunica mea de acasă... Ce speriată se uită ! Nu—i aşa că—mi dai mie pisicuţa ?
Mircea, bîlbîindu—se, îi spuse :
—Eu mă gîndeam la altul... dar dacă... dacă tu îl vrei pe ăsta neapărat... Sigur... De ce să nu ţi—l dau ?
Val, care aduna resturile de cretă de pe podea, se ridică şi—l ghionteşte :
—Am înţeles : te—ai ars !
—De loc. O să—i dăruiesc mamei coşarul.
—Coşarul ? Păi... coşar... sobă... foc... lemne de foc... Ce te faci cu amintirea neplăcută ?
—O să mă descurc eu...

*

4 martie, după—amiază. Mircea descarcă în bucătărie un braţ de lemne.
—Ăsta—i al treilea, mămico ! Să—ţi mai aduc unul ?
—Nu mai trebuie. Acum am destule.
—Totuşi eu îţi mai aduc unul... Să fie... Să nu rămîi fără lemne tocmai cînd sînt eu la şcoală şi să nu aibă cine să te ajute...

*

4 martie, dimineaţa. Tot în clasă. Şi tot în recreaţie.
—Ei ? întreabă Val.
—S—a rezolvat. Îţi spun eu altă dată cum. Pe scurt : acum pot să—i dau mamei coşarul.
Val vrea să—i strîngă mîna. Nu mai apucă însă. Geta îl ia deoparte pe Mircea ca să—i spună ceva :
—Mirciulică, nu—i aşa că nu te superi pe mine ?
—Nu mi—ai făcut nimic. De ce să mă supăr ?
—Pentru că am fost curioasă. Mi—a spus Ioana că ai nişte mărţişoare şi ţi—am deschis penarul ca să le văd... Te superi ?
—De loc. Unul dintre ele e chiar pentru tine. Mai ai răbdare pînă la 8 Martie.
—Da ?... Adică trebuia să—mi închipui... Tu eşti întotdeauna atent. Nu—i aşa că—mi dai mie coşarul? Am avut unul anul trecut şi l—am pierdut. Parcă mi—ai fi ghicit gîndurile !
Mircea înghite în sec :
—Mda... Ţi le—am ghicit... Ştiam că vrei coşarul şi uite că...
—... uite că... îi continuă vorba Val, pe care curiozitatea nu l—a lăsat să stea pe loc şi s—a apropiat de

ei... îţi dăruieşte ţie coşarul... Şi apropiindu—se de Mircea îi şuieră la ureche : Am înţeles ! Abia acum te—ai ars !

—Te înşeli. O să—i dau mamei vioara. Există şi pentru ea soluţie.

*

5 martie, după—amiază.

Lucica, fata vecinilor lui Mircea, exersează la vioară o gavotă veselă şi sprinţară. Ştie bucata pe dinafară şi cîntă cu ochii închişi. Şi—i deschise abia la sfîrşit cînd vede un plic strecurat pe sub uşă. O clipă nu—i dă importanţă, crezînd că e chitanţa pentru plata telefonului pe care factorul o vîra de obicei pe sub uşă. Dar chitanţa parcă nu—i închisă într—un plic. Ce—ar fi să vadă despre ce—i vorba!...

Şi iat—o desfăcînd un plic pe care e scris numele şi în care găseşte următoarea scrisoare :

„Recunosc că m—am purtat urît. Îmi pare rău. După ce sfîrşeşti ora de vioară o să trec pe la tine ca să te rog să mă ierţi. Ştiu că te—am supărat, nu atît prin cearta noastră, ci mai ales prin faptul că — deşi eu am fost singurul vinovat — n—am venit mai curînd să—mi cer scuze. Aş vrea ca nici măcar acum ele să nu—ţi pară prea tîrzii. Mircea".

*

6 martie, dimineaţa. Fireşte că tot la şcoală. Şi tot în recreaţie. De data asta să facem o precizare : în recreaţia mare, deşi amănuntul acesta nu—i cine ştie ce semnificativ. Totuşi în recreaţia mare e mai mult timp pentru discuţii. Şi Marga, supărată, are destule să—i spună lui Mircea.

—Eşti un urîcios !

—De ce ?

—Te faci că nu ştii... Trei fete sîntem în grupă şi tu ai luat mărţişoare numai pentru Ioana şi Geta. Pe mine m—ai uitat.

Mircea îşi împunge obrazul cu degetul :

—Cum îţi închipui ? Mă jigneşti ! Deschide penarul şi îi arată : Uite ! Pisicuţa e pentru Ioana, coşarul pentru Geta...

—Şi vioara pentru mine ! exclamă Marga, şi ochişorii ei negri se aprind ca doi tăciuni. Ei, ştiam eu că eşti un băiat atent... Te rog să uiţi imediat că te—am făcut urîcios. Da ?

—A şi uitat, răspunde pentru Mircea Val. Asta—i simplu. Mai complicat e cu... Ridică din penar micuţul glob şi—l pendulează pe sub nasul prietenului : Ah, ce amintiri neplăcute o să răscolească cuiva acest drăgălaş mărţişor ! Aud ? Ori poate că există şi pentru el o soluţie...

—Există, răspunde Mircea rîzînd.

*

6 martie, după amiază. Sună telefonul. Mircea lasă creionul albastru cu care tocmai desena delta Nilului şi ridică receptorul :

—Alo ! A, tu eşti, Val ?... Unde ? La volei ?... Nu pot. Azi nu pot. Mi—am cumpărat un nou caiet de geografie. Îmi pun hărţile la zi... Da. Îi dăruiesc mamei globul. Îhî !... Bravo ! Meriţi felicitări ! E pentru prima oară cînd spui „am înţeles" şi, în sfîrşit, chiar ai înţeles.

MI—A POVESTIT UN BĂIAT

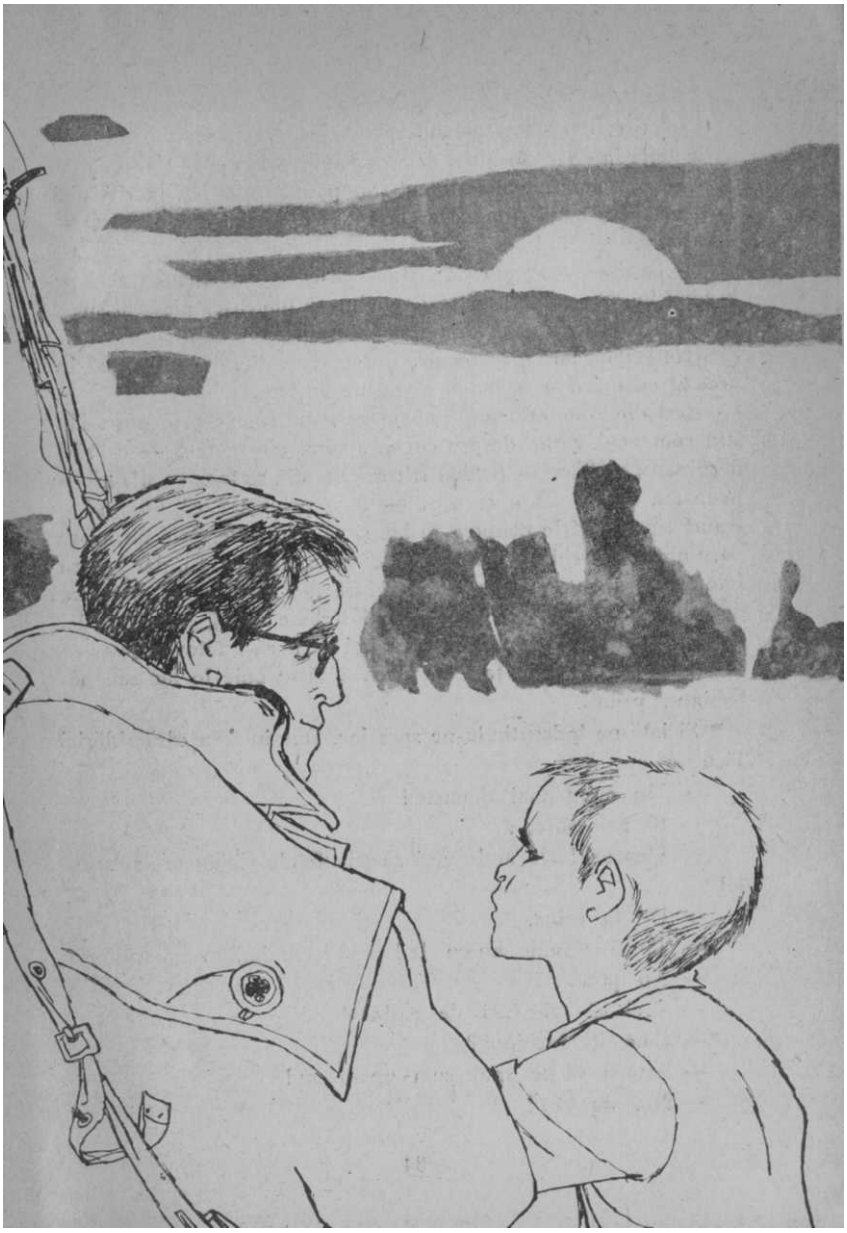

Mă întorceam de la pescuit într—o noapte de septembrie cu lună de foc care incendiase pădurea şi lacul, răscolise adîncurile apei, îmbătase peştii şi înnebunise cintezii şi graurii. Păşeam agale pe poteca albă, sprijinind pe umăr undiţa şi vînturînd plasa în care aduceam un singur somotei pricăjit.

În dreptul vechii cărămidarii părăsite mă oprii să—mi aprind o ţigară. Lăsînd din mînă plasa, văzui că bietul somotei se mai zbătea. îi urmării truda neputincioasă şi nici eu nu ştiu cum — probabil furat de lumina fantastică a lunii — mă trezii depănîndu—mi firul basmului cu peştişorul de aur. Fără să mă gîndesc, aproape fără să vreau, am scos somoteiul din plasă şi l—am aruncat într—un ochi de apă adunat în faţa cărămidăriei.

—Dacă ţi—a fost să trăieşti, hai, trăieşte ! Du—te şi să auzim de bine !...

În aceeaşi clipă un zgomot venit din cărămidărie mă făcu să tresar. Şi, cu toate că era puţin de crezut că bietul meu peştişor încerca să reediteze povestea fratelui său de aur, întrebai totuşi :

—E cineva acolo ?

—Da, îmi răspunse liniştit un glas.

Un răstimp nu reuşii să mai întreb cine—i, convins că — într—adevăr — somoteiul meu... Prostii ! Iată ce înseamnă să vii de la pescuit noaptea.

—Cine—i ? strigai cu vocea îngroşată, încercînd să—i dau celui dinăuntru imaginea unuia care nu ştie ce—i frica.

—Eu... Sînt închis aici. Vedeţi că afară e o scîndură proptită în uşă... Fiţi bun şi deschideţi—mi !

Văzui scîndură şi o înlăturai cu o lovitură de picior. Prin uşa care se deschise scîrţîind ieşi din întuneric un băiat mărunţel, cu un cap mic şi blond şi care făcu cel mai neaşteptat gest pentru situaţia în care se afla : se aplecă şi rosti, ca şi cum ne—am fi întîlnit într—un parc unde i—aş fi făcut loc pe bancă :

—Bună seara şi... vă mulţumesc !

—Pentru nimic, răspunsei, dar în clipa următoare, recapitulând acest dialog plin de politeţe, mă pufni rîsul : Ce—ai păţit, frăţioare ? Cum ai ajuns aici ? Cine te—a închis ?

—Eh, zise băiatul cu gîndul în altă parte, e o poveste lungă...

—Nu—s de loc grăbit.

Zîmbi, cerîndu—mi parcă să nu—i iau în nume de rău cele ce avea să—mi spună:

—Eu însă sînt. Mîine dimineaţă am şcoală. Trebuie să mai citesc la istorie, să fac o planşă la fizică...

—Acuma ? nu—i ascunsei mirarea. Acuma, la miezul nopţii ? Ridică din umeri :

—Dacă mai devreme nu s—a putut...

Apoi, privind în lungul cărării, la capătul căreia se distingeau luminile oraşului, îmi zise :

—Mergeţi încolo ?

—Da' unde în altă parte ?

Apucai undiţa şi plasa, mai aruncai o privire băltoacei în care se zbenguia norocosul somotei şi porniräm amîndoi pe cărarea îngustă poleită de lună.

Eram decis să nu—l trag de limbă pe tînărul meu tovarăş. ,.Vrea, îmi spune, nu vrea, treaba lui !" Şi, ca să—i dovedesc că ştiu să—mi stăpînesc curiozitatea, schimbai vorba. Începui să—mi plîng amara soartă de pescar fără noroc.

Tocmai mă obişnuisem cu tăcerea lui, cînd băiatul se opri brusc, se răsuci pe călcîie şi—mi zise :

—M—am gîndit şi cred că nu—i cinstit ce fac. Fără ajutorul dumneavoastră aş mai fi stat şi acum închis acolo. V—am mulţumit că m—aţi scos... Vă mai mulţumesc o dată, dar asta e prea puţin. Aveţi tot dreptul să aflaţi şi ce căutam acolo. Numai să nu vă pierdeţi răbdarea. V—am mai spus : e o poveste lungă...

Schiţai un gest larg, ceva între „cum crezi, nu te simţi obligat" şi „mă interesează, fără îndoială" şi adăugai :

—Eu n—am de învăţat la istorie, nu trebuie să fac nici o planşă la fizică...

Surîse şi el :

—Atunci...

Ne aşezarăm la marginea cărării, în iarba înaltă, din care săriră speriaţi cîţiva cosaşi treziţi din somn.

Nu fui nevoit să aştept. „Povestea cea lungă" începu îndată ce—mi găsii locul.

—Ca să mă înţelegeţi, trebuie s—o pornesc mai de departe... Am venit aici, în oraş, abia de o lună. Tata e sudor, lucrează pe şantiere. E meşter bun şi e mereu chemat în altă parte. O vreme mama şi cu mine ne—am ţinut după el. Am colindat toată ţara. Tata lucra ba în Oltenia, la sondele de ţiţei, ba în Moldova, la o conductă de apă... Unde n—am fost cu el ! Am urmat cele şase clase la mai multe şcoli. Acum sînt într—a şaptea şi tata m—a trimis aici, la un unchi, să nu mai pierd vremea cu drumurile şi cu mutatul. Cînd am venit nu cunoşteam aici pe nimeni de seama mea, n—aveam nici un prieten. Şi fără prieteni, ştiţi şi dumneavoastră, e greu să trăieşti. Strada, e drept, era, cum e şi acuma, plină de băieţi şi de fete. Dintre toţi însă unul singur, văzîndu—mă cum mă perpelesc că n—am cu cine schimba o vorbă, s—a apropiat de mine şi mi—a întins mîna. îl cheamă Tică. Sîntem de o vîrstă, dar el e mult mai înalt. Joacă „stoper" în echipa noastră de fotbal.

Cîteva zile după începerea şcolii — într—o joi, mi se pare, dar asta nu—i important — cînd a sunat ultimul clopoţel, credeam că vom merge, ca de obicei, împreună spre casă. Dar Tică avea alt gînd.

—Am făcut rost de bani şi mă duc la cinema. Tu nu mergi ? mi se adresă el.

Nu—mi lipseau banii, dar unchiul avea o treabă cu mine — nu ştiu unde voia să mă trimită ca să—i aduc ceva — şi nu puteam să nu mă întorc acasă.

—Du—te singur, Tică ! Ne vedem deseară.

—Îmi pare rău că nu mergi, îmi zise. Te rog însă dacă te duci acasă să—mi faci un serviciu ! Tot ţi—e în drum. Treci şi pe la mine şi spune—i mamei că mai rămîn două ceasuri la şcoală. Spune—i că fac nu ştiu ce muncă patriotică !... Da ?

—Nu, îi răspunsei, nu mă duc !
—Ce ? Ţi—e lene să deschizi poarta la mine ?
—Nu mi—e lene. Dacă vrei pot să mă duc să—ţi deschid nu numai poarta, dar şi ferestrele, şi portiţele sobelor. însă dacă tu eşti la cinema eu nu pot să mă duc să spun că eşti la nu ştiu ce muncă... patriotică.
—Cum vine asta „nu pot" ?
—Aşa. Nu—i de loc greu de înţeles.
—Şi chiar nu te duci ?
—Nu pot.
—Bineee...

Îmi aruncă un „bine" printre dinţi, renunţă la cinema şi plecarăm împreună spre casă. Pe drum, supărat, nu scoase un cuvinţel. „Nu—i nimic, îmi ziceam, o să—i treacă".

Şi, fireşte, îi trecu.

A doua zi, spre seară, ieşind să ne plimbăm pe stradă, văzurăm într—o curte un gutui încărcat, mai să i se rupă crengile.
—Îmi fac o poftă gutuile astea... mamă, măiculiţă ! îmi zise Tică. Dacă nu mă înfrupt măcar dintr—una, mor.
—Ei, lasă că nu mori ! O să vezi cum trăieşti o sută de ani şi fără gutuie !
—Ba mor. Ia fă—te tu capră, că eu mă sui şi rup cîteva gutui !
—Nici nu mă gîndesc.
—Dar nu înţelegi că mi—e poftă ? Că—mi lasă gura apă ? Hai, nu mă supăra, fă—te capră !
—Nu pot !
—Iar începi cu „nu pot" ?
—Dacă nu pot...
—Eşti tu duşmanul meu ?
—Ce—ţi veni ?
—Atunci de ce nu vrei să—mi faci o plăcere ?
—Nu pot !
—Da ? Eu însă pot ceva... Şi—mi trase un ghiont.

Nu—i plăcut, fireşte, să ţi se tragă un ghiont. Şi încă unul zdravăn, să—l simţi din plin. Puteam să i—l dau înapoi, dar de ce să vă mint ! Ar fi ieşit o bătaie în toată legea, şi cel bătut măr puteam să fiu numai eu. Tică — parcă v—am mai spus — e mult mai puternic. Şi apoi acum era grozav de furios. Ne despărţirăm din nou certaţi. De, se mai întîmplă... Supărarea nu ţinu decît o zi. Ne împăcarăm, dar — din păcate — din nou pentru scurtă vreme.

Duminică Tică îmi ceru să—l împrumut cu trei lei. Băuse un sirop la chioşcul din colţ şi — din greşeală — a spart paharul. Nu era vinovat. Mi se putea întîmplă şi mie şi dumneavoastră. Numai tatăl lui Tică era convins că băiatului lui nu trebuia să i se întîmple. Nu vru să—i dea banii pentru pahar şi de aceea Tică mi—i ceru mie. L—aş fi împrumutat bucuros. Avea de plătit doar o datorie de onoare. N—o putea amîna. N—aveam însă nici eu bani. Sîmbătă fusesem la cinema, mîncasem îngheţată, iar banii... ştiţi dumneavoastră mai bine... se duc repede.

Dar tocmai atunci mă trimisese mătuşa să—i cumpăr o sticlă de ulei. îmi dăduse o hîrtie de douăzeci şi cinci de lei. Tică o văzu şi i se păru că a găsit scăparea :
—Uleiul costă numai vreo zece sau unsprezece lei. Dacă vrei să mă ajuţi, spune acasă că n—ai fost atent şi ţi—a dat restul greşit. Nu mă lăsa ! Mă ajuţi ?

—Vreau din tot sufletul să te ajut. Dacă ar fi banii mei, aş renunţa la orice ca să ţi—i dau, dar aşa nu. Nu pot !
—Ah, mă înnebuneşti cu „nu potul" tău. Nu meriţi nici să—ţi mai dau bună ziua... Dar lasă ! Ţi—o coc eu într—o zi ! O să mă pomeneşti tu !

Îl lăsai să bodogănească. După ce cumpărai uleiul trecui pe la tatăl lui. Nu—mi fu uşor să—l conving să plătească paharul spart de Tică. Nu—mi fu uşor, dar pînă la urmă dădu banii.

Ne reîmpăcarăm Ia şcoală, într—o recreaţie. Jucam fotbal în aceeaşi echipă. Nu se putea să nu ne vorbim.

Ieri după—amiază ne plimbam cu două colege prin parc. Nu ştiu cum veni vorba despre curaj, şi

una dintre fete — ca să—l necăjească pe Tică — îl făcu fricos. Discuţia se încinse, şi Tică — pentru a dovedi că e curajos — făcu prinsoare că lui nu—i e teamă să se azvîrle noaptea în lac şi să facă baie. Mie nu mi se păru nimic deosebit. Ce mi—e ziua, ce mi—e noaptea. Ei, dar pentru fete ăsta e un lucru nemaipomenit ! Să faci baie în lac, noaptea, pe întuneric, ce să mai vorbim ! îţi trebuie curaj, nu glumă!... Fetele primiră prinsoarea şi Tică îmi ceru să—l întovărăşesc, ca să adeveresc mîine în faţa lor dacă a făcut baie în lac sau nu. Desigur, primii.

Şi iată—ne îndreptîndu—ne spre lac. Dar în faţa cărămidăriei Tică se opri :

—Nu merg mai departe !

—Şi prinsoarea ?

—Fleacuri ! De unde vrei să ştie fetele că nu m—am scăldat !

—De la mine.

—Tu ţii cu mine, nu cu ele ! O să le spui că m—am scăldat !

—Nu pot.

—Vrei să mă faci de ruşine ?

—Cum îţi închipui ?

—Atunci să le spui cum vreau eu !

—Nu, nu pot !

De cînd îl cunoşteam nu—l mai văzusem atît de furios. Mă făcu cu ou şi cu oţet, spuse tot ce—i veni pe limbă şi — dacă văzu că n—o scoate la capăt cu mine — mă ameninţă că mă închide în cărămidărie şi mă ţine pînă dimineaţa... Şi aşa cum aţi văzut — se ţinu de cuvînt. Dar, ştiu eu, nu m—ar fi lăsat pînă dimineaţa. Cînd aţi venit dumneavoastră îl aşteptam să se întoarcă. Trebuie să se lămurească odată de ce nu pot uneori să fac ce vrea el. Nu pot, pentru că... pentru că mi—e cel mai bun prieten. Asta—i povestea. V—am plictisit destul, nu—i aşa ?

Nu—i răspunsei. Urmăream de cîteva clipe cum — din depărtare — venea spre noi o umbră. în curînd aveam să fiu de prisos...

DESCOPERIREA

Prima măsură pe care o luă în concordanţă cu noua sa situaţie fu aceea că nu răspunse la apelul telefonului. Îl lăsă să sune de zece ori şi respiră uşurat cînd ţîrîitul încetă.

Dar după cîteva clipe soneria telefonului reîncepu. Naică îşi astupă urechile şi nu se ridică de pe canapea. Şedea nemişcat, tolănit pe spate, privind pata cenuşie lăsată pe albul plafonului de ventuza pistolului său. Bănuia cine sună. Bănuia ? Incorect. Ştia, era sigur. Zece contra unu că nu putea fi altul decît Mişu. Dar ce să discute el cu Mişu ? Ce mai putea avea el de discutat cu Mişu ? Iar despre timbre ? Şi iar despre fotbal ? Prostii ! Fleacuri ! Nu, el, Naică, suferise o transformare radicală, devenise ceea ce se cheamă un „om", adică un individ matur, serios, cu preocupări de la înălţimea cărora e cel puţin lipsit de demnitate să mai stai de vorbă cu un puşti despre şansele „Progresu—lui—Alexandria" de a rămîne în categoria B, ori să—i oferi două Brazilii în schimbul unei Japonii, plus o îngheţată pe băţ... Dacă Mişu putea, dacă îl ajuta mintea, dacă găsea în el acel ceva care se cheamă pe de o parte pasiune, dăruire, iar pe de alta renunţare la satisfacţii mărunte, la bucurii trecătoare (vezi timbrele ! vezi fotbalul), n—avea decît să—i telefoneze altă dată.

Însă nu cumva — îl fulgeră un gînd pe Naică — nu cumva în mecanismul rampei de lansare, care în numai cîteva ceasuri îl proiectase de pe pămîntul unde îşi petrecea o zi de vacanţă obişnuită, ca oricare elev obişnuit, tocmai la această înălţime, da, nu cumva unul din şuruburi fusese însuşi norocul şi altul, pur şi simplu, întîmplarea ? Nu. De trei ori nu, de trei sute de ori nu ! Nu norocul, nu întîmplarea îl adusese aici. Numai un naiv îşi mai poate închipui, de pildă, că dacă Arhimede n—ar fi făcut baie în ziua aceea memorabilă, vestitul său principiu ar fi rămas şi acum nedescoperit, ori că dacă Newton nu şedea la umbră sub un măr, omenirea n—ar fi descifrat în vecii—vecilor tainele gravităţii...

Pentru Naică faptele erau clare. Ele respingeau din capul locului norocul, întîmplarea. Şi, ca să elimine orice urmă de îndoială, putea sta la dispoziţia cui dorea, recapitulînd faptele în înşiruirea lor exactă, ştiinţifică, de necontestat...

Aşadar se sculase la ora opt, poate chiar opt şi jumătate, în fine, să trecem peste amănunte, deşi ştiinţa — şi aici va fi vorba de ştiinţă — nu lucrează cu aproximaţii. Se îmbrăcase repede (2 minute, 30 secunde), băuse o cană cu lapte (250 g lapte + 3 linguriţe de zahăr) şi tocmai cînd se îndreptase spre fereastră ca să strivească un bărzăune („bombus terestris" — n.a.) mama îl luase la rost :

—Mai pune şi tu mîna pe carte ! Ai să uiţi să şi citeşti !

Naică nu—i răspunse, n—o contrazise, deşi — din punct de vedere ştiinţific — „a uita să citeşti" era, evident, o aberaţie. Cititul nu se uită toată viaţa, aşa cum nu se uită patinajul sau înotul. Poţi să întrerupi patinajul sau înotul şi douăzeci de ani, cînd le reiei însă vezi că n—ai uitat nimic. La fel şi cu cititul... Dar, politicos, Naică nu răspunse, nu contrazise pe nimeni. Se grăbi să iasă afară din casă.

Adevărată zi de vară ! Senin. Doar cîţiva nori pufoşi (probabil „cirrus", „stratus" sau „cumulus", care nu aduc ploaia). Era cald (+28° la umbră). Altul în locul lui Naică ce—ar fi făcut ? Ce—ar fi făcut — să zicem — Mişu ? S—ar fi dus la ştrand sau în parc. Dar ce cîmp de cercetare îţi poate oferi ştrandul sau parcul? Mai precis : ce se poate descoperi la ştrand sau în parc ? Ori — de mai multe zile — Naică îşi pusese în gînd să facă o descoperire. Deci, atenţie ! Iată primul argument împotriva norocului, a întîmplării. Ceea ce avea să descopere mai tîrziu — pentru că o descoperire fusese aceea care îl înălţase în proprii ochi, urmînd să facă acelaşi lucru şi în ochii contemporanilor — n—avea să se producă deodată, nitam—nisam (deus ex machina, n.a.). Cititorul e avizat *că de mai multe zile Naică îşi pusese în gînd să descopere ceva.* Meditase, se frămîntase, se întrebase şi—şi răspunsese cu alte cuvinte rodul minţii sale îl dusese spre descoperire — şi nu descoperirea, cum mai cred naivii, venise spre el fîlfîind din aripile norocului şi. ale întîmplării. Aşa stînd lucrurile, Naică conştient de misiunea lui — nu se duse nici la ştrand, nici în parc, unde n—avea ce căuta, ci, păşind preocupat, dădu colţul blocului nr. 4 şi se trezi în scuar. Aici, nimeni. Pustiu. Naică se aşează la umbra arţarului. înainte de toate studie viaţa unei furnici. O ridică în palmă şi o sili să meargă paralel cu linia curbă care îi înconjoară degetul gros. După cîteva încercări furnica îi căzu din palmă şi se pierdu în iarbă. Nu regretă. în acest domeniu de cercetare — viaţa furnicilor — ştiinţa îşi spusese de mult cuvîntul. Lui nu—i mai rămînea mare lucru de spus şi de aceea nu merita să continue studiul. îşi propuse să se avînte într—un domeniu mai puţin bătut, cum ar fi — de pildă — scoarţa arţarului, întinse mîna şi rupse o bucăţică de scoarţă pe care o privi întîi de aproape, apoi de la o distanţă medie şi, în sfîrşit, o

azvîrli cu toată forţa, ca s—o poată cerceta şi din depărtare. Cu acest ultim gest izbuti să sperie o vrăbiuţă, dar i se păru prematur să tragă concluzia că scoarţa arţarilor ar fi de natură să provoace spaima înaripatelor mici. Chestia mai trebuie verificată... Şi astfel iată născîndu—se al doilea argument împotriva norocului, a întîmplării. O primă nereuşită (vezi furnica), urmată de alta (vezi scoarţa arţarului) nu reuşiră să—l facă să bată în retragere, să renunţe la gîndul unei descoperiri. Dimpotrivă. îl făcură mai neînduplecat, îl îndîrjiră. Speranţa — prietena bună a tuturor descoperitorilor — se cuibărise în sufletul lui mai mult ca pînă acum, iar dacă ni se permite să spunem aşa, ouase chiar şi aştepta cu nerăbdare puii...

Şi iată sosind şi clipa măreaţă. întinzînd mîna ca să smulgă un fir de iarbă, Naică îşi simţi palma friptă. Şi—o retrase cu un ţipăt înnăbuşit. Se aplecă însă imediat să vadă ce anume îl fripsese, şi în clipa aceea, în acea binecuvîntată clipă, descoperi izvorul termal.

Da ! La nici un pas de el se afla un izvor termal. Un izvor tămăduitor. Un izvor care avea să poarte numele lui Naică, numele descoperitorului, numele aceluia care — prin pasiunea sa pentru ştiinţă — nu precupeţise nimic, învinsese greutăţi nebănuite (vezi palma friptă), dar învinsese. În—vin—se—se ! O, viaţă ! Pe cît eşti de mohorîtă uneori (vezi replica mamei : „Mai pune şi tu mîna pe o carte"), pe atît de luminoasă eşti alteori ! Emoţia, bucuria descoperirii îl copleşi cu desăvîrşire pe Naică. Nu mai avea putere nici să respire. închise ochii şi se lăsă moale în braţele visului pe care îl aştepta de atîta amar de vreme... Ziarişti, fotografi, operatori cinematografici... „Cum aţi reuşit ?" „Cum aţi izbutit ?" „Atît de tînăr şi totuşi atît de..." „Alo ! Televiziunea vă deranjează... Un interviu scurt, de cinci minute... de două minute... de un minut măcar dacă nu aveţi vreme"... Şi colegii... Flori ! Urale ! Şi glasul directorului care—i răsună în urechi : „Bănuiam mai de mult, presimţeam că tu, Naică, deşi, iartă—mă, chiar la obiectul pe care îl predau eu, matematica, cum să—ţi spun ?... am fost silit... dar niciodată n—o să—ţi mai dau decît 10... O să se şteargă amintirea acelor note care nu erau pentru tine... Ba, bănuiam, presimţeam că tu, un elev model, un model de elev..." Apoi îl văzu pe bunicul lui aruncînd bastonul şi ţopăind într—un picior ca un puşti de la grădiniţă : „Dragul meu, scumpul meu nepot, numai o dată m—am scufundat în apa tămăduitoare a izvorului descoperit de tine şi reumatismul mi—a trecut ca prin farmec... Cum să te răsplătesc ? Cu ce poate fi oare răsplătită o asemenea descoperire ?" O, viaţă, cît de luminoasă eşti ! Cum izbuteşti tu într—o singură clipă măreaţă să—Dar destul. Un om de ştiinţă e capabil să—şi frîneze emoţia, oricît de copleşitoare ar fi ea. Naică se scutură, îşi îndreptă spatele şi — după ce mai verifică atent şi metodic temperatura, debitul, pe cît îi fu posibil, şi adîncimea izvorului — plecă spre casă, unde în răcoarea camerei, tolănit pe canapea, avea să mediteze la tot ceea ce trebuia să facă de acum înainte. Pe cine să anunţe că făcuse descoperirea, cum să anunţe şi alte asemenea mărunţişuri destul de sîcîitoare, însă atît de necesare...

Dar parcă poţi să te gîndeşti în voie cînd sună cu atîta insistenţă telefonul ? Şi mai ales cînd ştii că nimeni altul nu te tulbură decît Mişu ?... Un Mişu oarecare... cu gîndul la fotbal, la timbre şi la îngheţată ?... Ei, bine, va trebui să primească, odată pentru totdeauna, o lecţie acest Mişu.

Naică se repezi la telefon, ridică receptorul şi cînd auzi glasul lui Mişu — pentru că Mişu era, nu se înşelase, nu pariase degeaba — rosti tăios :

—Ascultă... Sînt sătul de fleacurile tale... Dacă ai de gînd să—mi spui un singur cuvinţel despre fotbal, timbre sau mai ştiu eu ce alt nimic, închid telefonul. Am alte preocupări. Pricepi ?

Se aştepta să audă de la celălalt capăt al firului un scrîşnet sau măcar un oftat de deznădejde, dar pesemne că Mişu nu pricepu avertismentul lui (de unde să priceapă Mişu ?) şi cîteva clipe receptorul rămase mut. însă pe urmă înregistra cît se poate de limpede nişte cuvinte pe care el nu le pricepea. Şi aceste cuvinte limpezi sunau astfel :

—Naică ? Tu eşti ? Am crezut că eşti tu, mă ! Ce naiba faci în casă ? Hai, vino repede în scuar ! S—a spart o ţeava de apă caldă... Ne roagă nea Fănică, mecanicul, să—l ajutăm s—o dreagă... Vii, mă ?

„GOSPODARII”

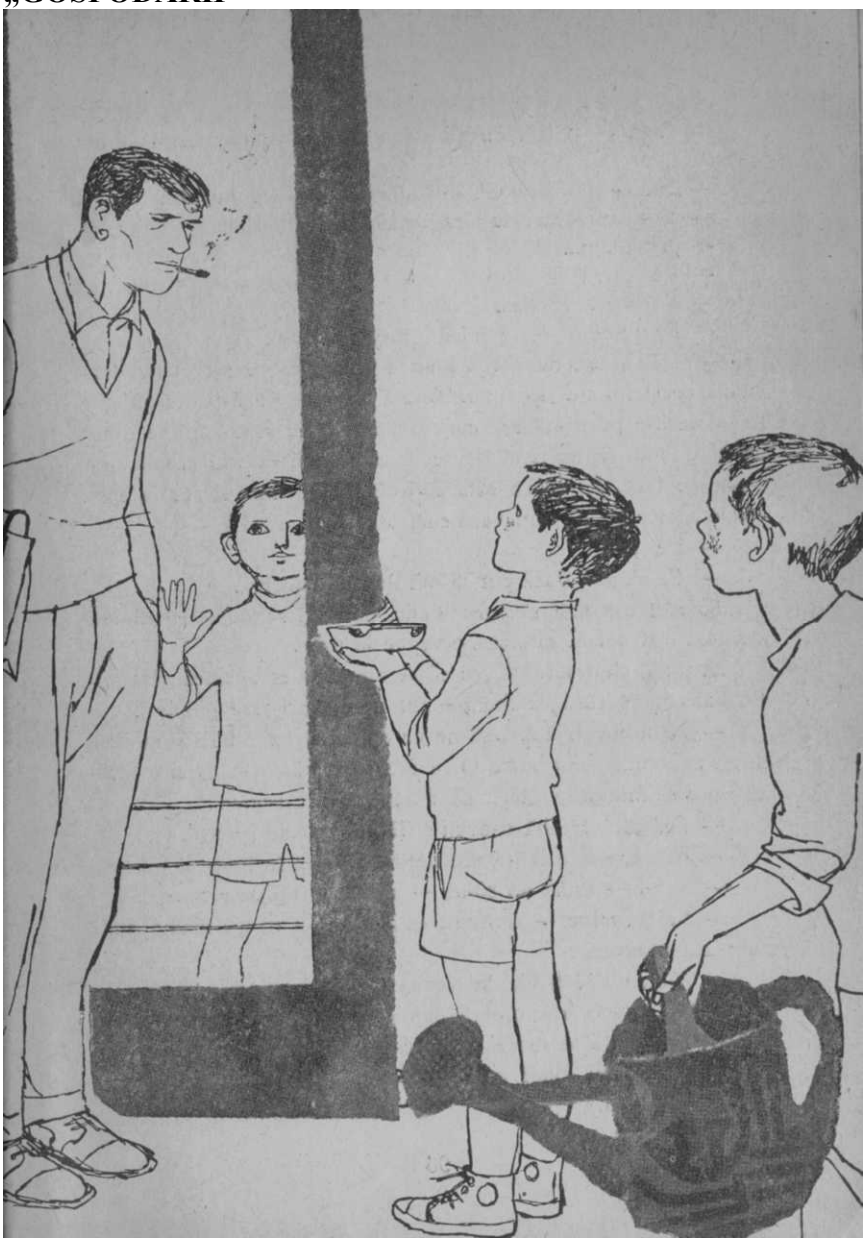

Deputaţii Sfatului popular al raionului nostru, unul dintre cele opt ale capitalei, se aflau în şedinţă de la ora patru după—amiază. în sala nu prea mare, cu tavanul înnegrit de fumul unui număr incalculabil de ţigări aprinse aici în timpul şedinţelor, ardeau acum toate becurile, şi ceasul electric fixat pe unul din pereţi arăta aproape ora zece.

De curînd în raion fusese dat în folosinţă un uriaş cvartal de locuinţe, alcătuit din blocuri cu şase etaje, cu o înfăţişare veselă, pe care le—o dădeau verdele dulce, ca primele frunze de martie ale teilor din parcul apropiat, şi mai ales balconaşele cu aerul lor ştrengăresc, făcîndu—ţi parcă cu ochiul şi poftindu—te : „Hai urcă sus !", unde, dacă răspundeai chemării, te trezeai dintr—o dată într—o împărăţie a florilor suspendată, asemenea vestitelor grădini ale Semiramidei. Dar, de bună seamă, deputaţii nu se adunaseră ca să discute şase ore despre veselia noilor locuinţe, întrecîndu—se în comparaţii mai mult sau mai puţin izbutite, aşa cum, după cîte se vede, o face autorul acestor rînduri. Pe ei, oameni practici şi gospodari, îi interesa faptul că, pe ici, pe colo, această veselie începea să fie umbrită de neglijenţa şi nepăsarea unor locatari.

Şi în cuvintele lor, nu o dată amintind despre aceşti locatari, fusese vorba despre cei mai tineri dintre ei. Cine ştie cum se născuse în mintea a doi băieţi ideea, de loc lăudabilă, de a desprinde soneriile cîtorva uşi ; un meci de fotbal se sfîrşise nu numai cu rezultatul surpriză de 74 la 29 pentru echipa „Expresul", ci şi cu un geam spart ; cîteva clanţe căpătară în scurt timp o utilizare cel puţin ciudată : prinse la capetele unor beţe, deveniră crose pentru hochei...

Cineva se ridicase şi spusese că lucrurile s—ar schimba în bine dacă pentru fiecare bloc s—ar angaja cîte un administrator, întreaga sală protestase : pentru numărul restrîns al locatarilor, opt familii, cîte locuiau în bloc, nu era nevoie de un administrator. Problema nu se rezolva prin angajarea unui om care să „vegheze" şi să ia „măsuri" după ce blocul suferea o stricăciune, ci printr—o muncă temeinică, perseverentă, de educaţie.

La ora 10 fix — această precizie nu ţine de meticulozitatea exagerată a povestitorului, ci, pur şi simplu, de întîmplarea care a făcut ca în clipa aceea ceasul electric să arate ora 10 fix — luă cuvîntul un om în vîrstă, cu o faţă osoasă, tăiată parcă numai din linii drepte şi severe, contrastînd cu ochii albaştri şi cu părul în întregime alb, tuns scurt, şcolăreşte.

—Daţi—mi voie, începu el cu acelaşi glas liniştit cu care, înainte de a fi ieşit la pensie, îi învăţase patruzeci de ani pe copii să descifreze tainele complicate ale matematicii, daţi—mi voie să vă povestesc o întîmplare care mi se pare interesantă pentru discuţia noastră !

În sală se lăsă o tăcere deplină.

—De curînd, se auzi glasul său liniştit, în ultimul bloc terminat al cvartalului nostru s—a mutat un om căruia am avut fericirea să—i fiu învăţător în primii mei ani de muncă. îl cheamă Anton Badea, e maistru zidar, şi sînt sigur că numele lui vă e multora dintre dumneavoastră cunoscut. E un mare artist al meseriei lui şi unul dintre cei cărora nenumăraţi tineri de azi îi sînt recunoscători că au învăţat de la el temeinic zidăria. Dar Anton Badea nu—i numai un meşter harnic şi talentat. Acasă e un părinte bun... Şi e un părinte bun nu pentru un copil sau doi, ci pentru nouă băieţi şi fete la un loc, de la cel mai mărunţel, pe care abia l—a dat la grădiniţă, pînă la cel mai mare, care e student.

În bloc, o dată cu familia lui Anton Badea, s—au mai mutat încă alte şapte familii, printre care un normator cu doi gemeni şi un şofer. Deşi era o serioasă diferenţă de vîrstă între cei doi gemeni şi şofer (gemenii aveau împreună vîrsta şoferului !), toţi trei se purtau în noua locuinţă ca şi cum în contractul de închiriere, la un punct oarecare, ar fi fost scris : „Sînteţi obligaţi să faceţi cît mai multe pagube în cel mai scurt timp". Gemenii, chimişti amatori, foloseau becuri stricate pentru diverse aparate improvizate în micul lor atelier. Dar cînd nu găseau becuri stricate — şi nu se oboseau prea mult să le caute — luau becuri bune de—a dreptul de pe săli. Nu se ştie pentru ce mai aveau nevoie şi de chit, pe care, fiindu—le la îndemînă, îl scoteau de la ferestrele blocului. Tînărul şofer trîntea uşa de pocneau pereţii. Cînd stropea glastrele din balcon mai cădeau, să fim drepţi, cîteva picături $i: in glastre, dar restul apei era împroşcată pe pereţi. Venea tîrziu acasă, aprindea lumina pe sală şi o uita aprinsă... mă rog, să juri că a citit negru pe alb pe contractul de închiriere că e obligat să facă în timpul cel mai scurt cît mai multe pagube. Lucrurile au mers aşa o vreme, pînă cînd Anton Badea şi—a adunat copiii, a mai chemat şi pe prietenii din bloc ai acestora şi le—a spus : „Fraţilor, blocul ăsta al nostru are nevoie de voi. Nu putem angaja un om special care să se ocupe de întreţinerea lui, şi asta nu numai din pricină că ne—ar costa prea mult, ci, mai întîi, pentru că ne—ar crăpa obrazul de ruşine. Cum adică ? Noi nu putem să—l păstrăm, să—l apărăm şi să—l îngrijim ? Ba putem. Se vede însă treaba că unii, de vîrsta voastră sau chiar mai mari, înţeleg asta mai greu. E nevoie de cineva care să le—o amintească mereu. M—am gîndit la voi. Şi cred că m—am gîndit bine. Ca şi părinţii voştri, şi voi v—aţi cîştigat aici, în bloc, numele de gospodari. Cînd vine poştaşul, voi îi ieşiţi în cale, îi luaţi scrisorile şi ziarele şi le împărţiţi apoi cui trebuie. Nu o dată v—am văzut plivind buruienile din straturile grădiniţei din faţă. M—am gîndit să vă propun să vegheaţi şi să faceţi totul ca blocul nostru să fie unul dintre cele mai frumoase şi mai curate din *cvartal*"...

Copiii primiră cu bucurie. Şi iată—i, ca să zic aşa, în „exerciţiul funcţiunii".

Într—o zi, după dispariţia de loc misterioasă a unui bec de la spălătoria comună a blocului, gemenii primiră o invitaţie la o adunare. Pe cartonul invitaţiei scria cu litere de tipar : „Sînteţi invitaţi astăzi în holul de la parter la adunarea de constituire a «Clubului micilor locatari»." Curioşi, gemenii veniră. Aici găsiră vreo şapte pionieri care le aduseră la cunoştinţă motivul înfiinţării unui asemenea club neobişnuit.

—A dispărut un bec. Toată lumea este de părere că l—am luat noi. Noi nu l—am luat, dar, dacă aşa crede toată lumea, e clar că noi trebuie să—l punem la loc. Un bec, ne—am interesat, costă 4,50 lei.

—Un leu voi da eu — zise o fetiţă.

—Eu, pentru că sînt mai mare, voi da doi lei — zise un pionier cu glasul în schimbare.

—Eu — zise un băiat — strîngeam bani să—mi cumpăr o muzicuţă...

Şi aşa, rînd pe rînd, se înşiruiau motivele pentru care se impunea înfiinţarea „Clubului micilor locatari".

Adunarea se apropia de sfîrşit, cînd unul dintre gemeni nu mai putu rezista şi spuse :

—Nu—i nevoie de acest club. O să aducem becul înapoi ! Iar fratele său adăugă:

—Şi n—o să mai luăm niciodată altul. Nu mai faceţi clubul. N—are nici un rost.

—Din păcate, totuşi trebuie să—l facem. Mereu dispare chitul de la cîte o fereastră. Şi lumea e de părere că tot noi îl dezlipim...

—Nu, nu vă trebuie clubul. Şi cu chitul o să se schimbe treaba, îi asigurară gemenii, şi se ţinură de cuvînt.

Şoferul de care vorbeam vine într—o seară mai tîrziu acasă şi are surpriza să întîlnească în faţa uşii blocului pe unul dintre mijlociii lui Anton Badea.

—Cum — îl întrebă mirat şoferul — tu nu dormi la ora asta ?

—Nu — îi răspunde oftînd băiatul. încă nu, din păcate.

—Dar ce făceai la ora asta aici ?

—Aşteptam...

—Pe cine ?

—Pe mata, nene...

—Pe mine ? — se miră grozav şoferul.

—Da. Mata, de cîte ori vii acasă, trînteşti uşa. Uite, tencuiala peretelui s—a şi crăpat. Te—am aşteptat ca să—ţi deschid uşa şi s—o închid pe urmă aşa cum trebuie. Mi—e somn, mîine dimineaţă trebuie să mă scol devreme ca să mă duc la şcoală, dar n—am ce face. în seara asta a fost rîndul meu să te aştept... Acum mai pleci pe undeva, nene, ori rămîi acasă ?

—De ce ?

—Ca să ştiu dacă pot să mă duc la culcare...

Şoferul n—a mai răspuns nimic, dar din seara aceea nimeni n—a mai fost nevoit să stea de veghe la uşă...

Altă dată, cînd şoferul vru să se apuce să stropească glastrele din balcon, apărură ca din pămînt vreo cinci—şase pionieri.

—Nene, te rugăm, lasă—ne pe noi să stropim ! Îţi promitem că o să facem treabă bună. O să fim cu toată grija. Nici o picătură n—o să atingă peretele. Lasă—ne, nene, te rugăm...

—Da' altă treabă n—aveţi ? îi luă repede şoferul.

—Ba da, zise o fetiţă. Eu am de învăţat la teză.

—Şi eu — urmă un băiat — am de terminat o hartă...

—Iar pe mine — continuă altul — m—a trimis mama după nişte cumpărături...

—Atunci vedeţi—vă de treabă ! le zise şoferul.

—Nu putem, răspunseră pionierii în cor. Ne pare rău de perete. E păcat să se strice. Vrem ca blocul nostru să fie cel mai frumos din cvartal. Dacă vrei şi mata, te rugăm, nene, lasă—ne pe noi să stropim...

E limpede că şoferul nu—i lăsă. Făcu singur treaba, şi încă cu toată grija...

Şi azi aşa, mîine aşa, lucrurile începeau să meargă bine şi... ca să închei cum se încheie o poveste... bine merg şi pînă astăzi.

Liniştea din sală continuă şi după ce bătrînul profesor spuse, ca o concluzie :

—Ei, asta—i povestea mea ! Cred că poate folosi discuţiei noastre de astăzi, şi se aşează la locul său, pe scaun.

LIMPEDE...

Totul îi era limpede. Însuşi cuvîntul „limpede" pe care îl rostea din cînd în cînd cu inima uşoară îi suna ca o veselă rostogolire de cristal, avea parcă ceva din clipocitul izvorului de la Cheia, unde poposise excursia lor astă—vară şi unde el, Andrei, se trezise chiuind de răsunaseră văile. „Ce te—a apucat, frăţioare ?" îl ghiontise atunci Valeriu. „Mi—e bine, mi—e grozav de bine !" îi răspunsese. Atunci, ca şi acum, motivul bunei sale dispoziţii stătea în faptul că nimic nu—l apăsa, că toate gîndurile îi erau drepte, luminoase. Mă rog, atunci, la Cheia, găsise stării lui o explicaţie firească : frumuseţea, măreţia naturii îţi strecoară în suflet un fel de... cum să spun ?... În sfîrşit, n—are importanţă, cuvîntul îi stă pe limbă, o să—l găsească el odată şi odată, important e că sufletul ţi se umple cu „ceva" care te face mai bun, mai înţelegător, mai prietenos... Dar acum ? Acum în preajma lui nu se afla nici izvorul, nici cărăruia şerpuind printre brazi şi pierzîndu—se într—o lumină viorie, nici veveriţa cu coada ca nişte limbi de flăcări şi cu ochişorii speriaţi. Acum era acasă singur, stătea aplecat asupra mesei cu tîmplele în palme, nu se auzea decît ticăitul înnăbuşit al ceasului şi — din cînd în cînd — trîntindu—se uşa de la lift. Ce explicaţie ar fi putut găsi acum faptului că—şi simţea inima ca un fulg, că—i venea mereu să zîmbească şi că nu treceau două, trei minute şi se trezea rostind : „E limpede... limpede !" cuvîntul sunîndu—i ca un vesel clipocit de izvor.

„Probabil, îşi zise, aşa se întîmplă cînd te gîndeşti la tovarăşii tăi, la colegii cu care împărţi bucuriile şi necazurile, pe care îi simţi aproape, ca pe nişte fraţi. Te cuprinde un fel de duioşie. Da, frate, ăsta—i cuvîntul pe care îl căuta : duioşie. Ca să vezi cum a răsărit deodată, tocmai cînd încetase să—l mai caute ! Te simţi bine, atît de bine, că ai fi în stare să împrumuţi bicicleta primului care ţi—ar cere—o, ba — pe deasupra — s—o dai cu pompă cu tot, şi chiar cu geanta de scule...

Şi el, acum, la tovarăşii lui se gîndea. Şi totul îi era atît de limpede !

Mîine, în organizaţia de pionieri, va avea loc alegerea preşedintelui de grupă. De obicei, înaintea unui asemenea eveniment, se întîmplă să te năpădească tot soiul de gînduri care se bat cap în cap. Chibzuieşti asupra unei propuneri, îţi pare, să zicem, Popescu cel mai nimerit pentru a răspunde de activitatea grupei, te hotărăşti ca pentru el să ridici mîna şi să adaugi : „îl aleg, e un pionier bun, merită!"... Şi deodată îţi răsare în minte o întîmplare neplăcută legată de numele lui Popescu şi hotărîrea începe să ţi se clatine, îţi spui că poate ar trebui să te mai gîndeşti, să nu te pripeşti, pentru că e vorba de un lucru foarte serios, şi cuvîntul tău n—are voie să fie decît tot aşa, adică foarte serios. Un gînd te trage de mînecă : „Lasă, nu te mai frămînta ! Propune—l pe Popescu... şi gata !" „Bine", îi răspunzi, şi dai să pleci la joacă. Dar alt gînd te ţine locului : „Nu te grăbi ! Alegi doar preşedintele grupei tale ! De el va depinde într—o bună măsură nu o zi sau două de activitate, ci un an întreg. Oare Popescu e cel mai îndreptăţit să fie ales ?" Da, de obicei aşa se întîmplă. Aşa e firesc să se întîmple. Aşa s—a întîmplat anul trecut şi acum doi ani cu el, Andrei. Seara dinaintea alegerii i—a dat destule probleme greu de rezolvat. Acum însă... Acum parcă s—ar afla în faţa caietului de teză, şi profesorul de matematică — în loc să le dea o problemă complicată, pe măsura cunoştinţelor lor de elevi în clasa a şasea — le dă să rezolve un exerciţiu simplu, simplu chiar şi pentru cei dintr—a patra.

Mai întîi i—a venit în minte numele Ioanei. Pentru fata asta atît de ordonată, care învaţă straşnic şi a dobîndit prima steluţă pionierească, el va ridica mîna şi va vota din toată inimă. Anul trecut, cînd a fost bolnavă, el i—a dus în fiecare zi lecţiile şi se simţea grozav de bine în ceasurile petrecute la ea acasă. Totul sclipea de curăţenie în camera ei, fiecare lucruşor avea un loc anume... Ce mai, se simţea mîna unei gospodine. Şi gospodina nu era alta decît Ioana. Maică—sa, instructoare la un raion de partid, pleca mereu la ţară, unde avea treabă uneori săptămîni în şir. Fata vedea de gospodărie, şi asta n—o împiedica să fie una dintre cele mai bune eleve, ordonată la şcoală ca şi acasă, întotdeauna gata să primească o sarcină cu plăcere şi s—o îndeplinească la timp. în privinţa Ioanei e limpede.

Apoi şi—a amintit de mutrişoara pistruiată a lui Dan, cu sprîncenele arcuindu—se şi smocul de păr alunecînd pe frunte de cîte ori e scos la lecţie, sau, mai bine zis, de cîte ori ia un zece, pentru că Dan nu prea se „încurcă" cu alte note... E „fizicianul numărul unu" al clasei şi, cu toate că preferinţa lui se îndreaptă spre aparate şi maşini, nu se lasă mai prejos nici la celelalte obiecte. E harnic, nu se dă bătut cu una, cu două. Dacă îşi bagă ceva în cap, dacă promite ceva, poţi să—ţi pui nădejdea în el. N—au trecut nici două săptămîni de cînd chiar el, Andrei, l—a ajutat să construiască o bobină Rumkoff pentru şcoală. A ieşit un aparat pe cinste. Dacă se pricepe omul, se pricepe, şi gata ! Şi—i modest, aşa

cum îi stă bine cuiva care face o treabă bună. Strîmbă din nas cînd te întreci cu laudele şi te roagă să schimbi vorba... Ei bine, dacă Dan o să fie propus preşedinte al grupei, nu începe discuţie că el, Andrei, va fi cel dintîi care va ridica mîna. E limpede !

Nici pe Nelu nu l—a uitat. Şi cum era să—l uite tocmai pe Nelu ? Grăsunul ăsta e o fire veselă şi prietenoasă, un băiat inimos cum nu găseşti la fiecare pas. învaţă bine — asta se înţelege — e disciplinat şi respectuos — de asemenea se înţelege
— şi are el ceva, ca un fel de lipici, atrage pe toţi în jurul lui şi întotdeauna îl găseşti în mijlocul unui grup ţinînd pe unul de după umeri, pe altul de braţ, într—un cuvînt e un băiat prietenos, deschis, sincer. Astă—vară, înainte de a pleca în excursie la Cheia, Nelu credea că n—o să poată merge. Părinţii lui tocmai cumpăraseră mobilă nouă şi nu puteau să—i plătească excursia deocamdată. El, Andrei, strîngea la C.E.C. nişte bani pentru bicicletă. N—avea de ce să mai stea pe gînduri. îl rugă pe Nelu să primească să—l împrumute el, pentru ca din excursia lor să nu lipsească un prieten vesel şi inimos. Şi n—a lipsit. Puţin cîte puţin Nelu îi restitui toţi banii, dar el, Andrei, îi primea uneori cu un fel de strîngere de inimă. Odată chiar i—a spus : „Mie nu—mi trebuiesc banii acum. Bicicleta poate să mai aştepte. O să mi—i dai mai încolo". Dar Nelu nici n—a vrut să audă. „Aşa—i cinstit, aşa—i prieteneşte !" Atît a zis, şi cu asta a făcut semn că încheie orice discuţie. Pentru Nelu prietenia are un preţ deosebit. N—ar întina—o cu nimic niciodată. E limpede deci că, pentru a alege pe Nelu preşedinte de grupă, n—ar întîrzia nici o secundă să ridice mîna.

...Şi iată că mult aşteptatul „mîine" deveni „azi". Alegerea preşedintelui de grupă avu loc, dar tot ceea ce pentru Andrei fusese cu o zi înainte atît de limpede se tulbură deodată ca suprafaţa liniştită a unei ape în care e de ajuns să arunci o pietricică.

Cînd tovarăşul instructor le dădu cuvîntul să facă propuneri, se ridică Ioana şi, pe neaşteptate, îl numise pe el :
—Andrei e un tovarăş bun şi—l iubim cu toţii. E sîrguincios, săritor, serios. Dar, poate o să spuneţi, la noi în grupă mai sînt şi alţi pionieri sîrguincioşi, săritori, serioşi, de ce îl propun tocmai pe el ? Pentru că el, după părerea mea, are ceva în plus : bucuriile şi necazurile tovarăşilor săi sînt bucuriile şi necazurile lui însuşi... în gîndurile lui, sînt sigură, avem fiecare un locuşor, la fiecare dintre noi se gîndeşte aşa cum ştie s—o facă numai un bun tovarăş. Se bucură pentru fiecare succes al nostru, se amărăşte cînd ne vede pe noi amărîţi, trăieşte nu numai pentru el, ci pentru noi toţi laolaltă.

Şi aceleaşi lucruri, cu alte cuvinte numai, le repetară Dan, Nelu... ce s—o mai lungim ?... toată grupa ! Astfel, ceea ce îi era ieri lui Andrei atît de limpede... deodată... pe negîndite... eh, ce încurcătură !... Şi nici măcar n—avea vreme să încerce să descurce nimic. Ca proaspăt preşedinte al grupei îl aşteptau atîtea treburi !

„RECOMANDĂRI DE NĂDEJDE"

Primul meu reportaj ! Primul pas în meseria pe care am visat—o zile şi nopţi de—a rîndul, de la cele dintîi articole scrise pentru gazeta de perete a uzinei pînă la hotărîrea tovarăşilor de—a mă trimite la un curs pentru corespondenţi voluntari. Primul meu reportaj ! Iată că a venit şi clipa cînd redacţia în care lucrez acum îmi încredinţează să scriu primul meu reportaj...

—Mîine dimineaţă la opt încep şcolile. Pleci într—o şcoală şi vei scrie un reportaj pentru pagina întîi. Vezi că...

Dar nu—l mai aud pe secretarul de redacţie. Nu ştiu ce trebuie să mai „văd că..." Simt că mă desprind de pămînt, că plutesc...

Bineînţeles, nu dorm toată noaptea. încep să mă îmbrac pe la patru dimineaţa. La patru şi jumătate sînt în stradă. îmi pipăi la fiecare pas buzunarul în care mi—am pus carnetul nou—nouţ şi creionul. Mut apoi creionul dintr—un buzunar în altul de teamă să nu—mi scape şi — neîncrezător în trăinicia pînzei — sfîrşesc prin a—l duce în mînă ca pe o floare. La cinci sînt în curtea şcolii. Nu s—a trezit încă nici îngrijitoarea. Dimineaţa de toamnă e răcoroasă, dar eu îmi deschei gulerul cămăşii şi caut un loc unde să—mi agăţ haina. în sfîrşit, apare şi îngrijitoarea şcolii. Îi spun cine sînt. Nu pare de loc impresionată. Nu—s cel dintîi reporter care vine în şcoală. „Unul a scris şi despre mine !" îmi spune ea cu importanţă. Apoi, la cererea mea, îmi deschide uşa intrării principale şi mă lasă singur... să mă inspir. Trec prin coridoarele împodobite cu ghirlande de brad, deschid uşile claselor cu miros de var proaspăt şi terebentină. în depărtare sună o sirenă. Adică nu sună „o sirenă", o sirenă oarecare, o sirenă ca multe altele... Mi—e atît de cunoscut sunetul ei! E sirena uzinei din care am plecat eu. Sirena care nu cu mult timp înainte mă chema şi pe mine. E ora şase precis după ceasul lui nea Cristache, maistrul de la forje. Ce fac pînă la opt ? Intru într—o clasă şi mă aşez pe scaunul catedrei. O rază de soare îmi joacă pe faţă. Închid ochii... Socotesc că, de fapt, n—am dormit de trei nopţi. Primele două învăţînd pentru examenul de admitere la institut, iar ultima...

Am aţipit ? Nu... Dacă aş fi aţipit n—aş mai putea fi atît de atent la discuţia care se înfiripa în clasă...

—Bancă de lîngă fereastră !

—Spune, bancă de lîngă sobă !

—Fii bună, uită—te pe geam la ceasul de peste drum şi vezi cît arată !

—Şapte !

—Uf! Greu mai trece vremea...

—Eh, mult a fost, puţin a rămas. Cum au trecut trei luni, o să treacă şi ora asta.

—Să treacă odată ! M—am săturat de vacanţă. M—am săturat de atîta linişte. Parcă aş fi pe aleea unui sanatoriu, nu într—o clasă... Abia aştept să intre copiii !

—Şi eu... Dar, ca să fiu sinceră, sînt şi puţin îngrijorată.

—Îngrijorată ? De ce ?

—Mă mir că mă mai întrebi !... Crezi că mi—e totuna a cui voi fi ? Crezi că puţin îmi pasă dacă voi fi zgîriată, trîntită, murdărită ? Dacă mi se va preface pupitrul în ţintar şi scaunul în teren de fotbal cu nasturi ? Dacă voi fi a unui chiulangiu sau a unui codaş ?

—Totuşi... aminteşte—ţi că anul trecut...

—Ei, anul trecut... Cine spune ceva de anul trecut?! Am avut doi băieţi straşnici...

—Atunci ?

—Ce „atunci" ? Pe ce lume trăieşti ? N—ai auzit nimic ?

—Nu ! Ce să aud ?

—Vine un elev nou din alt oraş, de la altă şcoală...

—De unde ştii ?

—Păi... vorbea mai zilele trecute uşa. Vestea a aflat—o tamponul de pe masa secretarului. De la tampon a aflat uşa secretariatului, apoi pereţii coridorului... Ştii doar că pereţii au urechi ! De la pereţii coridorului, uşa clasei noastre care ne—a spus—o şi nouă. Mă mir că n—ai auzit !

—Probabil ascultam o poveste... la gura sobei ! N—am fost atentă. Şi ?

—Şi... asta—i ! Vine un elev nou din alt oraş, de altă şcoală. Nu ştiu nimic despre el : cum învaţă, cum se poartă... Tare n—aş vrea să am o surpriză neplăcută !

—Păi... să ne interesăm... Mai avem doar o oră pînă la începerea şcolii... Să ne interesăm, să luăm măsuri !
—Să rugăm uşa să se intereseze... Uşă, hei, uşă ! N—ai vrea tu să ne faci un serviciu ?
—Cu plăcere. Sînt de felul meu o uşă cumsecade. După cîte ştiţi nu obişnuiesc să refuz. În afară de întîrziaţi, servesc pe toată lumea.
—Atunci roagă pereţii coridorului să se intereseze, să dea sfoară prin şcoală... şi să ne comunice grabnic tot ce se ştie despre elevul cel nou.
—Îndată !

Cîteva minute se făcu linişte, prilej pentru mine de a mă întreba din nou dacă nu cumva am aţipit şi de a—mi răspunde din nou : „Nu ! Dacă aş fi aţipit n—aş mai putea fi atît de atent la cele ce se întîmplă în jurul meu..."

Deodată uşa se deschise şi în clasă intră un adevărat alai. în frunte păşea un carnet de note, în urma lui un insectar... şi în ordine, mai departe, o diplomă de la Spartachiada pionierilor, un ierbar...

Alaiul se opri în faţa băncilor şi întrebă în cor :
—Cine se interesează de elevul cel nou ?
—Noi ! răspunseră băncile, şi în primul rînd banca de lîngă fereastră şi cea de lîngă sobă.

—Ei bine, am venit să vi—l recomandăm !
—Voi?!! întrebă mirată banca de lîngă fereastră.
—Da, răspunse carnetul de note. Priviţi—mă ! Sînt carnetul de anul trecut al elevului de care vă interesaţi ! Limba romînă : 10, matematica : 9, geografia : 9, istoria : 10, disciplina : 10... Mai aveţi de spus ceva ?
—Da, mai avem : bravo !
—Şi acum e rîndul meu, zise insectarul. Sînt darul făcut şcolii de elevul cel nou. Conţin chiar o insectă rară. O zi întreagă a alergat s—o prindă. „Dasipoda Plumipea"... Adică „Albina cu pantaloni".
—Iar eu... eu sînt diploma elevului cel nou primită la finala pe ţară a Spartachiadei. A reuşit al treilea la înot. Al treilea din miile de participanţi ! Ce, e puţin lucru ?
—Iar eu, ierbarul, sînt alt dar făcut şcolii de elevul cel nou. între paginile 17 şi 18 este presat un nufăr galben înflorit. Băiatul s—a sculat într—o dimineaţă la patru ca să—l culeagă...
—Iată recomandările noastre ! vorbi din nou, în cor, alaiul. Acum sînteţi mulţumite ?
—Mulţumite ! răspunse banca de lîngă fereastră.
—Încîntate ! adăugă banca de lîngă sobă. Cu asemenea recomandări nu mai am nici o teamă !
—Ba eu totuşi mai am una... Mi—e teamă că elevul cel nou n—o să mă aleagă pe mine.

Ultimele cuvinte îi fură acoperite de clopoţelul şcolii. Sării ca ars. E opt, e opt şi curtea şcolii trebuie să fie plină de copii. Iar eu... eu stau închis în clasă şi... Ah, primul meu reportaj ! Cînd o să—l mai încep, cînd o să—l mai scriu ?

MĂCAR UN CUVINŢEL..

Radu fu cel dintîi care veni să—l liniştească :
—Lasă, mă, o să treacă şi asta ! Pe urmă veni Lia:
—Hai, capul sus ! Apoi şi Ion :
—Nu te mai amărî ! Se întîmplă...

Acum, rămas singur în clasă, se gîndeşte la ei cu duioşie. Ce prieteni buni ! Toată clasa s—a grăbit să iasă în recreaţie, numai ei, ei trei, au simţit cîtă nevoie are el de un cuvînt de mîngîiere şi s—au oprit să i—l spună. Ei bine, da, abia acum îşi dă seama cine îi sînt adevăraţii prieteni şi cine nu. Piatra de încercare a fost să fie acest nenorocit de trei pe care l—a primit la matematică. Cei cărora le pasă de el, cei care îi sînt prieteni adevăraţi nu s—au grăbit s—o zbughească la joacă, ci s—au oprit lingă el şi i—au spus : „Lasă, mă, o să treacă !" şi „Capul sus !" şi „Nu te mai amărî !"... Dar Barbu ? Barbu, pe care îl socotea mai mult decît un prieten, poate chiar mai mult decît un frate, ce—a făcut pentru el ? A fost primul care a ţîşnit pe uşă. Ca din puşcă a ieşit. Nici n—a întors capul spre el... Păi sigur, de ce să—l întoarcă ? Ce avea de văzut ? Un om necăjit. Puţin îi pasă lui Barbu de un om necăjit. S—a dus glonţ să joace bîza sau leapşa sau — de ce nu ? — să rîdă fetele de necazul lui. Bine, domnule Barbu, bineee... Vasăzică aşa ştii, aşa înţelegi tu să te porţi după o prietenie de cinci ani încheiaţi ! Poate că o să mai vii la mine să împrumuţi pompa de bicicletă. Şi poate că o să îndrăzneşti să vii şi la televizor cînd joacă Rapid... Pompă ? N—am. Nu mai am. Ba, ca să nu mint, am, dar n—o mai dau. De ce ? Uite—aşa ! se strică, se consumă. Nici tu n—ai vrut să—ţi strici, să—ţi consumi recreaţia ca să te opreşti lîngă un prieten şi să—i spui un cuvînt, un cuvinţel de mîngîiere. Atît voiam de la tine : un „Lasă, mă, o să treacă !", un „Capul sus !" sau un „Nu te mai amărî !" Nu—ţi ceream nici să plîngi lîngă mine şi nici să—ţi smulgi părul. Un cuvînt, un cuvinţel îmi era de ajuns... Vrei să vii duminică la televizor ? Nu se mai poate. De ce ? Uite—aşa ! Nu—l deschid. Nu mai pot să sufăr Rapidul. Nu mă mai interesează cînd şi cum joacă. Eu de azi ţin cu Dinamo. Praf o să—l facă Dinamo pe Rapid. 0 să—l bată cu 5 la 0, cu 10 la 0, cu o sută la 0. Şi eu o să rîd, o să rîd cu gura pînă la urechi. Că şi tu rîzi acuma, nu te doare că eu mă perpelesc aici ! Îţi arde de bîză ! Bine, domnule Barbu, bineee ! Pentru tine cinci ani de prietenie au fost nimic. I—ai pus în cîntar alături de douăzeci de minute de recreaţie, şi cele douăzeci de minute au atîrnat mai greu. Mă rog... fiecare cu cîntarul lui, cu obrazul lui. Eu, cel puţin, n—am ce să—mi reproşez. Poate doar că am fost atît de naiv ca să cred în prietenia ta... Cu ce ţi—am greşit eu în aceşti cinci ani ? Hai, spune, spune cu ce ? Nu—i aşa că taci ? Şi de ce taci ? Poate pentru că mă vezi amărît şi nu vrei să mă contrazici ? Nu. Nu te doare pe tine de necazul meu. Taci, pentru că am dreptate ! Şi pentru că tot veni vorba de dreptate, am la tine nişte timbre. Două Australii ştampilate din seria cu canguri. Ţi le—am lăsat. Spuneai că—ţi plac cangurii. Ei, să nu—ţi mai placă ! Că nici mie nu—mi place cum te porţi cu mine... Cuţitul pe care ţi l—am dăruit de ziua ta, n—avea grijă, n—o să ţi—l cer înapoi ! Eu însă o să—ţi dau înapoi cartea pe care mi—ai dăruit—o de ziua mea. Ai scris pe ea : „Cu prietenie"'. Şi asta e cea mai mare minciună. De ce să ţin în casă o minciună ? Nici n—aş mai putea s—o ating, darmite s—o mai răsfoiesc... Cînd o s—o dau jos din raft, o să—mi îmbrac mănuşile, şi chiar şi aşa o să—mi spăl pe urmă mîinile în zece ape. Da, domnule Barbu, da... Trădarea prieteniei se plăteşte scump. Nu mai eşti doar un puşti. Grădiniţa şi clasa întîi au rămas, ehei, în urmă. Eşti într—a cincea, eşti pionier, ba ditamai preşedinte de grupă. Ai putea să ştii, şi încă prea bine, cum trebuie să se poarte un prieten... Pentru că — îţi repet — nu—ţi ceream nimic deosebit. Un cuvînt doar, un cuvinţel... Uite Radu, Radu care nu—i decît de anul ăsta coleg cu noi. A găsit un „Lasă, mă, o să treacă şi asta !" Şi Lia, Lia care abia îţi răspunde la bună ziua. Şi ea a găsit un „Hai, capul sus !"... Ca să nu mai vorbesc de Ion, bătăuşul clasei. La el mai repede găseşti bobîrnace şi ghionturi decît cuvinte de mîngîiere. Şi totuşi s—a oprit pînă şi el ca să—mi spună : „Nu te mai amărî! Se întîmplă..." Dar tu...

Un pocnet surd îl face să tresară. Pe uşă a intrat Barbu transpirat, gîfîind :
—S—a făcut, totul e în regulă ! Record mondial la sprint ! Am alergat pînă la uzină, la tata, să—i spun să nu mă mai aştepte la patru, că nu mai pot merge la circ. Vin după—masă la tine şi pînă nu—ţi intră în cap descompunerea numerelor, nu mă las... Se poate, mă ? Trei ? Tu şi trei ? Păi nu—ţi crapă obrazul de ruşine ? Ce faci mutra asta ? Poate că ai vrea să—ţi spun : „Lasă, mă, o să treacă, nu te mai necăji !" Ba necăjeşte—te, frăţioare, necăjeşte—te că n—ai nici un motiv să sari în sus de bucurie... Ai

mîncat ? Nu ? Hai, că am o tartină ! O facem juma—juma'.

CHEIA CELOR ŞAPTE LACĂTE

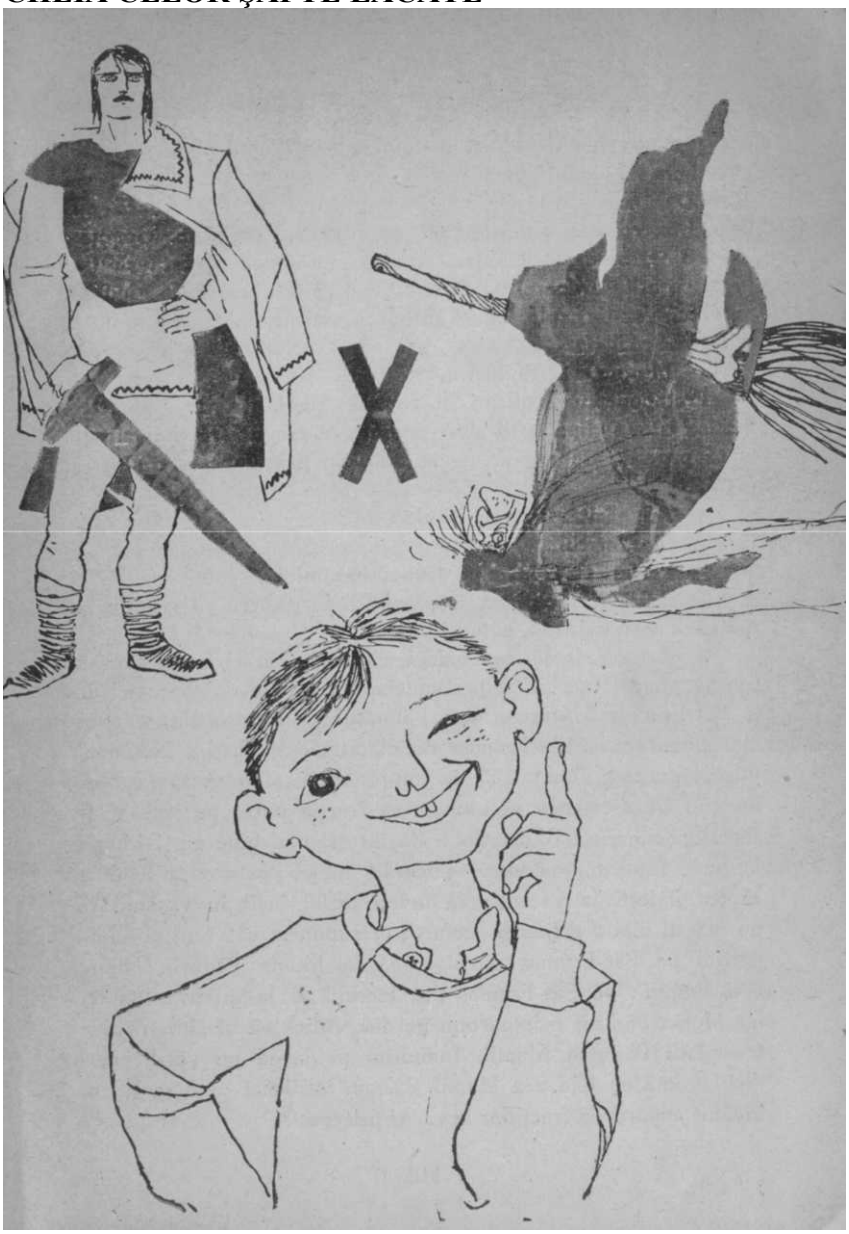

Protopopescu Amilcar ! Iată numele care pentru Goguţă Panait însemna în ziua aceea mai mult decît ţărmul pentru un corăbier rătăcit în furtună, mai mult decît o oază pentru un beduin însetat şi, poate, chiar mai mult decît un răspuns la poşta redacţiei pentru un poet începător.

A doua zi urma să—l asculte la matematică. Notaţi bine, vă rog, nu la romînă, nu la naturale, nu la istorie, ci la matematică. Obiectul la care profesorul îi spusese nu o dată : „Panaite, băiatule, în matematică sînt numeroase adevăruri de neclintit şi, crede—mă, nu—i nevoie ca şi tu să mai adaugi unul : adevărul că toamna se dau corijentele..."

Deci a doua zi urma să—l asculte la matematică, şi împărţirea fracţiilor rămînea pentru Goguţă Panait o taină ferecată cu cele şapte lacăte. Numai Protopopescu Amilcar, colegul lui, îi putea da cheia. El nu numai că ştia, nu numai că pescuise cu harponul cunoştinţelor sale toate balenele[1], dar ceea ce—l umplea cu adevărat de glorie era faptul că avea „metodă", că se pricepea ca nimeni altul să explice, să simplifice, să clarifice, să te conducă spre lumină prin labirintul cel mai întortocheat.

—Vasăzică vrei să—ţi explic împărţirea fracţiilor, repetă profesoral Protopopescu Amilcar, aşezîndu—se picior peste picior pe un scaun, justificîndu—şi în felul acesta scopul prezenţei sale în camera lui Goguţă Panait.

---

[1] Din punct de vedere zoologic, în clasa lui Goguţă notele aveau cîte o denumire... piscicolă : 10 — balena ; 9 — caşalot ; 7 — delfin ; 5 — ştiucă şi, în sfîrşit, 1 — chitic.

—Da, Amilcar, ajută—mă să iau măcar o ştiucă, dacă nu un delfin, rosti cu palmele lipite ca pentru o rugăciune Goguţă.
—Bine, bine (suflet ales, Amilcar nu putea suporta să fie rugat cu atîta ardoare). O să te ajut, o să te ajut !... Mă gîndesc însă cum să—ţi explic ca să înţelegi mai uşor... să—ţi fie mai limpede... mai clar...
—Mulţumesc, Amilcar...

Protopopescu Amilcar îşi rezemă tîmpla în două degete, închise cîteva clipe ochii şi — înainte ca Goguţă să—şi fi sfîrşit toată provizia de invidie — se bătu cu palma peste frunte şi rosti :
—Am găsit... Basmele îţi plac, nu ?
—Mai întrebi...
—Perfect ! S—o luăm pe drumul basmului...

Se ridică şi începu să se plimbe prin cameră cu mîinile la spate, cu paşii mărunţi, potoliţi.
—A fost odată ca niciodată, că dacă n—ar fi fost... Dar să trecem peste fleacuri. Să presupunem că fracţia doi pe cinci ar fi Făt—Frumos Măzărean sau Păunaşul Codrilor... Ba nu : şi mai bine ar fi Făt—Frumos din lacrimă. înţelegi... lacrimă... plîns... durere... Asta o să te impresioneze şi o să te facă să înveţi... De asemenea să spunem că fracţia patru pe şase ar fi zmeul—zmeilor, ori Barbă Cot... Ba nu : şi mai bine ar fi Muma Pădurii. înţelegi... pădure... zmeură... mure... asta o să te facă să te gîndeşti la vacanţă, să înveţi astfel încît în vacanţă să nu mai ai nici o grijă. Şi acum să presupunem că vrem să—l împărţim pe Făt—Frumos din lacrimă la Muma Pădurii. Nimic mai simplu : pe Făt—Frumos din lacrimă îl lăsăm aşa cum e, iar Muma Pădurii o întoarcem pe dos. Adică ea va deveni dintr—o dată Pădurea Mumii. înmulţim pe urmă pe Făt—Frumos din lacrimă cu Pădurea Mumii şi... am încălecat pe—o şa şi am învăţat împărţirea fracţiilor aşa... Ai priceput ?

Goguţă, printre alte calităţi, o avea şi pe aceea că era sincer.
—Iartă—mă, Amilcar, iartă—mă... N—am priceput nimic !
—Nimic ! se minună tizul contemporan al marelui general cartaginez. Şi mai spuneai că—ţi plac basmele... Mai citeşte—l, dragă, pe Creangă, pe Slavici, pe Andersen...
—I—am citit, imploră Goguţă îndurare, i—am citit... Uite, îi am şi în bibliotecă !

Dar Protopopescu Amilcar n—avea timp să—i controleze lectura.
—Mă rog, să lăsăm basmele... Am găsit altceva. Spune—mi ! Bomboanele, prăjiturile... îţi plac ?

Goguţă înghiţi în sec :
—Oho !
—Perfect ! O să—ţi explic cu ajutorul artei cofetarilor... începu din nou să se plimbe, de data aceasta mai puţin calm.
—Să presupunem că fracţia doi pe cinci ar fi o indiană cu frişcă... Cinci ar fi prăjitura propriu—zisă, şi doi ar fi frişca. Iar fracţia patru pe şase ar fi un doboş... Şase ar fi pesmetul şi patru crema...
—Şi zahărul ars ce—i ? nu vru să piardă nici un amănunt al problemei Goguţă.
—El nu intră în problemă. Zahărul ars se aplică numai la fracţiile zecimale... Ce trebuie să facem noi acum ? Să împărţim indiana la doboş. Simplu : indiana nici n—o atingem, în schimb doboşul îl întoarcem cu josul în sus... şi le înmulţim. Mai doriţi şi altceva... adică... vreau să spun, ai înţeles ?

Goguţă nu—şi dezminţi sinceritatea :
—Nimic, Amilcar, nimic !
—Cum?!! se încruntă simbolul fericirii lui Goguţă. Nici cu o indiană şi un doboş n—ai înţeles ? Ce naiba, vrei un tort special cu „la mulţi ani" ca să pricepi o nenorocită de împărţire a fracţiilor ?

—Nu te supăra, Amilcar, îmi place şi indiana şi doboşul... Nu vreau nici un tort special, dar de priceput n—am priceput !
—Uf, greu mai eşti de cap ! Ai noroc că sînt eu răbdător... O să aleg alt domeniu...

Aceleaşi degete duse la tîmplă, aceiaşi ochi închişi cîteva clipe... şi ideea nu întîrzie :
—Astronomia, studiul corpurilor cereşti, te atrage ?
—De, ştiu eu... se îngălbeni Goguţă.
—E în regulă ! O să—ţi explic cu ajutorul astronomiei... Dar, stai, cum să te iau ? De fapt trebuie să te fac să înţelegi că, în matematică, două fracţii se împart înmulţind prima cu a doua răsturnată...

Goguţă sări ca împuns cu o pioneză :
—Cum ai spus ?! înmulţind prima cu a doua răsturnată ?

—Exact !

—Păi e simplu ! Am priceput... Am priceput, Amilcar ! Campionul clasei făcu o mutră dezamăgită :
—Ai priceput ? Zău ?!
—Da, mi se pare foarte clar...
—Păcat ! Aveam o explicaţie de toată frumuseţea, cu inelul lui Saturn şi cu Carul Mare întors cu roţile în sus !

CUPRINS

Grupa 5
Nemaipomenita călătorie 10
Generalul şi noaptea 27
Omul 31
Un băiat... necăjit 37
Clanţa 43
De unde te cunosc ? 48
Vă urez să fiţi... sănătoşi 51
Dulciuri... amare 58
Un tort pentru un om... singur 64
Intîmplări cu mărţişoare 69
Mi—a povestit un băiat 78
Descoperirea 86
„Gospodarii" 91
Limpede... 98

„Recomandări de nădejde" 103
Măcar un cuvinţel... 107
Cheia celor şapte lacăte 110